

การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา

โดย

นางสาวดารณี ลิขิตวรศักดิ์
รองอธิบดีกรมพลศึกษา

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย นางสาวดารณี ลิขิตวรศักดิ์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๖๐

การศึกษาการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษาเพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้อง การดำเนินการที่ผ่านมาและเพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี โดยวิธีดำเนินการวิจัยผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ จากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลักผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๒. ด้านการกระจายบริการทางสังคมให้แก่ประชาชน ทุกกลุ่ม ให้สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง และ ๓. ด้านการพัฒนาด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในส่วนปัญหา ข้อขัดข้อง จากการดำเนินการที่ผ่านมาของกรมพลศึกษามีหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านงบประมาณเกิดความล่าช้า ด้านองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน เนื่องจากเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไม่ได้มุ่งการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน และด้านบุคลากร ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างถ่องแท้ สำหรับแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี นั้นกรมพลศึกษาควรให้ความสำคัญกับการใช้กีฬา สร้างความสมานฉันท์และสร้างความสามัคคี การส่งเสริมการออกกำลังกายให้กลายเป็นวิถีชีวิต การสร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬามวลชนระดับนานาชาติ การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การพัฒนา การกีฬาขั้นพื้นฐาน และการสร้าง/พัฒนานวัตกรรมทางการกีฬาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ ๔.๐ และควรมีโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ในทุกช่วงอายุ กิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา กิจกรรมการจัดหาอุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย ทั่วถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ กิจกรรมการพัฒนากีฬาและผู้นำการออกกำลังกาย กีฬา และ นันทนาการ กิจกรรมกีฬาเชื่อมสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมกีฬามวลชน โครงการเพิ่มวิชาพลศึกษาในโรงเรียน และโครงการพัฒนากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษด้านกีฬา เป็นรายบุคคล

ABSTRACT

Title : The Study of Converting the 20-Year National Strategy to Department of Physical Education Action Plan

Fird : Strategy

Name : Miss Daranee Likhitworasak **Course** NDC **Class** 60

The purpose of the Study of Converting the 20-Year National Strategy to Department of Physical Education Action Plan are to study 20-Year National Strategy relating to Department of Physical Education, to study the problems of the past operation and to create guidelines for 20-Year Department of Physical Education Action Plan relating to 20-Year National Strategy. The research methodology, the researcher used secondary data collection from several related sources and primary data collection from in-depth interviews with relevant experts in order to be accurate and reliable. This analysis mainly focuses on the content analysis. The results are as follows. The 20-Year National Strategy has three major development issues related to the Department of Physical Education which including 1) Empowerment and Human Resource Development 2) Approach social services through people's access for all groups and 3) Balancing and Government Sector Management Development System. There are many factors that affect the Department of Physical Education performance, consist of Budget Delay, Limited relevant organization responsibilities and Policy and Management. Due to the fact that the purpose of the 20-Year National Strategy is not aim to use sport as a tool to reduce inequality or instill national unity and executives and officers still lack of the 20-Year National Strategy knowledge. To create guidelines for 20-Year Department of Physical Education Action Plan relating to 20-Year National Strategy. Department of Physical Education should focus on using sports to build reconciliation, promote physical activities to improve quality of life, create international sport for all activities, and create sportsmanship. According to Thailand 4.0, to develop basic sports, creativity and innovation in sports, Department of Physical Education should include projects, plans and activities in the Action Plan. Department of Physical Education Action Plan should consist physical activity, sports, and recreation for all, disseminate knowledge and innovation of physical activity, sports, recreation and sport science, provide sports equipment supply and sport venue in the region, develop physical activity, sports, and recreation leadership, exchange local cultural through sports, organize sports for all activities, expand school physical education program and create individual's talent development program in sports.

คำนำ

การวิจัย “การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา” เล่มนี้ เป็นการยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่จัดทำโดยกรมพลศึกษา ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของกรมพลศึกษาและปัญหา ข้อขัดข้อง ที่ผ่านมา เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัย เรื่องการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับกรมพลศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ได้เป็นอย่างดี

(นางสาวดารณี ลิขิตวรศักดิ์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๗
แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์	๗
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)	๑๔
ทฤษฎีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ	๑๘
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	๒๘
พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๑
ยุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	๔๐
การประเมินผลแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	๔๑
ยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)	๔๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๓
กรอบแนวคิดการวิจัย	๕๘
สรุป	๕๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา และปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ	๖๐
สถานการณ์ แนวโน้ม และทิศทางการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	๖๐
สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของโลก	๖๔
สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของประเทศไทย	๖๗
ผลการดำเนินงานของกรมพลศึกษา	๖๙
การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการดำเนินงานของกรมพลศึกษา	๗๒
สรุป	๗๓
บทที่ ๔ วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา	๗๕
วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค	๗๕
กำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ	๗๗
สรุป	๗๙
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๘๑
สรุป	๘๑
ข้อเสนอแนะ	๘๓
บรรณานุกรม	๘๕
ภาคผนวก	๘๖
ผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูล	๘๘
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์	๘๙
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐- ๒๕๖๔)	๔๗
๓-๑	สรุปผลงานของนักกีฬาไทย	๖๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒-๑	กรอบแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา	๖๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดขึ้นเพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ รวมถึงการสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทยสังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง ซึ่งมีกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญคือการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมี “ทักษะด้านสุขภาวะ” ที่เหมาะสม ซึ่งการกีฬาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สุขภาวะทางกายและอารมณ์ที่เหมาะสมและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลกใช้กระบวนการทางกีฬา เพื่อสร้างการมีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่มีคุณธรรม มีวินัยและมีความรับผิดชอบต่อนานาชาติ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นเป็นรากฐานที่ดีของสังคม องค์กรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศจึงได้สนับสนุนให้มีการใช้กีฬา การออกกำลังกายและนันทนาการ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรของประเทศ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพโดยใช้กิจกรรมกีฬาเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้จากกฎบัตรโอลิมปิก (Olympic Charter) ได้กล่าวว่า การเล่นกีฬาถือเป็นสิทธิมนุษยชน ทุกคนต้องมี

โอกาสเล่นกีฬาโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติใดๆ ทั้งสิ้น และเป็นไปตามสปีดของโอลิมปิก ซึ่งจำเป็นต้องมีความเข้าใจตรงกันด้วยโมตรียิต ความสามัคคี และความมีน้ำใจนักกีฬา

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชากรไทย พบว่าสัดส่วนประชากรที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๓.๔ ในปี ๒๕๕๘ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๒๖.๑ ในปี ๒๕๕๔ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙) ทั้งนี้การมีสุขภาพดีของประชาชนโดยการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นวิถีชีวิต สามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของประเทศจากการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังซึ่งเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขของโลก โดยองค์การอนามัยโลกระบุว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ประชากร กว่า ๓๖ ล้านคนทั่วโลกเสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยข้อมูลของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่า จำนวนคนไทยเป็นโรคอ้วนถึงปีละ ๔ ล้านคน ติดอันดับ ๕ ของภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ผู้เป็นโรคอ้วนยังมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากโรคที่ตามมา อาทิ โรคเบาหวาน โรคความดันสูง ซึ่งปรากฏตัวเลขของการเสียชีวิตจากโรคอ้วนสูงถึงปีละ ๒ หมื่นคน ประเด็นของโรคอ้วนไม่เพียงสร้างผลกระทบในทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงมาสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับชาติ ซึ่งประธานคณะกรรมการกำกับทิศทางสื่อสารการตลาดเพื่อสังคม สสส. กล่าวว่า รัฐสูญเสียงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาโรคภัยต่างๆ ที่สัมพันธ์กับโรคอ้วนลงพุงกว่าแสนล้านบาทต่อปี (ไม่นับรวมกับงบประมาณจากการรณรงค์ส่งเสริมสุขภาพอีกปีละหลายหมื่นล้านบาท) โดยสาเหตุสำคัญของการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยโรคอ้วน เนื่องจากการดำเนินวิถีชีวิตแบบคนเมืองสมัยใหม่ ที่มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ รวมทั้งขาดการออกกำลังกาย (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๖)

ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย ซึ่งกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีและมากกว่า) การประมาณการเพิ่มขึ้น ของประชากรผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๕๓ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ ๔๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ ร้อยละ ๗๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ องค์การสหประชาชาติยังพบว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุของประเทศไทย มีระยะเวลาที่จะเข้าสู่ภาวะประชากรสูงอายุค่อนข้างสั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆ ประเทศ กล่าวคือ สัดส่วนประชากรสูงอายุไทย จะเพิ่มจากประมาณร้อยละ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นประมาณร้อยละ ๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือใช้เวลาเพียงประมาณ ๒๐ ปี ในการเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุเป็นเท่าตัว ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ ๗๐ ปี ถึงกว่า ๑๐๐ ปี

จากรายงานทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย แต่ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่ม

มากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทไปสู่ความเป็นเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รวมถึงการย้ายถิ่นที่อยู่ของคนมาอยู่ในเมืองมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ คือ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคนโดยมุ่งให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสุขภาพ ความรู้และมาตรฐานการครองชีพที่ดี

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการกีฬา ของประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของการกีฬาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคล ของประเทศทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตการสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพที่ดี ปลูกฝังความ มีน้ำใจนักกีฬาให้เป็นค่านิยม เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ การสร้างความภาคภูมิใจ สร้างแรงบันดาลใจสร้างรายได้ อาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งส่วนของกรมพลศึกษาซึ่งเป็น หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่ดูแลภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน และนันทนาการ รวมถึงด้านการวิจัยและพัฒนาบุคลากร ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา

ความสำคัญของการพัฒนาด้านการกีฬา ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคล ของประเทศ และรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงไปของโครงสร้างประชากรโดยเฉพาะสังคมสูงอายุ โดยมีมิติด้านสังคมให้ความสำคัญในการรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นความสำคัญและ ตื่นตัวในการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย และประกอบกิจกรรมนันทนาการ และสนับสนุนให้มีกิจกรรม การกีฬา การออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการ การจัดสร้างสถานกีฬาส่งเสริมการใช้และบริหาร จัดการสถานกีฬา สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ ใช้กีฬา เพื่อการออกกำลังกาย ประชาชนมีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัยจากโรคที่รักษาได้ และ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลลดลง สามารถนำไปพัฒนาและสร้างความเจริญในด้านอื่น ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับชาติที่ผ่านมาจะไม่บรรลุ วัตถุประสงค์เท่าที่ควร โดยสาเหตุหลักมาจากการขาดการแปลงไปสู่การปฏิบัติ ดังเช่น แผนพัฒนา การกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) พบว่า ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเพื่อมวลชนนั้น ในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนทุกกลุ่มได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเป็นวิถีชีวิต โดยมีตัวชี้วัด คือ ประชาชนทุกกลุ่มร้อยละ ๖๐ ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วันๆ ละไม่ น้อยกว่า ๓๐ นาที แต่ผลการประเมิน พบว่าประชาชนทุกกลุ่มที่มีการออกกำลังกายและเล่นกีฬา อย่างสม่ำเสมอคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๕ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามตัวชี้วัด ทั้งนี้ในการดำเนินงาน ตามตัวชี้วัด องค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีการเชื่อมโยงในการที่จะบูรณาการภารกิจด้านกีฬา เพื่อทำแผนปฏิบัติการและกิจกรรมการออก กายกำลังกาย การเล่นกีฬา และนันทนาการให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มและในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อให้ ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงการบริการด้านการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยตัวชี้วัดคือ ชุมชนระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร้อยละ ๒๕ จัดให้มี และส่งเสริมสถานที่และบริการด้านการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาตามเกณฑ์มาตรฐาน ถึงแม้ว่า

ผลการประเมินจะเป็นไปตามเป้าหมาย โดยชุมชนระดับ อปท. จัดให้มี และส่งเสริมสถานที่ และบริการด้านการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาตามเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ ๓๓ แต่ภายใต้การดำเนินการดังกล่าวยังมีมาตรการหลายข้อ ไม่เป็นไปตามที่กำหนด เช่น มาตรการให้มีการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายในการสร้างสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา จัดหาอุปกรณ์กีฬาที่มีคุณภาพและทันสมัย โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาและดูแลรักษา เป็นต้น จากสภาพปัจจุบันหากจะให้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ต้องให้ความสำคัญและแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งกรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจในการขับเคลื่อนการนำนโยบายด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและมุ่งเน้นในการส่งเสริมให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการเป็นวิถีชีวิตเพื่อสุขภาพที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ดังนั้นการศึกษาเพื่อแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนให้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา
๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้อง การดำเนินการที่ผ่านมา
๓. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ด้านพื้นที่ หน่วยวิเคราะห์ สำนัก/กอง ตามโครงสร้างของกรมพลศึกษา และกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๒. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย
 - ๒.๑ ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา
 - ๒.๒ ศึกษายุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา
 - ๒.๓ ศึกษายุทธศาสตร์กรมพลศึกษา
 - ๒.๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน
 - ๒.๕ การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การจัดทำกลยุทธ์
 - ๒.๖ การจัดทำแผนปฏิบัติการระยะต่างๆ ใน ๒๐ ปี
๓. ด้านประชากร ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆ จำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย
 - ๓.๑ ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน
 - ๓.๒ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่แผนปฏิบัติการ จำนวน ๓ คน

๓.๓ ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน ๓ คน

๓.๔ ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา จำนวน ๓ คน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เช่น แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในประเด็นที่เกี่ยวข้องและแผนในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของกรมพลศึกษา ทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ ภารกิจหรือพันธกิจ โครงสร้าง กระบวนการหลัก งานสนับสนุน งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและสภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โครงสร้างพื้นฐาน ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่กำลังกล่าวแล้วจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ห้องสมุดสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ห้องสมุดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๐ คน ตามขอบเขตด้านประชากรที่กล่าวแล้วเบื้องต้น

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบกับแนวความคิดทฤษฎีที่กำหนดเพื่อสังเคราะห์ให้ได้มาซึ่งแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านกีฬาให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒. ทำให้ทราบถึงวิธีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๓. ทำให้ได้แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์	หมายถึง	ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ของกรมพลศึกษา (Corporate Goal)
ยุทธศาสตร์ชาติ	หมายถึง	กระบวนการที่มีการจัด และใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ของชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	หมายถึง	การวางกรอบดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ เป็นระยะเวลา ๒๐ ปี
แผนปฏิบัติการ (Action Plan)	หมายถึง	การวางแผนเพื่อลงมือกระทำ โดยเป็นแผนที่กำหนด รายละเอียดและความรับผิดชอบของกรมพลศึกษาไว้ อย่างชัดเจน เพื่อให้แผนนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้
การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ	หมายถึง	การสื่อสาร ถ่ายทอด และแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยต้องกำหนดเป้าประสงค์และกลยุทธ์ในระดับกรม ไปจนถึงระดับบุคคลที่สามารถปฏิบัติได้จริงและมีความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างกันรวมทั้งมีความสมดุล ระหว่างมิติประสิทธิผล มิติคุณภาพ มิติ ประสิทธิภาพ และมิติการพัฒนากรมพลศึกษาด้วย

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ ๒ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา โดยการทบทวนวรรณกรรมจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวความคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลำดับของการศึกษา ดังนี้

๑. แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์
๒. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๓. ทฤษฎีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒
๕. พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐
๖. ยุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาฉบับที่ ๔
๗. การประเมินผลแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
๘. ยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)
๙. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๑๐. กรอบแนวคิดการวิจัย
๑๑. สรุป

แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์

๑. ความหมายของยุทธศาสตร์

คำว่า “ยุทธศาสตร์” (Strategy) มีผู้ให้ความหมายของไว้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือรูปแบบของวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ กิจกรรม การตัดสินใจ หรือการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นปัจจัยกำหนดว่า องค์กรคือใครทำอะไร และทำไม ยุทธศาสตร์แตกต่างกันตามระดับของหน่วยงาน และช่วงเวลา (Bryson, 1995 : 32)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือทิศทางและขอบเขตขององค์กรในระยะยาว เพื่อให้บรรลุ ประโยชน์แก่องค์กรโดยผ่านการจัดสรรทรัพยากรภายใต้ภาวะแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Johnson and Scholes, 2003 : 10)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือชุดของการปฏิบัติการซึ่งผู้บริหารเลือกนำมาใช้เพื่อเพิ่ม สมรรถนะขององค์กรของตนเมื่อเทียบกับคู่แข่งหากผลของการใช้ยุทธศาสตร์ทำให้องค์กรมีสมรรถนะ ที่เหนือกว่า สิ่งนี้หมายถึงการมีความสามารถในการแข่งขัน (Hill & Jones, 2009 : 2)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นแผนการดำเนินงานที่ร่างขึ้นมาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบต่างๆ สัมพันธ์สอดคล้องกัน เป็นแผนที่มียุทธศาสตร์หรือภาพฝันที่วาดไว้ เป็นการร่วมจิตมีเป้าหมายอันแสดงถึงเจตจำนงร่วมของทุกฝ่ายผนึกพลังใจของทุกฝ่ายเพื่อกระทำพันธกิจอันถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดผลกระทบและได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ แผนยุทธศาสตร์ที่ดีมาจากการวิเคราะห์อดีต รู้ปัจจุบัน เพื่อไล่ให้ทันอนาคต วิเคราะห์สถานการณ์ที่ผ่านมา วิเคราะห์ทรัพยากร ทุนต่างๆ อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่ยังไม่ได้พัฒนาหรือยังไม่ได้พัฒนาเต็มที่ หรือที่ยังซ่อนเร้นอยู่ แผนยุทธศาสตร์ที่ดีเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการวางแผนที่ดี บริหารจัดการแผนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดเป็นประสิทธิผลที่ปรากฏจริง เป็นแผนที่มียุทธศาสตร์ดี ก่อให้เกิดการร่วมใจ มีหลักการดีก่อให้เกิดการร่วมคิด มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการร่วมทำ และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่จัดการดี ก่อให้เกิดการร่วมแรง ในภาษาไทยก็พูดกันเป็นวลีว่า ร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำ (เสรี พงศ์พิศ, ๒๕๔๘ : ๑๒๐)

จากความหมายของยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า “ยุทธศาสตร์ คือ ทิศทาง นโยบาย และกระบวนการที่องค์กรตัดสินใจเลือก เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีอนาคตเป็นตัวกำหนด”

๒. องค์ประกอบของยุทธศาสตร์

องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ประกอบด้วยพื้นฐาน ๕ ประการ ได้แก่

๒.๑ การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) ในการกำหนดทิศทางขององค์กร จะประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และการกำหนดภารกิจ (Mission) หรือ กรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดทิศทางในระยะยาว ภารกิจ (Mission) ในกระบวนการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์นั้น ชั้นแรกองค์การจะต้องระบุภารกิจและเป้าหมายหลักที่สำคัญขององค์กร ซึ่งภารกิจ หมายถึง ประกาศหรือข้อความขององค์กรที่พยายามกำหนดว่าจะทำอะไรในปัจจุบัน และกำลังจะทำอะไรในอนาคตและองค์การเป็นองค์การแบบใด และจะก้าวไปสู่การเป็นองค์การแบบใด ทั้งนี้เพื่อบรรลุสู่ความเป็นเลิศเหนือคู่แข่งซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วข้อความเรื่องภารกิจขององค์กรจะประกอบไปด้วย ข้อความที่บ่งบอกถึงคุณค่าทางปรัชญาสำคัญที่ผู้บริหารตัดสินใจกระทำ ซึ่งแสดงถึงพันธะขององค์กรที่มีต่อเป้าหมายและสอดคล้องกับคุณค่าของผู้บริหาร นอกจากนี้แล้ว ภารกิจยังจะสร้างสภาพแวดล้อมในการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายคือการบอกถึงสิ่งที่องค์กรปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคตและพยายามบรรลุ โดยมีการกำหนดให้ชัดเจน กระชับ ตรงจุด และสามารถวัดได้ ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมายจะมีการกำหนดให้ชัดเจนขึ้นกว่าการกำหนดภารกิจว่าจะต้องทำอะไรได้

๒.๒ การประเมินองค์การและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) ในการประเมินสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้นจะประกอบไปด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือโดยทั่วไปจะเรียกว่าการวิเคราะห์ตามตัวแบบสวอท (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและ

อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร โดย SWOT มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ ๔ ตัว ได้แก่

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ขององค์กรซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๒.๓ การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) การกำหนดยุทธศาสตร์เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรค ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยองค์กรจะต้องกำหนดและเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับองค์กรที่สุด ผู้บริหารต้องพยายามตอบคำถามว่าทำอย่างไรองค์กรจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ได้ โดยใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์

๒.๔ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ คือกระบวนการที่ผู้บริหารแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณหรือวิธีการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้างหรือระบบการบริหารเพื่อให้สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๕ การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) การควบคุมกลยุทธ์ เป็นหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นมักจะมีข้อผิดพลาดที่ต้องการการปรับปรุง เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธศาสตร์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้

๓. กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์

วัฒนา พัฒนพงษ์ (๒๕๔๖ : ๓๐-๓๒) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานพอสรุปได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ยาวไกลที่สุดขององค์กร โดยทั่วไปนิยมใช้เป็นจุดมุ่งหมายหลักขององค์กร ไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยนัก ความจริง

วิสัยทัศน์เป็นจุดมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในแผนแม่บทขององค์กรมาใช้หรือนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ความต้องการจะเป็นอะไร” (What do we want to be)

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดพันธกิจ เป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการดำเนินงาน เบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า สิ่งที่ต้องการจะเป็นนั้นมีโอกาสที่จะบรรลุถึงได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง พันธกิจ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ทำไมเราจึงต้องจัดตั้งองค์กรของเราขึ้นมา” (Why do we exist) คำตอบคือเราตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อต้องการจะเป็นอย่างที่เราคาดหวังไว้

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดค่านิยมร่วม เป็นขั้นตอนของการกำหนดค่านิยมหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมและความเชื่อของบุคคลขององค์กรให้เป็นในทิศทางเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดค่านิยมร่วม ก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งที่เราเชื่อ” (What do we believe in)

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดความสามารถหลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดความสามารถหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรขององค์กรให้มีทักษะและความสามารถพิเศษในทิศทางที่องค์กรต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดความสามารถหลักก็คือการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือความสามารถหลักที่บุคลากรของเราควรมี” (What kind of core competency should we have)

ขั้นตอนที่ ๕ การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก เป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิในการจัดตั้งบริษัทสำหรับภาคเอกชน

ขั้นตอนที่ ๖ การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายระดับกลยุทธ์ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปี ขององค์กรตามปกติองค์กรต้องกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปี ขององค์กรแต่ละด้านมีอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ ๗ การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล ขั้นตอนนี้ คือขั้นตอนการพิจารณาว่า จากจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้น สามารถนำมากำหนดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุลได้กี่ด้าน หรือกี่มิติ

ขั้นตอนที่ ๘ การกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลักขององค์กร ซึ่งจะต้องกำหนดให้ได้ว่าอะไรคือผลสัมฤทธิ์หลักที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ ๙ การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดรายชื่อแผนงานและโครงการ ขั้นตอนนี้คือ ขั้นตอนที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างแผนกลยุทธ์และการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการกำหนดคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “เราต้องการจะทำอะไรบ้าง” ในทางปฏิบัติ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะมีอยู่ ๒ ขั้นตอนหลัก คือ

๑. ขึ้นกำหนดรายชื่อแผนงาน วิธีการกำหนดรายชื่อแผนงานนิยมกำหนดโดยการระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาหลักขององค์กรว่าในรอบ ๓ ปี หรือในรอบ ๕ ปี องค์กรนี้น่าจะมีปัญหาหลักอะไรบ้าง คำตอบที่ได้คือรายชื่อแผนงาน นั่นเอง

๒. ขั้นตอนกำหนดรายชื่อโครงการ โดยวิธีกำหนดรายชื่อโครงการนิยมกำหนด โดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาหลักภายใต้แต่ละแผนงานว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง สาเหตุแต่ละสาเหตุก็คือ รายชื่อโครงการแต่ละโครงการนั่นเอง

จากกระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ สามารถสรุปขั้นตอนต่างได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรด้วยเทคนิค (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน และการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายนอกด้านโอกาสและภาวะคุกคาม ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

๓.๑.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายในองค์กร เป็นการวิเคราะห์จุดแข็งหรือจุดเด่นอะไรบางอย่างที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรและมีจุดอ่อนอะไรบางอย่างที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กร ต้องช่วยกันปรับปรุงแก้ไข และช่วยกันเสริมสร้างให้เป็นจุดเด่นต่อไปได้อย่างไร โดยใช้ประเด็นด้านการบริหาร ได้แก่ โครงสร้างการบริหารองค์กร การบริการ คน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และการบริหารจัดการ เป็นกรอบในการวิเคราะห์

๓.๑.๒ การวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายนอกองค์กร เป็นการวิเคราะห์ด้านโอกาสว่ามีโอกาสในการแข่งขันกับกลุ่มองค์กรอื่นๆ ได้อย่างไรบ้าง และการวิเคราะห์อุปสรรคว่าได้รับภาวะคุกคามจากภายนอกในเรื่องอะไรบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร โดยใช้ประเด็นด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และนโยบาย เป็นกรอบในการวิเคราะห์

วิธีการดำเนินการด้วยเทคนิค (SWOT Analysis) เป็นการระดมความคิดเห็นร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กร โดยจัดเวทีประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นประชาธิปไตย การวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรด้วยเทคนิค (SWOT Analysis) มีวิธีการขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการประชุมชี้แจง วัตถุประสงค์ ขั้นตอน วิธีการแสดงความคิดเห็น และให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

๒. จัดเวทีประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า องค์กร เช่น สวัสดิการ ความยากจน การแก้ปัญหาความยากจน แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปกำหนดเป็นค่านิยม คัพทปฏิบัติการณ์และเชื่อมโยงข้อมูลนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรในการแก้ปัญหาความยากจนของข้าราชการในขั้นตอนต่อไป

๓. เมื่อทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนลงในแผ่น ฟลิปชาร์ต หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอในเวที ผู้วิจัยประมวลทุกความคิดเห็นลงในบัตรคำโดยนำจุดแข็งที่เหมือนกันสรุปเป็นภาพรวมเพื่อขอมติก่อนตัดสินใจ

๔. วิเคราะห์ในลักษณะเดียวกันให้ครบทั้งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

๕. สรุปผลการวิเคราะห์ให้ครบทุกประเด็นแล้วนำเสนอเป็นภาพรวมจัดแยกกลุ่มให้ชัดเจนและนำเสนอต่อสมาชิกกลุ่ม

๓.๒ ความหมายของวิสัยทัศน์ (Vision)

วิทยากร เชียงกุล (๒๕๔๔ : ๑๓) ให้นิยามว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพที่มีลักษณะในใจว่า องค์กร หรือสังคมสามารถที่จะเป็นเช่นใดได้ ความฝันเกี่ยวกับรูปร่างและความสำเร็จในอนาคต เป้าหมายในอนาคต การมองการณ์ไกลที่ผู้นำสามารถมองเห็นและชักชวนให้เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกร่วมมือสร้างสิ่งนั้นขึ้นมา เทียนชัย ชัยสุวรรณ (๒๕๓๙ : ๕) กล่าวสรุปว่า วิสัยทัศน์ เป็นการมองเห็นอนาคตและการมีทัศนะเกี่ยวกับไกล ส่วน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (๒๕๓๙ : ๒๔) ขยายความว่า วิสัยทัศน์ คือ เป้าหมายที่มีลักษณะกว้างขวางเป็นความต้องการในอนาคตโดยไม่ได้กำหนดวิธีการเอาไว้ เป็นการสร้างความคิดโดยการใช้อำนาจ (เป็นสิ่งที่ดีที่สุดใน ยิ่งใหญ่ที่สุด บริการดีที่สุดในรูปแบบข้อเสนอและไม่เจาะจง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ เป็นเรื่องการมองอนาคตข้างหน้าทั้งกลุ่มคนหรือ องค์กรคาดหวังให้เป็น โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมซึ่งอาศัยประสบการณ์และข้อมูลในปัจจุบันเพื่อกำหนดหรือเป้าหมายเอาไว้ล่วงหน้า

๓.๓ ความหมายของภารกิจ (Mission)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (๒๕๓๙ : ๒๕) กล่าวว่า ภารกิจ หมายถึง กิจกรรมขององค์กรซึ่งจะระบุขอบเขตของการปฏิบัติการขององค์กรในปัจจุบันและอนาคต การยอมรับ ความรับผิดชอบและการทำประโยชน์เพื่อสังคม

อนิวัช แก้วจำนง (๒๕๕๕ : ๒๑) กล่าวว่า ภารกิจ หมายถึง ข้อความที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม การดำเนินงานหรือแนวทางหลักที่บ่งบอกลักษณะขององค์กรในปัจจุบันและสิ่งที่องค์กรต้องการจะทำให้เป็นผลสำเร็จ การกำหนดพันธกิจโดยทั่วไปต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ โดยข้อความในพันธกิจจะต้องระบุหรือกำหนดให้มีความเกี่ยวข้องพันกับขอบเขตการปฏิบัติการขององค์กร

๓.๔ ความหมายของเป้าหมาย (Goal)

อนิวัช แก้วจำนง (๒๕๕๕ : ๒๖) กล่าวว่า เป้าหมาย หมายถึง สิ่งที่ต้องการต้องการจะบรรลุหรือเป็นผลลัพธ์ที่เฉพาะเจาะจง สามารถวัดได้อาจมีระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมายขององค์กรทำให้มองเห็นจุดมุ่งหมายขององค์กรที่แน่ชัดและมองเห็นทิศทางที่แน่นอน

๓.๕ ความหมายของวัตถุประสงค์ (Objective)

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และจินตนา บุญบังการ (๒๕๔๔ : ๑๔๐-๑๔๑) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อเทียบกับจุดมุ่งหมายขององค์กรในระดับอื่น วัตถุประสงค์เป็นถ้อยแถลงของสิ่งที่ต้องการต้องการที่จะบรรลุ ซึ่งโดยปกติวัตถุประสงค์จะถูกกำหนดในรูปของความต้องการภายใต้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยวัตถุประสงค์สามารถจะจำแนกตามระยะเวลาออกเป็น ๒ ระดับ คือ วัตถุประสงค์ในระยะสั้นซึ่งเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการดำเนินงานที่ครอบคลุมระยะเวลาไม่นานซึ่งปกติจะไม่เกิน ๑ ปี และวัตถุประสงค์ระยะยาว ซึ่งเป็นความต้องการของธุรกิจที่ครอบคลุมระยะเวลามากกว่า ๑ ปี โดยปกติวัตถุประสงค์จะกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวตั้งแต่ ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๑๐ ปี

นอกจากนี้วัตถุประสงค์มักจะถูกกำหนดในปริมาณที่ชัดเจนและสามารถวัดได้ และวัตถุประสงค์ยังเป็นส่วนสำคัญสำหรับความสำเร็จขององค์การ วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ชัดเจน ทำลายสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์การในระดับอื่นโดยองค์การที่มีหลายฝ่าย มักจะให้แต่ละหน่วยงานกำหนดวัตถุประสงค์ของตนให้สอดคล้องกัน เป้าหมายและวัตถุประสงค์ สามารถใช้แทนกันได้

๓.๖ การกำหนดยุทธศาสตร์

เมื่อวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจนเป็นที่ยอมรับแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ การกำหนดยุทธศาสตร์ควรมีความสอดคล้องกับแนวโน้มที่สำคัญที่ระบุไว้ใน การวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายในและภายนอกองค์การด้วย โดยพิจารณาโอกาสสำคัญที่เกิดขึ้นใน สภาพแวดล้อมแล้วหาวิธีการที่จะใช้จุดแข็งขององค์การให้ได้ประโยชน์และพิจารณาจุดอ่อนของ องค์การ รวมทั้งการพิจารณาถึงภาวะคุกคามที่สำคัญ ใช้จุดแข็งในการป้องกันตัวหรือนำไปใช้ใน โอกาสอื่นที่เกิดขึ้น การกำหนดยุทธศาสตร์ มีขั้นตอน ดังนี้

๓.๑.๖ การพัฒนาวิสัยทัศน์และพันธกิจ องค์การจะต้องจัดให้มี วิสัยทัศน์และ ระบุพันธกิจไว้อย่างชัดเจน ในระบบงบประมาณแบบใหม่ที่เรียกว่า การงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน หรือ PBB (Performance Base Budgeting) องค์การจะต้องเขียนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในแบบฟอร์ม ของงบประมาณ ของสำนักงานงบประมาณ

๓.๑.๖ การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการวิเคราะห์สภาพขององค์การความต้องการ การของประชาชน และการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น

๓.๑.๓ การพัฒนายุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายซึ่ง มาจากที่ตั้งไว้ โดยเป้าหมายมาจากผลผลิต (Output) วัตถุประสงค์มาจากผลลัพธ์ (Outcome) ส่วน เป้า ประสงค์ (Goal) นั้นจะมาจากผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate outcome) ที่ได้วางเอาไว้

๓.๑.๔ การนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการนำเอาดัชนีชี้วัดมาตรวจสอบว่าได้มีการ ดำเนินการไปตามแผนหรือไม่อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามห้วงระยะเวลาความถี่ที่กำหนด

๓.๑.๕ สอบทาน ตรวจสอบ เป็นการประเมินผล โดยการนำเอาผลการตรวจสอบ และประเมิน ตามห้วงระยะเวลาต่างๆ มาสรุป

๓.๗ การประเมินยุทธศาสตร์

สุวิมล ติรากานันท์ (๒๕๕๑ : ๘๐-๘๓) กล่าวว่ามาตรฐานการประเมินเป็น เครื่องมือใช้ในการประเมินแผนงานและโครงการองค์การ ประกอบด้วย ๔ มาตรฐานย่อยคือ

๓.๗.๑ มาตรฐานการนำไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วยมาตรฐานที่กล่าวถึง เงื่อนไขการประเมินการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นแนวทางที่บอกถึงประเด็นที่เกี่ยวกับความต้องการ ของผู้ใช้ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินขอบเขต และการเลือกใช้ข้อมูลความชัดเจนของ การแปลผล ความชัดเจนของการเขียนรายงาน การเผยแพร่รายงาน การรายงานผล การประเมินผล ตามระยะเวลาที่กำหนด และผลกระทบจากการประเมิน

๓.๗.๒ มาตรฐานความเป็นไปได้ ประกอบด้วย มาตรฐานเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ในการที่จะดำเนินโครงการประเมินเป็นการพิจารณานับตั้งแต่เทคนิค วิธีการที่ใช้ไปจนถึงค่าใช้จ่ายในการประเมินประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเทคนิค ที่ใช้ในการปฏิบัติบรรยากาศการเมือง ในองค์การประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่าย

๓.๗.๓ มาตรฐานความเหมาะสม ประกอบด้วย มาตรฐานเกี่ยวกับด้านความเหมาะสม เนื่องจากผลการประเมินมีผลต่อโครงการและแผนงานที่จะนำไปสู่ภาคปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของบุคคลในองค์การ

๓.๗.๔ มาตรฐานความถูกต้อง ประกอบด้วย มาตรฐานเกี่ยวกับความถูกต้อง เป็นการกล่าวถึงวิธีการประเมินในแต่ละขั้นตอนที่จะทำให้มั่นใจว่า การประเมินมีความแม่นยำถูกต้อง ประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับการอธิบายถึงสิ่งที่ถูกประเมินการวิเคราะห์บริบท การอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการอธิบายแหล่งข้อมูลคือความตรงของการวัดความเที่ยงของการวัด การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสรุปผลอย่างมีหลักการความชัดเจนในการรายงานผล

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙)

๑. วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า

๒. ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี ต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๒.๑ ยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับความสามัคคีของคนในชาติ การบริหารจัดการ และการฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ สร้างสังคมที่มีความสมานฉันท์ที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศและนานาชาติ

ประเทศในการป้องกันภัยคุกคาม ในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ชาติ รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน โดยมีแนวทางและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๒.๑.๒ การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศ พร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ

๒.๑.๓ บูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ

๒.๑.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล

๒.๑.๕ การบริหารจัดการความมั่นคงให้สอดคล้องกันแผนงานพัฒนาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชนและร่วมพัฒนาประเทศ

๒.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่จะก่อให้เกิดความมั่งคั่งไปได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวนั้น หัวใจสำคัญคือ การเพิ่มผลผลิตการผลิต (Productivity) บนพื้นฐานของการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมที่ผสมผสานกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น (Value creation) โดยมีเป้าหมายสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันคือ ประเทศไทยถูกจัดอันดับไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๑๐ ของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของโลกโดยองค์กรต่างๆ และเพิ่มผลผลิตการผลิตรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งที่จะนำไปสู่เป้าหมายการเพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๔-๕ ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และเพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ในช่วง ๑๕ ปี หลังจากนั้นและเพิ่มรายได้ต่อหัวเป็นอย่างน้อย ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์ สรอ. หรือประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี โดยแนวทางและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

๒.๒.๑ การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ

๒.๒.๒ การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจ

๒.๒.๓ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๒.๒.๔ การวางรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

แนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททาง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วม

ในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ กำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึง พัฒนา ส่งเสริมและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอ ที่จะผลักดัน การเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึก ทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้าง ครอบครัวยุคใหม่ที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อ เด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุ ถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวยุคใหม่ที่เข้มแข็ง การพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีแนวทางและประเด็นพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (Transformation of Culture) เพื่อสร้างคนไทยที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย

๒.๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๒.๓.๓ การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม (Transformation of Learning)

๒.๓.๔ การพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ (Talents)

๒.๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๒.๓.๖ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

๒.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมตั้งอยู่บนหลักการ และพื้นฐานสำคัญคือ การสร้างสังคมคุณภาพสังคมในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ เบื้องหลัง ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Security) ซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคลให้ได้รับการตอบสนอง โดยการจัดระบบสวัสดิการทาง สังคมในรูปแบบต่างๆ ควบคู่กับการสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (Social Inclusion) โดยเฉพาะการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในฐานะของสมาชิกในสังคมที่ทุกคน สามารถเข้าถึงและเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันและความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังต้องมีการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) ที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ และเปิดช่องทางให้มีการใช้และพัฒนาศักยภาพดังกล่าวอย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่โครงสร้างเชิงสถาบันของรัฐต้องเปิดกว้างและสนับสนุนการมีบทบาทของประชาชนและชุมชน รวมถึงการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Cohesion) ที่สังคมยอมรับความ แตกต่างและเคารพ ซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจกัน มีค่านิยมร่วมกัน และสามารถก่อให้เกิดเป็น เครือข่ายสังคม โดยมีแนวทางและประเด็นพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๔.๑ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สินของคนทุกกลุ่มในสังคม

๒.๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

๒.๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๒.๔.๔ การสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

๒.๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตที่ยั่งยืน การดำเนินการที่สำคัญคือต้องเร่งวางระบบการอนุรักษ์ พืชพันธุ์และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพโดยการวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ กลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ รวมทั้งยกระดับความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติและปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการขยะ สารพิษ และของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๕.๑ จัดระบบอนุรักษ์ พืชพันธุ์และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๕.๒ วางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ กลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน

๒.๕.๓ พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจ

๒.๕.๔ พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๕.๕ ร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ

๒.๕.๖ ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

๒.๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้ นั้น การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องปรับเปลี่ยนขนานใหญ่ให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อตอบโจทย์การแก้ปัญหาหลักๆ ของประเทศและสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ภาครัฐจะต้องจัดระบบองค์กรให้ลักษณะเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกันและกะทัดรัด (Open and connected government) โดยใช้ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Full Digital Employment) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนและสามารถดำเนินงานร่วมกับภาคการเมืองบนพื้นฐานของความรับผิดชอบความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ สามารถตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในการให้บริการสาธารณะ รวมทั้งจะต้องเป็นระบบที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดี คนเก่ง เข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยมีแนวทางและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๖.๑ การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

๒.๖.๒ การยกระดับงานบริการประชาชนและการอำนวยความสะดวกของภาครัฐ

สู่ความเป็นเลิศ

- ๒.๖.๓ การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ
 ๒.๖.๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ
 ๒.๖.๕ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
 ๒.๖.๖ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจนทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

ทฤษฎีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

การศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างชาติให้มั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร มีความจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติให้ชัดเจนก่อนและการได้มาซึ่งวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาตินั้นจะต้องมีการจัดระบบความคิดในการตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมเพื่อพิสูจน์ทราบโอกาส หรือค้นหาปัญหา หรือภัยคุกคามหรืออุปสรรคต่าง ๆ ให้ได้มาพร้อมด้วยเหตุและผล ดังนั้นตามที่กล่าวต่อไปนี้เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการชี้แจงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตลอดจนที่มาของตัวแปรเหล่านั้นนับตั้งแต่คำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติจนถึงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และมาตรการเฉพาะ

๑. ผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง "แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุดแล้วจากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี"

นอกจากนั้นสถาบันบรูกกิ้ง ให้คำจำกัดความไว้ว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ "จุดหมายปลายทางทั่วไปและต่อเนื่องที่ชาติมุ่งกระทำให้บรรลุผล และเป็นจุดหมายปลายทางที่ชาติรู้สึกว่ามีสำคัญแก่ความมั่นคงและความมั่งคั่งแห่งชาติ"

ผลประโยชน์แห่งชาติ จำแนกออกได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑.๑ จำแนกตามลักษณะความสำคัญ (Degree of Primacy) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (Vital Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติระดับรอง (Secondary Interests)

๑.๒ จำแนกตามลักษณะความยั่งยืน (Degree of Permanence) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติถาวร (Permanent Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ถาวร (Variable Interests)

๑.๓ จำแนกตามลักษณะความเจาะจง (Degree of Generality) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติทั่วไป (General Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะ (Specific Interests)

การจำแนกผลประโยชน์แห่งชาติออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดผลประโยชน์แห่งชาติในช่วงที่จะวางแผนยุทธศาสตร์ชาติ คือ จะวางแผนในช่วงระยะสั้น ๒ ปีข้างหน้า หรือช่วงระยะปานกลาง ๓ - ๑๐ ปีข้างหน้า หรือช่วงระยะยาวซึ่งครอบคลุมจาก ๑๑ - ๒๐ ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์แห่งชาติจะต้องเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ประเทศชาติจะขาดเสียมิได้

๒. วัตถุประสงค์แห่งชาติ

วัตถุประสงค์แห่งชาติ หมายถึง "จุดหมาย เป้าหมาย หรือความมุ่งหมายต่างๆ อันเป็น หลักมูลฐานของชาติซึ่งจะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยจะต้องกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่ง เข้าหาและจะต้องใช้ความเพียรพยายามตลอดจนต้องนำทรัพยากรต่างๆ ของชาติมาใช้ให้บรรลุถึง"

วัตถุประสงค์แห่งชาติจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ หมายถึง "จุดหมาย เป้าหมาย หรือความมุ่งหมายต่าง ๆ อันเป็นหลักมูลฐานของชาติซึ่งกว้างขวางมากมีลักษณะมั่นคงถาวรยั่งยืนนาน บางครั้งก็ยากที่จะดำเนินการให้บรรลุถึงได้ รัฐบาลจะต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่องในการพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายแห่งชาติทุกครั้งต้องนำเอาวัตถุประสงค์มูลฐานขึ้นมาเป็นหลักพิจารณาร่วมด้วยเสมอ" (คำจำกัดความดังกล่าวนี้ใกล้เคียงกับคำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งนักวิชาการบางท่านและตำราบางเล่มได้ใช้ความหมายนี้เป็นผลประโยชน์แห่งชาติ)

๒.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ หมายถึง "เป้าหมายต่าง ๆ ของชาติ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมั่นคงถาวรยั่งยืนและบางครั้งก็ไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุถึงได้ทั้งหมด เป้าหมายเหล่านี้ อาจมีลักษณะเป็นการชั่วคราวที่จะก้าวไปสนองวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ แต่จะต้องถือเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติควรสำนึกอยู่เสมอว่าเมื่อกำหนดขึ้นแล้วจะเป็นสะพานก้าวไปสู่หรือขจัดอุปสรรคขัดขวางต่าง ๆ ในอันที่จะบรรลุถึงซึ่งวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ"

ตามความหมายของคำว่า "วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ" จะต้องเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติและเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการเพื่อขจัดอุปสรรคขัดขวางต่างๆ หรือขจัดปัญหาต่างๆ ในอันที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ อุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ นั้น จะทราบได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทุกด้านที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติด้านต่าง ๆ ของประเทศ

จากการตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมและได้ทราบถึงปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ หรือภัยคุกคาม หรือโอกาสที่จะแสวงประโยชน์ รวมทั้งเรื่องที่ทำลายต่อการที่ชาติจะต้องเข้าดำเนินการแล้ว นักยุทธศาสตร์จะสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะต้อง "ทำอะไร" ในการแก้ปัญหาเหล่านั้น เรื่องต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการนั้นก็คือ "วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ" และเมื่อได้พิจารณาตกลงใจว่าจะ "ทำอย่างไร" เพื่อขจัดปัญหา อุปสรรคหรือภัยคุกคามเหล่านั้น นั่นก็คือ "นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ" ต่อมาจากการพิจารณานโยบายฯ เห็นว่า จะต้องใช้ศิลปและศาสตร์ ตลอดจนทรัพยากรของชาติหรือใช้กำลังอำนาจแห่งชาติด้านใดและใช้อย่างไร นั่นคือ "กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ" ผู้วางแผนยุทธศาสตร์ชาติจะไม่สามารถวางแผนให้มีประสิทธิภาพได้ถ้าละเลยไม่นำพาต่อเรื่องต่างๆ ดังกล่าว

๓. การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ

๓.๑ การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติและวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ

๓.๑.๑ การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติโดยทั่วไปมักจะกำหนดขึ้น โดยชาติทุกชาติจะต้องถือว่าความเกษมสุขสมบูรณ์กับความมั่นคงปลอดภัยนั้นเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของชาติ

แต่สำหรับชาติเล็ก นอกจากจะต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของชาติเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญแล้ว ความมีศักดิ์ศรีและได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกนับว่าเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญอย่างยิ่งด้วย

อย่างไรก็ดี ความมุ่งหมายในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกร่วมกันของประชาชนภายในชาติเป็นสำคัญ และมักจะแฝงอยู่ในเอกสารสำคัญของชาติในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น ในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา กล่าวไว้ว่า “เราประชาชนแห่งสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติและสถาปนารัฐธรรมนูญสำหรับสหรัฐอเมริกาเพื่อสร้างเอกภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อสถาปนาความยุติธรรม เพื่อเป็นหลักประกันความเรียบร้อยภายใน เพื่อจัดให้มีการป้องกันร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพทั่วไป และเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพสำหรับตัวเราเองและอนุชนของเรา” ตัวอย่างจากอารัมภบทในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า สหรัฐอเมริกาถือว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ เอกภาพก็ดี ความยุติธรรมก็ดี ความมั่นคงแห่งชาติทั้งภายในและภายนอกก็ดี รวมทั้งความเกษมสุขสมบูรณ์ และความมีเสรีภาพนั้น เป็นผลประโยชน์แห่งชาติ สำหรับสหรัฐอเมริกา เรื่องของผลประโยชน์แห่งชาติ นั้น หากได้พิจารณาและวิเคราะห์จากเอกสารหลักฐานต่างๆ มักจะพบว่าผลประโยชน์แห่งชาติส่วนมากมักจะมีหลักการในการกำหนดคล้ายคลึงกัน แต่ชาติทุกชาติย่อมจะมีผลประโยชน์เฉพาะของตนบางประการ อย่างเช่น ญี่ปุ่นในสมัยจักรพรรดิเมจิ ที่ได้ตั้งเป็นปณิธานไว้อย่างแน่วแน่ที่จะต้องตามหรือเอาชนะฝรั่งเศสมิวขาวให้ได้ภายในรัชสมัยของท่านนั้น ย่อมจะเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของญี่ปุ่นในสมัยนั้น และญี่ปุ่นสามารถดำเนินนโยบายได้สำเร็จจนมีความเจริญก้าวหน้าได้ตราบเท่าทุกวันนี้

สำหรับผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยนั้น คงเป็นไปในลักษณะคล้ายคลึงกันกับที่กล่าวมาแล้ว จะแตกต่างกันอยู่บ้างก็เฉพาะการวางน้ำหนัก หรือการเน้นหนักในแต่ละหลักการซึ่งอาจจะไม่เท่ากัน ตัวอย่างผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยประการหนึ่งซึ่งจะเห็นได้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้กล่าวไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวที่จะแบ่งแยกไม่ได้” กล่าวคือ ประเทศไทยถือหลักการเป็นเอกรัฐเป็นผลประโยชน์ไม่ใช่สหรัฐ นอกจากนั้น ยังมีหลักความยุติธรรม ความมีอิสระเสรี ตลอดจนสวัสดิภาพของประชาชน และความอยู่รอดปลอดภัยแห่งรัฐ เป็นต้น

๓.๑.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ

การกำหนดวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติกระทำได้ โดยการแปลงผลประโยชน์แห่งชาติเป็น “วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ” หากจะพิจารณาดูจากความหมายของคำว่า “วัตถุประสงค์แห่งชาติ” แล้วจะเห็นว่า “วัตถุประสงค์แห่งชาติ” ก็คือ “ผลประโยชน์แห่งชาติ” นั่นเอง แต่เป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้แจกแจงละเอียดแล้ว และกล่าวให้แน่นอนรัดกุมยิ่งขึ้น ดังนั้น ถ้าจะพิจารณาเฉพาะในขั้นนี้ วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ คือ ผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้นำมาแจกแจงรายละเอียดแล้ว และกล่าวให้แน่นอนรัดกุมขึ้นเป็นข้อๆ ในรูปแบบดังกล่าว และถ้าจะนำรูปแบบของการเขียนวัตถุประสงค์แห่งชาติมาพิจารณาว่า “ต้องการจะทำอะไร” การแจกแจงรายละเอียดดังกล่าวก็จะอยู่ในรูปแบบวัตถุประสงค์แห่งชาติยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งชาติมักจะเป็นคำกล่าวที่ค่อนข้างจะทั่วไป

อย่างไรก็ดีถ้าหากความหมายของวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ มาพิจารณา จะเห็นว่า วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติจะมีลักษณะเป็นการถาวรและมักจะปรากฏอยู่ในหลักการ ของชาติ หรือในเอกสารสำคัญๆ ของรัฐบาลเหมือนกัน หรือมีฉะนั้นก็จะพบในประเพณีและความรู้สึก ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตใจของประชาชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติเหล่านี้มีมูลฐานมาจากอุปนิสัยประจำชาติ จากความเชื่อมูลฐานและความใฝ่ฝันของประชาชนในชาติ เป็นความต้องการที่จะดำรงไว้หรือให้ได้มา ซึ่งผลประโยชน์อันสำคัญยิ่งของชาติแต่ก็จะยากต่อการบรรลุถึงได้ง่ายๆ รัฐบาลจะต้องใช้ความเพียร พยายามอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาและทุกครั้งที่ได้มีการพิจารณานโยบายเกี่ยวกับความมั่นคง แห่งชาติ จะต้องยกเอาวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติมาเป็นหลักในการพิจารณาพร้อมด้วยเสมอ

๓.๒ การประเมินยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินยุทธศาสตร์ชาติเป็นการดำเนินการวิธีเพื่อการวิเคราะห์เลือก กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จากสภาวะแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกประเทศ กับเพื่อการวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติที่มีอยู่ จุดมุ่งหมายเพื่อจะให้ได้ ข้อตกลงในการใช้ทรัพยากรของชาติให้บังเกิดผลมากที่สุด ในการประเมินนั้นแม้นโยบายที่ได้มา อาจจะไม่ถึงขั้นที่จะเป็นนโยบายที่ดีที่สุดแต่ก็ยอมให้มีการเสี่ยง ข้อมูลขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปมักจะได้มา จากแหล่งต่างๆ นำมารวบรวมและประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีการประเมินได้อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ดี ก่อนที่จะมีการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมทั้งภายในประเทศและ ภายนอกประเทศ หากเป็นการประเมินยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว (๒๐ ปี) แล้ว ควรจะนำวัตถุประสงค์ มูลฐานแห่งชาติที่ใช้อยู่ในขณะนั้นมาพิจารณาด้วยอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ ในห้วงเวลาที่จะทำการ ประเมินนั้น มีวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติข้อใดบ้างที่สมควรจะกำหนดไว้เพื่อดำเนินการให้บรรลุผล หรืออาจจะกำหนดวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติบางข้อเพิ่มขึ้นมาใหม่ให้ครบลงเมื่อพิจารณาแล้วว่า จะมีความเป็นไปได้มากขึ้นภายในกรอบของผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้ ส่วนการเลือก วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่สนับสนุนวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ ในขั้นสุดท้ายนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับกรอบการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ร่วมกับการวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติ และการพิจารณาแบบแผนของชาติในลำดับต่อไป

การประเมินยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๓.๒.๑ การตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (ผนวก ก.)

๓.๒.๒ การพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติเพื่อเลือก

๓.๒.๓ การวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติและแบบแผนของชาติ

๓.๒.๔ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอ การพิจารณากำหนด นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และมาตรการเฉพาะ

๓.๒.๑ การตรวจสอบสภาวะแวดล้อม

การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมประกอบด้วยการศึกษาพิสูจน์ทราบ และการ บรรยายให้เห็นถึงแรงผลักดัน และแนวโน้มที่สำคัญ เรื่องที่ทำนายต่อการที่ชาติจะต้องเข้าดำเนินการ ในโอกาสต่าง ๆ กับปัญหาต่างๆ (การคุกคาม) จุดมุ่งหมายก็เพื่อจะระดมข่าวสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ให้สามารถชี้ชัดลงไปได้ว่า อะไรเป็นแรงผลักดันและจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด รวมทั้งได้มีการ พิสูจน์ทราบปัญหาและโอกาสต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้โดย

๓.๒.๑.๑ รวบรวมข่าวสารอันเป็นความรู้ภูมิหลังตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ หรือข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสำคัญๆ ทั้งภายนอกและภายในประเทศ โดยปกติข้อมูลเหล่านี้จะ จัดลำดับตามระบบของการรวบรวมข้อมูล ถ้าเป็นข่าวสารจากภายนอกประเทศอาจจะพิจารณา รวบรวมมาโดยลำดับ เช่น จากยุโรป ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออก ไกล แอฟริกา ลาตินอเมริกา สหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐรัสเซีย และประชาคมรัฐเอกราช ยุโรป ตะวันออก สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น เมื่อเป็นที่ตกลงกันแล้วว่าเรื่องราวของข่าวสารชิ้นใดเป็น ภัยคุกคาม หรือมีผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยแก่ประเทศชาติแล้ว หากใน พื้นที่แห่งไหนมีประเทศใดเข้ามาเกี่ยวข้องก็ควรระบุชื่อประเทศนั้นๆ ลงไปให้ชัดเจนด้วย ส่วน ภายในประเทศอาจจะรวบรวมข่าวสารตามภาคต่างๆ หรืออาจจะเก็บมาเป็นเรื่องๆ ตามปัญหาที่เห็น ว่าสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งบางครั้งอาจจะเกี่ยวโยงถึงประเทศรอบบ้านหรือประเทศอื่นๆ ด้วย ก็ให้ระบุประเทศนั้นๆ ลงไปให้ชัดเจนด้วยเช่นกัน

๓.๒.๑.๒ พิจารณาแยกแรงผลักดันและแนวโน้มของแต่ละเรื่องไว้ ต่างหาก รวมทั้งผลกระทบจากปัญหาต่างๆ หรือจากสภาพของสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ ผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติด้วย ผลกระทบในที่นี่อาจเป็นไปได้ทั้งดีหรือไม่ดีก็ได้ และ อาจจะมีผลทันทีหรือมีผลต่อเนื่องเป็นเวลานานก็ได้

๓.๒.๑.๓ เมื่อพิสูจน์ทราบแรงผลักดันได้แล้ว ให้ประเมินแนวโน้ม ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ในแง่ของทิศทางของแนวโน้มซึ่งแรงผลักดันน่าจะแสดงให้ปรากฏขึ้นได้ในห้วง ระยะเวลาหนึ่งในอาณาบริเวณต่าง ๆ

๓.๒.๑.๔ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมก็เพื่อจะพิจารณาหาโอกาส จากแรงผลักดันและแนวโน้มที่แสดงออก ซึ่งชาติสามารถใช้เป็นโอกาสขยายผลประโยชน์แห่งชาติ และเพื่อพิจารณาได้ว่าอะไรเป็นภัยคุกคามหรือเป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศจากแรงผลักดันและ แนวโน้มนั้นๆ

๓.๒.๑.๕ ปัญหาเกิดขึ้นได้จากปัจจัยอย่างน้อยสองประการคือ ความสำเร็จในความปรารถนาขั้นสุดท้ายกับอุปสรรคที่ขัดขวางความสำเร็จความปรารถนา สภาพ ความเป็นจริงตามเหตุการณ์ต่างๆ แรงผลักดันกับแนวโน้มซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการที่จะได้มาซึ่ง ความสำเร็จในความปรารถนาขั้นสุดท้ายนั่นเองที่ก่อให้เกิดปัญหา ในทางตรงกันข้ามแรงผลักดันและ แนวโน้มที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายแห่งชาติย่อมเป็นโอกาสที่ชาติอาจจะแสวงประโยชน์และขยาย ผลออกไป

๓.๒.๒ พิจารณากำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติเพื่อเลือก

๓.๒.๒.๑ จากการตรวจสอบสถานะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ประเทศ และทราบปัญหาหรือภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ รวมทั้งมองเห็นโอกาสที่จะขยายผลประโยชน์แห่งชาติแล้ว จะสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ แห่งชาติได้หลาย ๆ ประการว่า ชาติจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อรับสถานการณ์ต่างๆ ที่พิสูจน์ทราบได้

๓.๒.๒.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ ควรสำนึกอยู่เสมอว่าเมื่อกำหนดขึ้นแล้วจะเป็นสะพานก้าวไปสู่หรือขจัดอุปสรรคข้อขัดขวางต่างๆ ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ ดังนั้น วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติจึงอาจจะมีทั้งเพื่อการพัฒนาเพราะบางครั้งปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะเกินกำลังความสามารถที่มีอยู่ และเพื่อการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติซึ่งจะต้องพิจารณาจัดสรรทรัพยากรให้ได้ส่วนสัมพันธ์กันตามความเหมาะสม

๓.๒.๓ การวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติและพิจารณาแบบแผนของชาติ การประเมินยุทธศาสตร์ในขั้นนี้ เป็นการวิเคราะห์กำลังทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อผลแห่งความสำเร็จในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ และจะต้องประเมินองค์ประกอบของกำลังอำนาจแห่งชาติที่มีอยู่ทั้งหมด ตลอดจนจะต้องมีการพิจารณาวิธีการหรือ แนวทางตามประเพณีปฏิบัติของชาติประกอบด้วย กล่าวคือ

๓.๒.๓.๑ การวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติจะต้องกระทำควบคู่กันไปกับวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติเพื่อเลือกที่น่าจะเป็นไปได้ในแต่ละวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติก่อนแล้วจึงกำหนดนโยบายนั้นจะช่วยให้ง่ายต่อการชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าวัตถุประสงค์ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ที่ปรารถนา หรือที่น่าจะเป็นไปได้

๓.๒.๓.๒ การวิเคราะห์กำลังอำนาจชาตินั้น เพื่อความสะดวกให้วิเคราะห์ได้ตามอัธยาศัย แต่ทางที่ดีควรพิจารณาดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร รวมถึงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๓.๓ ข้อสังเกตสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ระหว่างประเทศการวิเคราะห์กำลังอำนาจของชาติอื่นประกอบด้วยเป็นเรื่องสำคัญมิได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการวิเคราะห์เฉพาะกำลังอำนาจแห่งชาติของตนแต่ฝ่ายเดียว ถ้าชาตินั้นๆ มีอิทธิพลต่อการประเมินกำลังอำนาจแห่งชาติของเราด้วย ทั้งนี้สุดแล้วแต่ปัญหาหรือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่จะต้องทำการพิจารณาดังนั้น ประสิทธิภาพและผลของกำลังอำนาจแห่งชาติที่มีอยู่จึงแตกต่างกันไป ตามกรณีแวดล้อมซึ่งได้แก่ สถานที่ตั้ง เวลากับจุดมุ่งหมายที่จะใช้กำลังอำนาจชาตินั้นๆ เรื่องดังกล่าวนี้จะต้องได้รับการพิจารณาในการตรวจสอบกำลังอำนาจแห่งชาติ ตัวอย่างเช่น ความสามารถของชาติที่จะดำเนินการกับเหตุการณ์ต่างๆ ในอาณาบริเวณที่มีรัฐบาลของมิตรประเทศร่วมมือด้วย และมีเครื่องมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ฯลฯ อยู่มากพอและสามารถนำมาใช้ได้ ความสามารถจะสูงกว่าในอาณาบริเวณที่ห่างไกลจากอิทธิพลเหล่านั้น ความสามารถที่จะกระทำการสิ่งใดได้สำเร็จเมื่อมีกำลังทรัพยากรอยู่แล้วจะแตกต่างกันมากเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้เหมาะสมกับกรณีแวดล้อมด้วยเช่นเดียวกัน

๓.๒.๓.๔ พิจารณาแบบแผนของชาติ หรือแนวทางที่ชาติมีประเพณีอยู่กับการปฏิบัติภารกิจของชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเพณีปฏิบัติที่ตกทอดสืบกันมาทั้งทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา

๓.๒.๔ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอ การพิจารณากำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และมาตรการเฉพาะ

๓.๒.๔.๑ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอ คือ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติเพื่อเลือกที่ได้รับการวิเคราะห์ควบคู่กันไปกับกำลังอำนาจแห่งชาติ รวมทั้งได้พิจารณาวิธีการหรือแบบแผนของชาติประกอบด้วยแล้ว ซึ่งถ้าเห็นว่าวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอในข้อนั้น ๆ ชาติมีกำลังอำนาจหรือกำลังทรัพยากรที่มีอยู่สามารถจะสนับสนุนให้เป็นไป ตามนั้นได้ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอข้อนั้นจะเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอ ดังนั้นให้หยิบยกเอาวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอจากการวิเคราะห์ที่ได้ดำเนินการมาแล้วในข้อ ๒.๒.๓ มาเป็นตัวตั้งในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๓.๒.๔.๒ การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๑. กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเพื่อเลือกเพื่อจะใช้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ ข้อหนึ่งๆ อาจจะต้องอาศัยนโยบายหลายประการสนับสนุน หรืออาจจะมีหนทางปฏิบัติได้หลายทาง ดังนั้น ควรจะกำหนดนโยบายไว้เพื่อเลือก ประมาณ ๒ - ๓ ทาง หรือถ้าวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติข้อใดข้อหนึ่งจะต้องอาศัยกลุ่มนโยบายหลายประการสนับสนุน ก็ควรกำหนดไว้เพื่อเลือกประมาณ ๒ - ๓ กลุ่มนโยบายที่กำหนดขึ้นจะเป็นเสมือนมาตรการที่จะนำไปใช้เพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์แห่งชาติที่กำหนดไว้ ดังนั้นควรกำหนดควบคู่กันไปกับวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอ กล่าวคือเมื่อวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติที่เสนอมีลักษณะบอกว่าจะต้องทำอะไรเพื่อขจัดปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านั้นแล้วจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

๒. การวิเคราะห์นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเพื่อเลือกวิเคราะห์ผลดี - ผลเสีย ของนโยบายที่กำหนดไว้เพื่อเลือกในแต่ละนโยบาย และพิจารณาเลือกเฉพาะนโยบายหรือกลุ่มนโยบายที่เห็นว่าดีที่สุดไว้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกนโยบายหรือกลุ่มนโยบายที่ดีที่สุดขึ้นอยู่กับกระบวนการ ตัดสินใจที่ตระหนักรู้ถึงการเสี่ยง การตอบสนองวัตถุประสงค์และความสิ้นเปลือง ก็จะได้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอ

๓. การพิสูจน์นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอ นโยบายที่เลือกไว้หรือที่เสนอแนะนำนั้นจะต้องพิสูจน์ว่าสามารถจะนำไปใช้ได้ ทั้งนี้โดยการพิจารณาว่าจะมีผลในทางปฏิบัติได้หรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ คือ ทรัพยากรที่มีอยู่กับการสนับสนุนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย หากสามารถพิสูจน์ได้ว่านำไปใช้ได้ ก็จะเป็นนโยบายที่เสนอหรือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

๓.๓ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ

จากการวิเคราะห์และพิจารณาเลือกนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เห็นว่าดีที่สุดไว้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ กับการพิสูจน์นโยบายนั้น ๆ ว่าสามารถใช้ได้แล้วจะได้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอ และหากนโยบายมีความละเอียดรัดกุมรวมทั้งให้แนวทางที่ ชัดเจนเพียงพอแก่การที่จะนำไปทำเป็นแผนงานแห่งชาติ เพื่อแจกจ่ายให้ส่วนราชการหรือกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ รับไปดำเนินการต่อไปได้แล้ว นโยบายนั้นก็คือ ยุทธศาสตร์ชาติ

อย่างไรก็ดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอมักจะกล่าวเป็นหนทางปฏิบัติไว้กว้างๆ และในคำจำกัดความของ คำว่า "นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ" ก็หมายถึง หนทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ แบบหนึ่ง หรือเป็นข้อความแสดงแนวทางปฏิบัติ

แบบหนึ่งซึ่งรัฐบาลแห่งชาติกำหนดขึ้นในอันที่จะใช้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ

ฉะนั้นเมื่อยุทธศาสตร์ชาติ หมายถึง วิธีการหรือเครื่องมือในการพัฒนา และการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติทั้ง ๕ ด้าน ทำการสนับสนุนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และในตนโยบายเองมักจะกล่าวเป็นหนทางปฏิบัติไว้กว้างๆ ดังนั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติจึงสมควรที่จะนำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอมาวิเคราะห์หามาตรการเฉพาะที่จะสนับสนุนนโยบาย เพื่อให้ได้มาซึ่ง "ยุทธศาสตร์ชาติ" ในอีกวาระหนึ่งด้วย

การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ดำเนินการดังนี้

๓.๓.๑ นำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอมาตั้งควบคู่กับวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่านโยบายข้อนั้น ๆ เป็นนโยบายของวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติข้อใด

๓.๓.๒ วิเคราะห์นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เสนอแต่ละข้อ เพื่อหายุทธศาสตร์ชาติที่จะสนับสนุนนโยบายนั้น ๆ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่พึงประสงค์ ทั้งนี้โดยพิจารณาปัจจัยจากภายนอกและภายในประเทศทั้งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อนโยบาย หรือต่อหนทางปฏิบัติที่จะใช้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ

๓.๓.๓ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ คือ การกำหนดวิธีการที่จะสนับสนุนนโยบาย หรือการกำหนดหนทางปฏิบัติย่อยที่จะสนับสนุนนโยบาย

๓.๓.๔ พิจารณาแรงผลักดันและแนวโน้มของยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่าจะสามารถช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติได้อย่างแท้จริงหรือไม่ ทั้งนี้โดยบรรยายเหตุผลประกอบโดยย่อ ๆ ไว้ด้วย

๓.๔ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในรูปของมาตรการเฉพาะ

ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาตินั้น ควรจะต้องพิจารณาในเรื่องของการกำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องไว้ใช้ในการดำเนินการรวมทั้งในเรื่องของ ระยะเวลา การกำหนดความต้องการด้านงบประมาณ และการคาดหมายรายได้ของแผ่นดินไว้ด้วยเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติในห้วงเวลาที่พิจารณา

๓.๔.๑ ในทางทฤษฎีเมื่อยุทธศาสตร์ชาติได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีหรือได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว อาจจะใช้เป็นแผนงานแห่งชาติได้เลย ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้บังเกิดผลอย่างเต็มที่ในห้วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นแนวทางขั้นพื้นฐานสำหรับการทำแผน และแผนงานต่อไป

๓.๔.๒ กรรณวิธีในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติตามที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้นคือกรรณวิธีในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ อย่งไรก็ดี เพื่อความกะทัดรัด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามสามารถจะยกร่างยุทธศาสตร์ชาติได้โดยพิจารณาเฉพาะประเด็นที่สำคัญและจำเป็นมาเรียบเรียงเป็นลำดับได้ดังนี้

๓.๔.๒.๑ ผลประโยชน์แห่งชาติ

๓.๔.๒.๒ วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ

๓.๔.๒.๓ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ

๓.๔.๒.๔ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๓.๔.๒.๕ มาตรการเฉพาะ รวมทั้งการกำหนดความรับผิดชอบไปยังกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และการประสานงาน

๓.๔.๓ มาตรการเฉพาะ เป็นรายละเอียดของแผนการดำเนินงาน/ห้วงเวลา และความต้องการทางด้านงบประมาณ เพื่อการปฏิบัติการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดและเป็นจุดเริ่มต้นในการแจกจ่ายไปยังกระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนส่วนราชการต่างๆ รูปแบบของมาตรการเฉพาะ จะเป็นไปในลักษณะใดก็ได้ตามความเหมาะสม เช่น บรรยายเป็นร้อยแก้วในลำดับต่อมาจากการแจกจ่ายความรับผิดชอบไปยังกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ หรือจัดทำเป็นตารางแผนงาน เพื่อให้ง่ายแก่การพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควร

๓.๔.๔ สำหรับการคาดหมายรายได้ของแผ่นดินนั้น จะต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ

๔. แผนและแผนงาน (Plan and Program)

๔.๑ แผน (Plan) คือ การกำหนดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ล่วงหน้า ระดับของการวางแผนอาจแบ่งออกได้เป็นหลายชั้น ดังนี้

๔.๑.๑ แผน (Plan)

๔.๑.๒ แผนงาน หรือโครงการชุด หรือโครงการงาน (Program)

๔.๑.๓ แผนงานรอง หรือโครงการชุดย่อย (Sub - program)

๔.๑.๔ โครงการ (Project)

๔.๑.๕ โครงการย่อย (Sub - project)

๔.๑.๖ งาน (Tasks)

๔.๑.๗ กิจกรรม (Activities)

๔.๑.๑ การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นการกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการปฏิบัตินั้นมีจุดเริ่มต้นและมีกำหนดวันเสร็จสิ้น รวมทั้งสามารถวัดความก้าวหน้าได้ด้วย ตัวอย่างเช่น สภามความมั่นคงแห่งชาติกำหนด "นโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศ" ขึ้นมา จากนั้นกระทรวงกลาโหมจะต้องนำไปพัฒนาต่อ โดยขยายข้อความในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศที่กำหนดไว้แล้วนั้นให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการพัฒนานโยบายดังกล่าวต้องอาศัยการข่าวสาร การวางแผน การตรวจสอบ และการประเมินผล สำหรับการวางแผนของกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ จะมีกรรมวิธีในการดำเนินการเช่นเดียวกัน แต่อาจจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด

๔.๑.๒ แผนสงคราม (War Plan) คือ กระบวนการทางยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ทหารของประเทศชาติที่ได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งชาติ เช่น แผนระดมสรรพกำลังทางทหาร แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ ฯลฯ แผนการสงคราม แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

๔.๑.๒.๑ แผนระยะยาว (Long Range Plan) หรือแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) อยู่ในห้วงเวลา ๑๑ - ๒๐ ปีข้างหน้า

๔.๑.๒.๒ แผนระยะปานกลาง หรือแผนยุทธศาสตร์ระยะปานกลาง (Intermediate Range Plan) อยู่ในห้วงเวลา ๓ - ๑๐ ปีข้างหน้า

๔.๑.๒.๓ แผนระยะสั้น หรือแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้น (Short Term Plan) อยู่ในห้วงระยะเวลา ๑ - ๒ ปีข้างหน้า

๔.๑.๓ ข้อเสนอแนะในการวางแผน ในการพิจารณาวางแผนนั้น นักวางแผน (Planner) ควรมีหลักสำคัญ ๖ ประการ ในการทำแผนอย่างง่าย ๆ ซึ่งจะให้นักวางแผนทำงานได้ครบถ้วนไม่ผิดพลาด ได้แก่

๔.๑.๓.๑ What : จะทำอะไรบ้าง ใช้ทำอะไร

๔.๑.๓.๒ Where : ทำที่ไหน

๔.๑.๓.๓ When : ทำเมื่อใด เสร็จเมื่อใด

๔.๑.๓.๔ Who : ใครทำ ทำกับใคร

๔.๑.๓.๕ How : ทำอย่างไร

๔.๑.๓.๖ Why : เหตุใด แต่ละเรื่องจึงทำเช่นนั้น

๔.๑.๔ ความสำเร็จของแผนสงคราม ความสำเร็จของแผนสงครามจะขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่

๔.๑.๔.๑ งบประมาณของประเทศ

๔.๑.๔.๒ นักวางแผนของเหล่าทัพ

๔.๑.๔.๓ ความร่วมมือกับบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจ

๔.๑.๔.๔ การพัฒนาแผนการสงคราม

๔.๒ แผนงาน (Program)

๔.๒.๑ นิยามศัพท์ ตามพจนานุกรม Webster's Third New International Dictionary หน้า ๑๘๑๒ ให้นิยามศัพท์ไว้ว่า PROGRAM : a brief outline or explanation of the order to be pursued or the subject embraced in a public exercise , performance ฯลฯ นอกจากนี้ยังมี ความหมายอื่น ๆ อีก

๔.๒.๒ การทำแผนงานจะต้องพิจารณาจากงบประมาณที่มีอยู่ ปัจจุบันรัฐบาลนานาชาติประเทศได้อาศัยเครื่องมือการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากร ที่เรียกว่า : The Planning Programming and Budgeting System (PPBS) เป็นเครื่องช่วยในการทำแผนงานต่างๆ ระบบ PPBS นี้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรในรูปของ " เงิน " ให้กับกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ

๔.๒.๓ ลักษณะสำคัญของระบบ PPBS พอสรุปได้ คือ

๔.๒.๓.๑ มุ่งความสนใจในเรื่อง การกำหนดแผนงาน (Program) ตามวัตถุประสงค์อันเป็นพื้นฐานของรัฐบาล แผนงานอาจจะได้รับการดำเนินงานจากส่วนราชการต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตและความรับผิดชอบของแต่ละส่วนราชการ

๔.๒.๓.๒ พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในอนาคต

๔.๒.๓.๓ พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายทุกชนิด ทั้งค่าใช้จ่ายโดยตรง ค่าใช้จ่ายประเภททุนและที่ไม่ใช่ประเภททุน

๔.๒.๓.๔ การวิเคราะห์อย่างมีระเบียบหรือวิธีการ เพื่อที่จะหาทางเลือกในการดำเนินงาน ลักษณะข้อนี้เป็นสาระสำคัญของระบบ PPBS ส่วนประกอบของการวิเคราะห์มีหลักการใหญ่ ๆ ๕ ประการ ได้แก่

๑. วัตถุประสงค์ (Objectives)
๒. ทางเลือกในการดำเนินงาน (Alternatives)
๓. ค่าใช้จ่าย (Costs)
๔. แบบอย่างหรือวิธีการ (Models)
๕. ขอบเขตหรือบรรทัดฐาน (Criteria)

สรุปได้ว่าการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติเป็นกรรมวิธีที่สลับซับซ้อน ซึ่งเกี่ยวกับการคาดคะเนสมภาวะการณ์ต่าง ๆ จากปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปร และปัจจัยที่ยังไม่ทราบหลายตัวด้วยกัน เหตุและผลของการคาดคะเนกับแผนซึ่งจะต้องจัดทำให้ตอบสนองกับเรื่องที่ได้จากการคาดคะเนนั้นยังมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากขึ้น และในความยากนั้นประการหนึ่งอยู่ที่ความพยายามที่จะต้องวางแผนล่วงหน้า ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติที่พัฒนาขึ้นจำเป็นจะต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะเผชิญกับสมภาวะการณ์ที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับนโยบายภายในประเทศนั้น ลักษณะของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มักจะเปลี่ยนตัวผู้นำประเทศได้บ่อยๆ กับวิสัยทัศน์ด้านการเมืองในทางลึก คือ ความลึกซึ้งของการเมืองภายในประเทศนั้นนักยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องนำมาเป็นข้อพิจารณาประกอบอยู่ในดุลยพินิจด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่ดีนั้นจะต้องเริ่มต้นจากบทเรียนในอดีต สถานการณ์ในปัจจุบัน และแนวโน้มของสถานการณ์แวดล้อมที่จะเกิดขึ้นได้ต่อไปในอนาคตเท่านั้น มิใช่การเริ่มต้นด้วยการสันนิษฐาน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขาและความร่วมมือกับมิตรประเทศ ทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึงทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้นอย่างไรก็ตาม โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้าเนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ก่อให้เกิดความแตกแยก นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่าง

รวดเร็ว มีภาวะชะงักงันเมืองและการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์ ในขณะที่ความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาการจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ และการปฏิรูปกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกัน ไปตลอด ๒๐ ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑.๑ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

๑.๒ เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๑.๓ เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ

๑.๔ เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๑.๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันทสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

๑.๖ เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาภาคและเมืองเพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

๑.๗ เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

๒. เป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย

๒.๑ คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย

๒.๒ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานราก มีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคม ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

๒.๓ ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

๒.๔ ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ ในเกณฑ์มาตรฐาน

๒.๕ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่งสินค้าและค่านิยมลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่า การลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

๒.๖ มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

๓.๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

๓.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๓.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

- ๓.๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ๓.๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง และยั่งยืน
- ๓.๖ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- ๓.๗ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- ๓.๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- ๓.๙ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- ๓.๑๐ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานที่เป็นของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารสูงสุดที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน หรือหัวหน้าหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐในรูปแบบอื่น สำหรับหน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือหัวหน้าหน่วยงาน สำหรับสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในกำกับของประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี

(๓) ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับองค์กรฝ่ายตุลาการ

(๔) คณะกรรมการหรือคณะบุคคลที่เป็นองค์กรอิสระและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำหรับองค์กรอิสระ

(๕) อัยการสูงสุด สำหรับองค์กรอัยการ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๑. หมวด ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๕ ให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตาม หลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะ ก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบปี

การประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติให้ทำเป็นประกาศพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ และหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

การกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีก่อนที่จะเข้า บริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติและแผนอื่นใด รวมตลอดทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุก หน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสองและวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็น องค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๖ ยุทธศาสตร์ชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

(๒) เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย

(๓) ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ

เป้าหมายการพัฒนาประเทศตาม (๒) อย่างน้อยต้องมีเป้าหมายในด้านความมั่นคง ของประเทศ ด้านคุณภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน และด้านบทบาทของรัฐที่มีต่อประชาชน

มาตรา ๗ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความ ต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการ ดังต่อไปนี้

(๑) มีการใช้ข้อมูลความรู้ที่เกิดจากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
 (๒) วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างรอบด้านทั้งในประเทศและต่างประเทศวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด รวมทั้งความเสี่ยงของประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

(๓) การให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความเป็นเจ้าของของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกัน

การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาวตามมาตรา ๖ (๑) และ (๒) ต้องมีความชัดเจนเพื่อให้เห็นภาพในอนาคตของประเทศ โดยเป็นกรอบอย่างกว้างที่ยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของโลก และต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งมีการระบุตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน

มาตรา ๘ ในกระบวนการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ให้คณะกรรมการจัดให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นเบื้องต้นเพื่อนำมาใช้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ
 (๒) การรับฟังความคิดเห็นเมื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ แล้วเสร็จเบื้องต้น เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องใช้ วิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะได้โดยสะดวกและทั่วถึงและต้องมีการแสดงข้อมูลที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ด้วย

มาตรา ๙ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องใด ให้ส่งคืนคณะกรรมการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร แล้วส่งให้คณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีนำร่างยุทธศาสตร์ชาติที่ได้รับจากคณะกรรมการหรือที่คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่งแล้ว เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับร่างยุทธศาสตร์ชาติ

ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติและลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับร่างยุทธศาสตร์ชาติ และให้วุฒิสภาพิจารณาและลงมติเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับร่างจากสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ตามวรรคสาม ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ได้ให้ความเห็นชอบในร่างยุทธศาสตร์ชาติที่คณะรัฐมนตรีเสนอ

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือ วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติ ให้ร่างยุทธศาสตร์ชาติเป็นอันตกไปและให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ซึ่งต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ โดยให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม

และวรรคสี่ เว้นแต่ระยะเวลาหกสิบวันและสามสิบวันตามวรรคสาม ให้ลดเหลือสามสิบวันและสิบห้าวัน แล้วแต่กรณี

ร่างยุทธศาสตร์ชาติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวัน เพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้เป็นยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๑๐ เมื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

แผนแม่บทและแผนการปฏิรูปประเทศตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการ ปฏิรูปประเทศต้องมีความสอดคล้องกัน

แผนแม่บทที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเห็นว่ามีจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีก่อน และเมื่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว จึงดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมต่อไป

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ หากคณะกรรมการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้คณะกรรมการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ

เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติแล้วให้คณะกรรมการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ และเมื่อได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ

๒. หมวด ๒ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
- (๓) ประธานวุฒิสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง
- (๔) รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม

(๕) ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธาน

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประธานสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการ

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีอายุไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในด้านความมั่นคง ด้านการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านโครงสร้างพื้นฐาน หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนไม่เกินสิบเจ็ดคน

ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติมอบหมาย และรองเลขาธิการซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในการแต่งตั้งกรรมการตาม (๖) ให้คำนึงถึงความหลากหลายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และความหลากหลายของช่วงอายุด้วย

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๖)

(๔) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

(๒) กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

(๓) เสนอความเห็นต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

(๔) กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๖ ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละคณะ ให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้น จำนวนไม่เกินสิบห้าคน โดยในการแต่งตั้งให้คำนึงถึงความหลากหลายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และความหลากหลายของช่วงอายุด้วย

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมหรือภารกิจขององค์กรอิสระ ให้แต่งตั้งผู้แทนจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการด้วย

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแล้วแต่กรณี มอบหมาย

มาตรา ๑๘ การประชุมของคณะกรรมการ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการประชุมของคณะกรรมการ ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ จะมอบหมายบุคคลใดให้มาประชุมแทนไม่ได้

มาตรา ๑๙ การปฏิบัติหน้าที่และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด จะขอให้สำนักงานจ้างบุคคล สถาบันการศึกษา หรือสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าและจัดทำรายงานเรื่องดังกล่าวก็ได้

วิธีการจ้าง ค่าตอบแทน และประโยชน์ตอบแทนอื่นของบุคคลหรือสถาบันตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และอนุกรรมการตามมาตรา ๑๗ ได้รับค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะอนุกรรมการ

(๒) ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการให้แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะอนุกรรมการ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามมาตรา ๘

(๕) เผยแพร่ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท รวมทั้งดำเนินการอื่นใดเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างแนวร่วมในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

(๖) รับผิดชอบในการดำเนินการให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการจัดทำรายงานตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๗ วรรคสอง

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

๓. หมวด ๓ การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล

มาตรา ๒๓ ให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะในการวางระเบียบตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร ในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ ให้คณะกรรมการประสานและปรึกษากับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงาน ภายในเวลาและตามรายการที่สำนักงานกำหนด

ให้สำนักงานจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการคณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง และรัฐสภาทราบภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย

ในกรณีมีเหตุอันควรรายงานให้รัฐสภาทราบเป็นการเฉพาะเรื่อง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องรายงานต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการเสนอรัฐสภาเป็นการเฉพาะเรื่องได้

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณารายงานตามมาตรา ๒๔ แล้วเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นตามหน้าที่และอำนาจให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รับเรื่อง และในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา นั้นสั่งให้ผู้นั้นพักราชการหรือพักงาน หรือสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไว้ก่อน หรือสั่งให้พ้นจากตำแหน่งต่อไป

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าการดำเนินการใดของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท ให้คณะกรรมการ

จัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้หน่วยงานของรัฐนั้นทราบถึงความไม่สอดคล้องและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง และเมื่อหน่วยงานของรัฐดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวหรือไม่ว่าด้วยเหตุใดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติรายงานให้คณะกรรมการทราบเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและสั่งการต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีของหน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ ให้แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าวเพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามวรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และให้นำความในมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ ให้สำนักงานเผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ และรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีและรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๔ ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้สำนักงานจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนซึ่งพบหรือเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหน่วยใดไม่ดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทสามารถแจ้งเหตุดังกล่าวให้สำนักงานทราบได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๔. บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๘ ในวาระเริ่มแรก เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๒ (๖) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๒) ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

(๓) ให้ถือว่าการรับฟังความคิดเห็นที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ และสำนักงานได้ดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๘ (๑) แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจที่จะดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม

(๔) ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง โดยให้ใช้ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ จัดทำขึ้นมาใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นดังกล่าว และให้นำความเห็นหรือ

ข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดองมาประกอบการพิจารณา รวมทั้งให้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับตาม (๓) ด้วย

(๕) ให้สำนักงานดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๘ (๒) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นตาม (๔)

(๖) ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ แก้ไขเพิ่มเติมร่างยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับผลการรับฟังความคิดเห็นตาม (๕) ให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อคณะกรรมการภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่การรับฟังความคิดเห็นตาม (๕) แล้วเสร็จ

(๗) ให้คณะกรรมการพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

(๘) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะกรรมการ

(๙) ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะรัฐมนตรี

(๑๐) ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างยุทธศาสตร์ชาติที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติ ตาม (๘) ให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วตาม (๘) ต่อวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงก่อนการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติตาม (๙) จะแล้วเสร็จ ให้วุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติต่อไปให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่เหลืออยู่ และในกรณีที่จำเป็นอาจขยายระยะเวลาอีกได้แต่ต้องไม่เกินสิบวัน

เมื่อวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติตามวรรคสองหรือวรรคสามแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตาม (๑๐) ต่อไป

มาตรา ๒๙ ในระหว่างอายุของวุฒิสภاتตามมาตรา ๒๖๙ (๔) ของรัฐธรรมนูญในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท เป็นผลจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรี หรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำ

ยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาและมีมติให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้ฟังข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้รับสนองพระราโชังการ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยในการจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และกฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๑. วิสัยทัศน์ (Vision)

“มุ่งพัฒนาและบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและการกีฬา สร้างเสริมความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ”

๒. พันธกิจ (Mission)

๑. จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ

๒. กำหนดแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ และนำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างได้ผล

๓. พัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวและกีฬาที่จำเป็น ทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ที่จำเป็นอย่างครบถ้วนและได้มาตรฐาน

๔. พัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหารและเพื่อให้บริการตลอดจนองค์ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและกีฬา

๕. สร้างให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและกีฬาในแบบบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง

๓. เป้าหมาย (Goal) ของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์

เป้าหมายของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาในมิติที่สำคัญต่างๆ โดยเป้าหมาย (Goal) ของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ คือ “การพัฒนาและบูรณาการตามมิติราชการ (Function Base) มิติยุทธศาสตร์ (Agenda Base) และมิติพื้นที่ (Area Base)” โดยสามารถแยกออกเป็นเป้าหมายย่อย

ที่สอดคล้องตามพันธกิจข้างต้น และเป็นรากฐานของการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) ของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ดังนี้

๓.๑ นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาประสบความสำเร็จในการพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการและการอำนวยความสะดวกในตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างมีความสมดุลและยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศในภาพรวม

๓.๒ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานของทุกภาคส่วนนั้นเป็นไปอย่างสมดุลและเพียงพอ การกระจายการพัฒนานั้นเป็นไปอย่างทั่วถึงในระดับพื้นที่ ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการแข่งขันและได้รับโอกาสจากตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างทั่วถึง

๓.๓ บุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในตลาดการท่องเที่ยวและกีฬา มีคุณภาพ และสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับปัจจัยสนับสนุนและมาตรฐานต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศประสบความสำเร็จในระดับสากล

๓.๔ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ผ่านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหารและให้บริการ ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ อย่างเป็นระบบ

๓.๕ การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการร่วมกันกับทุกระดับและทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง และทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาได้อย่างแท้จริง

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๔.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด

๔.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

๔.๓ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและสนับสนุนการออกก้ำลังกายกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน

๔.๔ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ

๔.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม

๔.๖ ยุทธศาสตร์การบูรณาการการบริหาร การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

การประเมินผลแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)

ผลการดำเนินการตามแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ซึ่งมีเป้าประสงค์หลักคือ มุ่งหวังให้คนไทยได้รับการส่งเสริมการออกก้ำลังกายและเล่นกีฬาอย่างถูกต้องจนเป็นวิถีชีวิต มีสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี มีการบริหารจัดการกีฬาทุกมิติอย่างเป็นระบบโดย

ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬาพัฒนาศักยภาพนักกีฬาสู่ความเป็นเลิศอย่างมีมาตรฐานระดับสากล รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างรายได้ สร้างอาชีพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยสรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ปัญหาอุปสรรคหลักที่พบในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการกีฬาในระยะต่อไป ดังนี้

๑. ผลการประเมินที่สำคัญ

ผลการประเมินจากผลสำเร็จของตัวชี้วัดพบว่า มี ๒๖ ตัวชี้วัดจาก ๕๑ ตัวชี้วัดที่เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้การประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดนั้นสามารถทำได้ยาก และอาจไม่สะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริง เนื่องจากไม่มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจน และมีลักษณะเป็นอัตนัย รวมไปถึงเป็นการวัดผลผลิตเชิงประจักษ์ของโครงการเท่านั้น นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เป็นการตอบโจทย์ในการพัฒนาการกีฬาของประเทศไทย แต่ยังคงขาดการขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดรายละเอียดในส่วนข้อเสนอการดำเนินงานภายใต้การพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

๒. อุปสรรคที่สำคัญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

๒.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้เป็นนโยบายและเป้าหมายหลักสำหรับระบบการศึกษา จึงทำให้ไม่ได้รับความสำคัญและก่อให้เกิดการขาดแคลนครุพลศึกษาประจำสถานศึกษา นอกจากนี้กรมพลศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐานขาดอำนาจบริหารจัดการในระบบสถานศึกษา จึงทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากขาดโอกาสเข้าถึงการเรียนการสอนด้านพลศึกษาที่มีคุณภาพ

๒.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาเพื่อมวลชน ยังไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดสถานที่ออกกำลังกายสาธารณะที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และขาดผู้นำการออกกำลังกายและเล่นกีฬาที่สามารถให้ความรู้และนำการออกกำลังกายได้อย่างถูกต้องในระดับท้องถิ่น การสนับสนุนการออกกำลังกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร รวมถึงยังไม่ได้เป็นเป้าหมายหลักของหน่วยงาน กรมพลศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการออกกำลังกายของมวลชนทั้งประเทศขาดเครือข่ายในระดับท้องถิ่น มีเพียงเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน นอกจากนี้ยังขาดการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีเครือข่ายในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ยังไม่สามารถพัฒนานักกีฬาไทยให้ประสบความสำเร็จในมหกรรมกีฬานานาชาติได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากขาดบุคลากรการกีฬาที่มีความรู้ความสามารถในระดับนานาชาติโดยเฉพาะผู้ฝึกสอน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาให้ทัดเทียมกับประเทศชั้นนำ อีกทั้งยังไม่มีระบบการจัดการที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการพัฒนานักกีฬาจากขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ จึงทำให้การพัฒนานักกีฬาไทยในปัจจุบันขาดความยั่งยืน

๒.๔ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ ได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา แต่กีฬาเพื่อการอาชีพหลายประเภทยังคงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐ และยังไม่สามารถสร้างรายได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังขาดการประเมินผลกระทบซึ่งเกิดจากกีฬาเพื่อการอาชีพ

๒.๕ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการศึกษา ประชาชนทั่วไปขาดความเข้าใจขั้นพื้นฐาน และขาดความตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์การศึกษา บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอในทุกระดับและองค์ความรู้ยังไม่ถูกนำไปใช้เท่าที่ควรในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

๒.๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริการจัดการการศึกษาและการออกกำลังกายขาดคณะกรรมการกลางที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลการศึกษาของประเทศ ทำให้การพัฒนากิจการขาดการบูรณาการ กฎ และระเบียบในปัจจุบันหลายข้อไม่เอื้อต่อการพัฒนากิจการ และระบบฐานข้อมูลขององค์กรกีฬาต่างๆ ขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมไปถึงข้อมูลยังมีความกระจัดกระจายเนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลในเรื่องของมาตรฐานด้านระบบข้อมูลและมาตรฐานข้อมูลกีฬาส่วนกลาง ทำให้การติดตามผลการดำเนินงานเป็นไปได้ยาก

๓. ข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติ

๓.๑ ประเทศไทยควรมุ่งพัฒนาการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความตระหนักด้านการศึกษาสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม เพราะถือเป็นพื้นฐานสำหรับกีฬาเพื่อมวลชน กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และกีฬาเพื่อการอาชีพ

๓.๒ ควรมีการส่งเสริมด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาอย่างจริงจัง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้กีฬาเป็นเครื่องมือ

๓.๓ ควรจัดทำแผนการดำเนินการที่มีความละเอียดมากขึ้น สำหรับแต่ละแนวทางในแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องมีการตั้งตัวชี้วัดที่สามารถประเมินได้ง่ายและมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน

จากการประเมินผลแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา นับตั้งแต่แผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ ๑ จนถึงแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เพราะประสบปัญหาการขาดความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติในระดับกระทรวงกับแผนและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติคือ กรมพลศึกษา ที่รับผิดชอบในเรื่องของกีฬาพื้นฐาน กีฬามวลชน และการกีฬาแห่งประเทศไทย ที่รับผิดชอบในเรื่องของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ โดยที่ทั้งสองหน่วยงานดังกล่าวจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี จึงอาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติในฉบับที่ผ่านมา เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เหล่านั้นถูกจัดทำขึ้นก่อนแผนแม่บท ทำให้รายละเอียดของแนวทางและตัวชี้วัดต่างๆ ของกรมพลศึกษาและการกีฬาแห่งประเทศไทยไม่สอดคล้องกับแนวทางของแผนแม่บท

ปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้จัดทำแผนพัฒนากิจการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แล้ว ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อช่วยผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนไทย รวมถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในระดับสากลและต่อยอดสู่ระดับอาชีพเพื่อสร้างอาชีพและ

รายได้ให้กับบุคลากรกีฬา โดยจะเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจของประเทศด้วย ซึ่งนับว่าเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาการกีฬาของประเทศ โดยแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นี้จะมุ่งการบูรณาการระหว่างแผนแม่บท ซึ่งในที่นี้ คือแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติและแผนปฏิบัติการ ซึ่งในที่นี้ คือแผนปฏิบัติราชการ หรือแผนยุทธศาสตร์ของกรมพลศึกษา การกีฬาแห่งประเทศไทย สถาบันการพลศึกษา และหน่วยงานหลักต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในลักษณะการประสานงานในการจัดทำแผนฯ อย่างใกล้ชิด และกำหนดให้มีการเชื่อมโยง และสอดประสานในยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการดำเนินการให้มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สามารถเชื่อมโยงไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำคัญสำคัญของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์

“การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ”

เป้าประสงค์

๑. ประชาชนทุกภาคส่วนมีความสนใจในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา โดยมีสัดส่วนประชากรที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของประชากรทั่วประเทศ

๒. นักกีฬาผู้แทนของประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแข่งกีฬาทั้งในระดับภูมิภาค ระดับทวีปและระดับโลก เพื่อสร้างความสมัครสมานสามัคคีและนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่คนในชาติ โดยเป็นเจ้าของเหรียญทองในการแข่งขันซีเกมส์และอาเซียนพาราเกมส์ และไม่น้อยกว่าอันดับที่ ๖ ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์และเอเชียนพาราเกมส์ และไม่น้อยกว่าอันดับที่ ๗ ของประเทศจากทวีปเอเชียในมหกรรมกีฬาโอลิมปิกเกมส์และไม่น้อยกว่าอันดับที่ ๖ ของประเทศจากทวีปเอเชียในมหกรรมกีฬาพาราลิมปิกเกมส์

๓. อุตสาหกรรมกีฬาของประเทศไทยสามารถช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศและมีการเติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืน โดยมีอัตราการเติบโตของรายได้จากอุตสาหกรรมกีฬาไม่ต่ำกว่าอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา

ตัวชี้วัด

๑. ประชาชนทุกภาคส่วนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของประชากรทั้งประเทศ (สัดส่วนประชากรที่มีการเล่นกีฬา/ออกกำลังกาย หรือการทำกิจกรรมนันทนาการภายใต้การสำรวจกิจกรรมทางกายสำหรับกลุ่มประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

๒. อันดับการแข่งขันกีฬาในมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติของนักกีฬาไทยไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๗ ของเอเชียในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ อันดับที่ ๖ กีฬาเอเชียนเกมส์ และอันดับที่ ๑ กีฬาซีเกมส์ และอันดับของนักกีฬาคนพิการไทย ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๖ ของเอเชียในการแข่งขันกีฬาพาราลิมปิกเกมส์ อันดับที่ ๖ กีฬาเอเชียนพาราเกมส์และอันดับที่ ๑ กีฬาอาเซียนพาราเกมส์

๓. มูลค่าอุตสาหกรรมการกีฬาเมื่ออัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี
ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมให้เกิดความรู้และความตระหนักรู้ด้านการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมให้มวลชนมีการออกกำลังกายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกีฬา
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดเพื่อความสำเร็จในระดับอาชีพ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การยกระดับการบริหารจัดการด้านการกีฬาให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๑. วิสัยทัศน์ พันธกิจ

การกำหนดวิสัยทัศน์กรมพลศึกษาพิจารณาจากความมุ่งหวังให้กับทูนมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ในทุนที่สามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนให้มีศักยภาพเพียงพอในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา ให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิตควบคู่ไปกับการมีความสำนึกในระเบียบวินัยและน้ำใจนักกีฬา โดยการใช้กีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชนและนันทนาการ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมพลศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่สอดคล้องและบูรณาการ โดยมีเป้าหมายร่วมกันและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการกีฬาและนันทนาการในฐานะกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในระยะยาว จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ดังนี้

วิสัยทัศน์

"คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการเป็นวิถีชีวิตเพื่อสุขภาวะที่ยั่งยืน"

พันธกิจ

๑. ขับเคลื่อนการนำนโยบายด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
๒. สร้างเครือข่ายและบูรณาการการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการกับทุกภาคส่วน
๓. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการให้มีมาตรฐาน
๔. ส่งเสริมและพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการเพื่อเพิ่มมูลค่า

๒. เป้าประสงค์และตัวชี้วัด

๒.๑ ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๒ ของประชากรทั่วประเทศ

๒.๒ ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั่วประเทศ

๒.๓ เด็กและเยาวชนทั่วประเทศมีสมรรถภาพทางกายผ่านเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒.๔ มีอาสาสมัครทางกีฬาคอบทุกหมู่บ้าน

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์

๓.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

๓.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

๓.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ

๓.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา

๓.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาสู่องค์การคุณภาพ

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
๑. การส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ	๑.๑ เด็ก เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบ การศึกษามีความเข้าใจ และตระหนัก ในการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาเพิ่มมากขึ้น ๑.๒ เด็ก และเยาวชน มีความรู้และทักษะการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาที่ถนัด ได้อย่างน้อย ๑ ชนิด กีฬา พร้อมทั้งมีสำนึกในระเบียบวินัยและน้ำใจนักกีฬา ๑.๓ เด็กเยาวชน ประชาชนใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ด้วยนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิตเพิ่มมากขึ้น ๑.๔ เด็ก เยาวชนมีสมรรถภาพทางกายดีขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน	๑. จำนวนประชาชนที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬา อย่างสม่ำเสมอ - การออกกำลังกาย - การเล่นกีฬา	ร้อยละ	๒๗.๔๖* ๕.๕๓*	๒๖ ๑๑	๒๙ ๗	๓๐ ๘	๓๑ ๙	๓๒ ๑๐	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา จัดการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมนันทนาการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ๒. พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย การออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของประชาชน ๓. สร้างเกณฑ์มาตรฐาน และประเมินสมรรถภาพทางกายของเด็ก เยาวชนและประชาชน	๑. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน ๒. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากีฬามวลชน ๓. แผนงานส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ ๔. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์การกีฬา
		๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต	ร้อยละ	๗๖.๘**	๖๐	๖๕	๗๐	๗๕	๘๐		
		๓. เด็ก เยาวชนทั่วประเทศที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย	ร้อยละ	N/A	๖๐	๖๕	๗๐	๗๕	๘๐		
		๔. ประชากรมีค่าดัชนีมวลกาย (BMI) เฉลี่ยดีขึ้น เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานสากล	ร้อยละ	N/A	+๕	+๕	+๕	+๕	+๕		

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
๒. การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการออกกำลังกายและนันทนาการ	๒.๑ มีเครือข่ายด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาให้ครอบคลุมทุกระดับ ๒.๒ มีอาสาสมัครการกีฬาที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือ หรือให้การดูแลการเล่นกีฬา การออกกำลังกายของชุมชนและท้องถิ่น	๑. เครือข่ายด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน ๐	+๕	+๕	+๕	+๕	๑. ขยายและพัฒนาเครือข่ายด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาให้ครอบคลุมทุกระดับ ๒. ส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครการกีฬาและผู้นำการออกกำลังกายอย่างเป็นระบบ ๓. สร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ทุกภาคส่วน ๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาของเครือข่าย	๑. แผนงานพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครกีฬาและผู้นำการออกกำลังกาย ๒. แผนงานส่งเสริมด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา
		๒. จำนวนหมู่บ้านที่มีอาสาสมัครกีฬาและผู้นำการออกกำลังกายครบทุกหมู่บ้าน	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕		
		๓. เครือข่ายอาสาสมัครกีฬาและผู้นำการออกกำลังกายที่นำองค์ความรู้ไปเผยแพร่ในชุมชน	ร้อยละ	N/A	๕๐	๕๕	๖๕	๗๐	๗๕		
		๔. จำนวนประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมจากเครือข่ายอาสาสมัครกีฬาและผู้นำการออกกำลังกาย	ร้อยละ	N/A	๕๐	๕๕	๖๕	๗๐	๗๕		

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
๓. การส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ	บุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการมีความรู้ความสามารถที่ได้มาตรฐานและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการที่ได้รับการพัฒนา	ร้อยละ	๗,๙๙๘	๔,๓๐๐	๔,๕๑๕	๔,๗๔๑	๔,๙๙๗	๕,๒๒๗	๑. ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการอย่างเป็นระบบ ๒. พัฒนาการอบรมสมรรถนะและหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ	แผนงานส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ
		๒. จำนวนบุคลากรและผู้นำทางการกีฬาและนันทนาการได้รับการพัฒนาและผ่านการประเมินมีอัตราการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕		
๔. การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา	๔.๑ มีหลักสูตร คู่มือองค์ความรู้ มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และแบบรายการสถานการกีฬาและการบริหารจัดการสถานการกีฬา	๑. จำนวนหลักสูตร คู่มือ องค์ความรู้และมาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา	เรื่อง	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๑. สร้างและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อเพิ่มมูลค่า	๑. แผนงานส่งเสริม พัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
๔.๒ งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการที่พัฒนามีการนำไปใช้ในภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า		๒. จำนวนงานวิจัยด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา	เรื่อง	๒	๒	๔	๕	๕	๕	๒. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ให้กับหน่วยงานในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ๓. พัฒนาช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ๔. สร้างแบบบูรณาการสถานการกีฬา และระบบบริหารจัดการสถานการกีฬาที่ได้มาตรฐาน	๒. แผนงานสร้างและพัฒนาแบบบูรณาการสถานกีฬา และการบริหารจัดการสถานการกีฬาที่ได้มาตรฐาน
		๓. จำนวนแบบบูรณาการสถานการกีฬาที่ใช้ในการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย ฝึกซ้อม แข่งขันกีฬา และนันทนาการ	งาน	N/A	N/A	๑	๒	๒	๒		
		๔. จำนวนผู้ประกอบการภาคเอกชนหรืออุตสาหกรรมที่นำสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการไปต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า	ชนิด	N/A	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕	๓๐		

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
๕. การพัฒนาสู่องค์การคุณภาพ	๕.๑ บุคลากรกรมพลศึกษามีสมรรถนะตามสายงานสูงและมีคุณธรรม จริยธรรม ๕.๒ ระบบบริหารจัดการองค์การมีคุณภาพ ๕.๓ ศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านการกีฬานันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา บุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ ๕.๔ เป็นองค์การที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้	๑. บุคลากรกรมพลศึกษามีสมรรถนะตามสายงานสูง	ร้อยละ	N/A	๓๐	๔๐	๕๐	๖๐	๗๐	๑. พัฒนาและส่งเสริมบุคลากรกรมพลศึกษาให้มีความรู้ทักษะ ซีดสมรรถนะในสายงานและมีคุณธรรม จริยธรรม ๒. พัฒนาเพื่อยกระดับองค์การสู่คุณภาพ ๓. สํารวจ จัดเก็บรวบรวมและพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกีฬานันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และบุคลากรการกีฬาและนันทนาการที่เกี่ยวข้อง	๑. แผนงานการบริหารทรัพยากรบุคคลตามแนวทาง HR Scorecard ๒. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาองค์การสู่คุณภาพ
		๒. จำนวนหมวดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินองค์การตนเองตามเกณฑ์การประเมินรายหมวด	หมวด	N/A	๑ หมวด	๒ หมวด	๓ หมวด	๔ หมวด	๕ หมวด		
		๓. จำนวนข้อมูลด้านการกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา บุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ	ร้อยละ	N/A	๔	๔	๔	๔	๔		
		๔. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน (ITA) คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	คะแนน	๘๐.๙๖* **	๗๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐		

ตารางที่ ๒-๑ : สรุปตัวชี้วัด แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผล ๒๕๕๙	เป้าหมาย					แนวทางการพัฒนา	แผนงาน
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		
		๕.ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พร้อมใช้งาน	ร้อยละ	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐		

ที่มา : กรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๖๐

*ผลการประเมินการการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

**ผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)

***ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๙

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การกีฬาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนากีฬาชาติ โดย ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร

บทนำ

องค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ในการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนมีหลายด้านและมีลักษณะสำคัญหลายประการ ซึ่งยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสนามกีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดดำเนินการ เป็นต้น และจากการมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติทุกฉบับได้ให้ความสำคัญในการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงหลักสูตรพลศึกษา มีครูผู้สอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นและครูได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น แต่จากผลการประเมินการดำเนินงานของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ พบว่า การดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้ยังมีปัญหาในแต่ละแผนงานหลัก และยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น การศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ จะช่วยเป็นแนวทางให้กลุ่มเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นประจำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการพัฒนากีฬาไปสู่ความเป็นเลิศและอาชีพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเห็นด้วยกับปัจจัยทั้ง ๖ ด้าน และองค์ประกอบย่อย และต้องการให้มีการจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านและให้มีองค์กรที่รับผิดชอบด้านพลศึกษาและกีฬาโดยตรง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนากีฬาชาติ มีความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๐.๘๓-๑.๐๐ ซึ่งมีความตรงระดับดีมาก ผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีความเห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนากีฬาชาติ เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ากลุ่มอาวุโส กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มเอกชนมีความเห็นด้วยต่อปัจจัย ๕ ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ ด้านสนาม/อุปกรณ์กีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านงบประมาณ และด้านความร่วมมือของประชาชน/ชุมชน ยกเว้นด้านบุคลากรทางการออกกำลังกาย/กีฬา การจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรทางการออกกำลังกาย/กีฬา ด้านสนาม/-อุปกรณ์กีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความร่วมมือของประชาชน/ชุมชน

นอกจากนี้ได้พบถึงความสำคัญของปัจจัยในด้านต่างๆ เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรทางการกีฬา ด้านสนาม อุปกรณ์กีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความร่วมมือของประชาชน/ชุมชน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ การทำแผนงานการกีฬาของหน่วยงานท่าน อันจะส่งผลถึงการพัฒนากีฬาของชาติต่อไป

การวิจัยเรื่องแผนงานรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา จัดทำโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

ศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา นั้นเป็นศูนย์ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน และเป็นเครือข่ายทางการกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาของกรมพลศึกษา ปัจจุบันศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬามีจำนวนทั้งสิ้น ๙๕๔ ศูนย์ทั่วประเทศ แบ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาประจำอำเภอ จำนวน ๘๗๘ แห่ง และศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาประจำจังหวัด จำนวน ๗๖ แห่ง ในแต่ละศูนย์มีเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำจังหวัดและอำเภอ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบดำเนินการ และประสานงานเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากิจกรรมกีฬานันทนาการ และงานด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเมื่อประเมินภาพรวมของการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา พบว่าสามารถดำเนินการได้ระดับหนึ่ง เป็นไปในลักษณะฝ่ายรับรองนโยบายจากส่วนกลางเท่านั้น ทั้งที่เป็นหน่วยงานที่กระจายทั่วประเทศ และเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น หากศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาได้รับการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพเพียงพอจะสามารถเป็นหน่วยงานงานที่สำคัญในการผลักดันนโยบายส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของประชาชน อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาศักยภาพของศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจำเป็นต้องมีข้อมูลเพียงพอในการวางแผนในการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา และการจัดบริการกิจกรรมและ บริการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่มีความแตกต่างทั้งบริบทในด้านพื้นที่และวัฒนธรรม

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ ๑. ศึกษาพฤติกรรม ความต้องการ และความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา ๒. ประเมินศักยภาพและความพร้อมของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา และ ๓. จัดทำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาประจำจังหวัด จำนวน ๖๔ แห่ง แบ่งตามภูมิภาค ๔ ภูมิภาค กระจายเก็บข้อมูลในแต่ละภูมิภาคให้ได้ภูมิภาคละ ๔๐๐ คน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา ได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาเขตเมือง และ รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาเขตชนบท โดยมี ๕ องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ๑. การบูรณาการระหว่างกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กับส่วนราชการและส่วนงานปกครองในท้องถิ่น ๒. รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา

นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาที่ประกอบด้วย ศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาแบบถาวร กับ ศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาแบบเคลื่อนที่ ๓. องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดการตัวบุคคลในองค์การ และการงบประมาณ ๔. การเสริมสร้างเครือข่าย โดยเน้นการทำงานแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ และ ๕. การรายงานผล โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างฐานข้อมูลพฤติกรรมสุขของประชาชน

การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และได้ผลลัพธ์การวิจัยที่มีความคุ้มค่า ทั้งในด้านวิชาการ และการนำผลลัพธ์การวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ได้อย่างทันทั่วทั้ง และทันกับสถานการณ์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพของคนในประเทศ และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ กรมพลศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดทำโดย สุมล ภาติกะโชค

บทนำ

แผนพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเป็น แผนยุทธศาสตร์ อันเป็น เครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานได้ตาม เป้าหมายที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนให้สามารถตอบสนองต่อการทำงานเพื่อพัฒนา ท้องถิ่นและสามารถบ่งชี้ความสำเร็จของแผนได้ด้วย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากการแปลงแผน ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชไปปฏิบัติ พบว่า อันดับหนึ่ง ด้านการ พานิชย์ ได้รับงบประมาณ ๒ โครงการ อันดับสอง ด้านการศึกษา ได้รับงบประมาณ ๑๖ โครงการ และ อันดับสาม ด้านการบริหารจัดการ ได้รับงบประมาณ ๓๔ โครงการ เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการนำแผนยุทธศาสตร์ไปแปลงสู่การปฏิบัติในสัดส่วนที่แตกต่างกัน และไม่สามารถแปลง แผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้ทุกแผนงาน/โครงการ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแปลงแผนไปสู่การ ปฏิบัติ และ กระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้านสมรรถนะของหน่วยงาน มีปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการให้บริการหรือแนวทางการปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์การ ทำงาน ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องขาดความรับผิดชอบ ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชควรจัดอบรมสัมมนา แนะนำให้คำปรึกษาแก่ เจ้าหน้าที่ทุกคนที่จะต้องปฏิบัติงานและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมกับงานและมอบหมายภารกิจ

ให้ชัดเจน ในด้านงบประมาณ พบว่า มีไม่เพียงพอและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งระบบสารสนเทศไม่ทันสมัย ซัดข้องบ่อยและมีไม่เพียงพอ ควรจะมีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการ มีการติดตามการใช้งบประมาณเชิงปริมาณ จัดสรรวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม และพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความทันสมัยและรวดเร็ว ด้านการบริหารจัดการและการประสานงานนั้น ระบบการทำงานยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการขาดความเป็นระบบและแยกส่วน ขาดการประชุมชี้แจง การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ซึ่งแต่ละหน่วยงานควรมีฝ่ายประสานงานโดยเฉพาะ ให้มีการติดตามประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมายไปแล้ว และในด้านข้อกฎหมาย มีระเบียบบางข้อซ้ำซ้อนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ มีการปรับปรุงข้อบังคับบ่อยทำให้ยากแก่การปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่รู้รายละเอียดเรื่องกฎหมายและข้อปฏิบัติ จึงควรมีการอบรม สัมมนาข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทุกฝ่าย และปรับปรุงระเบียบหรือกฎหมายบางข้อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ

กระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์ มีการกำหนดวัตถุประสงค์มีความชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ และการกำหนดเป้าหมายง่ายต่อการวัดผล ในขั้นกระจายแผน มีการกระจายแผนระดับองค์กร การกระจายแผนระดับสำนักกอง กระจายแผนระดับฝ่าย มีการกระจายแผนระดับบุคคล มีการกระจายแผนโดยการประชุมสัมมนา มีการสาธิตแผนหรือโครงการ และมีการกระจายแผนโดยใช้แผนพับ ในขั้นการปฏิบัติตามแผนมีการปฏิบัติโดยการปรับพฤติกรรมให้เข้ากับแผน มีการปรับแผนให้เข้ากับพฤติกรรม มีการยอมรับและปฏิบัติตามแผน มีการติดตามตรวจสอบแผนงาน และมีการติดตามประเมินแผนงาน ในขั้นปรับ พบว่า มีการปรับเป้าหมายเพื่อให้เหมาะกับการปฏิบัติ มีการปรับวัตถุประสงค์เพื่อความเหมาะสม มีการปรับวิธีการทำงานเพื่อให้การปฏิบัติเกิดประสิทธิภาพ

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำ แผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยบริการปฐมภูมิอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดและโรงพยาบาลเกษตรวิสัย

บทนำ

การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัตินั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกขององค์การในทุกๆระดับ โดยมีผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนปัจจัยสำคัญ ประการหนึ่งต่อความสำเร็จของการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติคือการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร กล่าวคือ การทำ ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของสมาชิกทุกคนในองค์กรเกี่ยวกับทิศทางที่องค์กรกำลังจะมุ่งไป สถานการณ์ที่สมาชิกในองค์กร “รู้บ้าง ไม่รู้บ้าง” เกี่ยวกับการนำ แผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ นั้น เป็นสัญญาณแรกที่กำลังบ่งบอกถึงความล้มเหลวของแผนยุทธศาสตร์ เครือข่ายบริการปฐมภูมิอำเภอเกษตรวิสัยได้นำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ๑. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ๒. การนำไปปฏิบัติและ ๓. การประเมินผล ซึ่งการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นกระบวนการเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ได้จัดทำขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตาม

ที่ตั้งเป้าหมายไว้โดยการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้มาแปลงออกมาเป็นกิจกรรม แผนงานหรือโครงการที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งจะประกอบด้วยงานที่จะต้องทำ เวลาดำเนินการ ผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบงบประมาณ ตัวชี้วัด โดยมีโครงสร้างขององค์การ ระบบงาน เทคโนโลยี ฯลฯ รองรับ ซึ่งการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีความยากกว่าการจัดกลยุทธ์เพราะว่านำกลยุทธ์ไปสู่ปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย การวิจัยครั้งนี้จึงได้พัฒนารูปแบบการนำแผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่ปฏิบัติของหน่วยบริการปฐมภูมิ อำเภอกะทู้วิสัย ขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวิสัยทัศน์ของ Cup อำเภอกะทู้วิสัยต่อไป

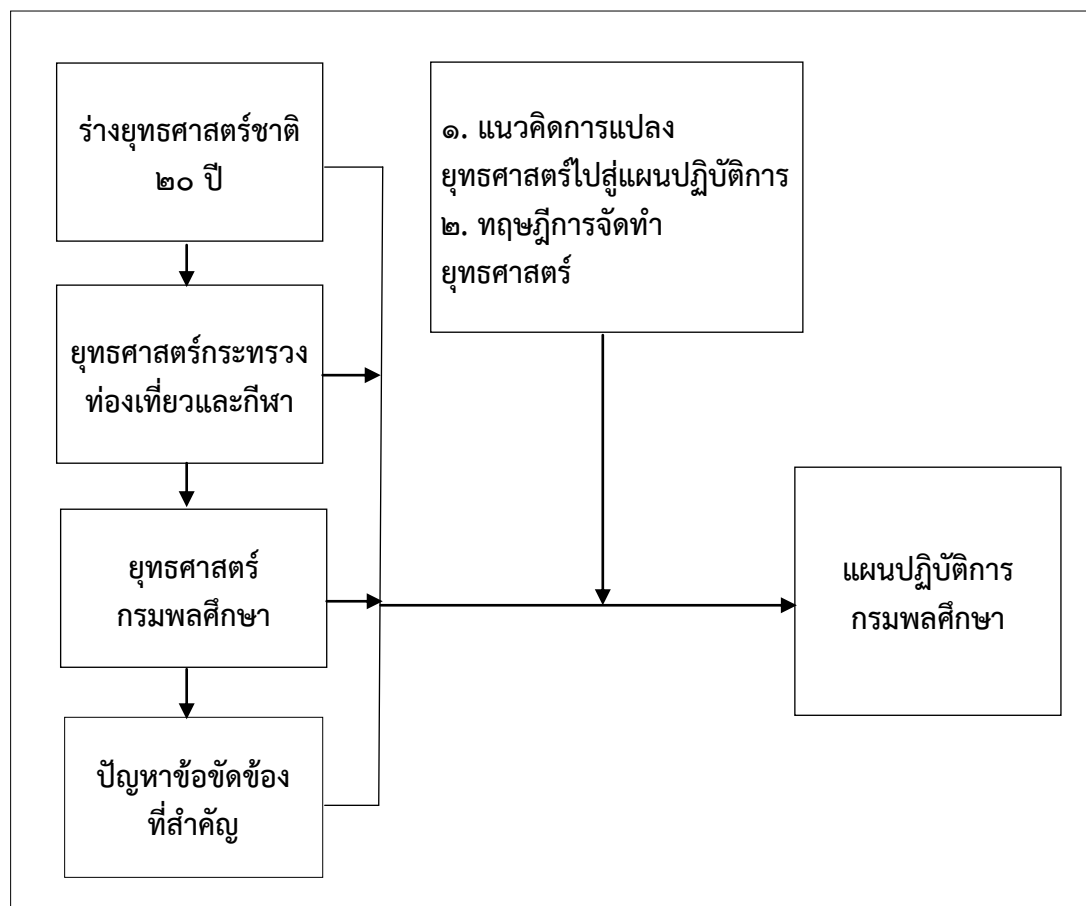
การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลแผนเชิงกลยุทธ์หน่วยบริการปฐมภูมิ อำเภอกะทู้วิสัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารเครือข่ายบริการปฐมภูมิเกษตรวิสัยจำนวน ๑๒ คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน ๑๕ แห่ง และหน่วยบริการปฐมภูมิในโรงพยาบาลจำนวน ๑ แห่งรวมทั้งหมด ๑๖ แห่ง

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน (PIES) ได้แก่ ๑. ขั้นตอนการวางแผน (P-planning) เป็นขั้นตอนการกำหนดนโยบายให้เป็นรูปธรรม และมีความพร้อมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ ๒. ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (I-implementation) เป็นขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำโครงการต่างๆ ผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผล ผู้ที่มีหน้าที่ปรับปรุงมาตรฐานขององค์การ บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้าใจเรื่องแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการอย่างถ่องแท้เพราะคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในแผน ๓. ขั้นตอนการติดตามประเมินผล (E-evaluation) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการประเมินผลโดยประเมินที่ตัวชี้วัดที่เป็นผล (Results or Lag Indicators) และ ๔. ขั้นตอนปรับมาตรฐาน (S-standardization) เป็นขั้นตอนที่ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน หากพบว่าผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมายต้องพยายามปรับแผนการดำเนินงานสามารถผลักดันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้หากพบว่าผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและพบว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่ำต้องพยายามยกระดับเกณฑ์หรือระดับเป้าหมายให้สูงขึ้น สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติราชการของเครือข่ายบริการปฐมภูมิอำเภอกะทู้วิสัย พบว่า ผลการปฏิบัติราชการโดยรวมอยู่ในระดับดีมากและดีคิดเป็นร้อยละ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ตัวชี้วัดระดับความสำเร็จกองทุนหลักประกันสุขภาพผ่านเกณฑ์ระดับ A ขึ้นไป ตัวชี้วัดมูลค่าการใช้ยาแผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และตัวชี้วัดการจัดการความรู้ และตัวชี้วัดที่ยังไม่ประเมิน ได้แก่ ตัวชี้วัดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบรรลุตัวชี้วัดสายใยรักแห่งครอบครัวการเริ่มต้นของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นจุดสำคัญที่นักบริหารควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะการให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งพบว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ผลเป็นอย่างไรจะต้องมีการประเมินผลในก้าวที่สองในระหว่างการดำเนินการ และก้าวที่สาม การประเมินผลหลังการนำ นโยบายไปปฏิบัติ หากมีผลการดำเนินการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้จะต้องดำเนินการศึกษาระบบอีกครั้ง และจะเป็นวงจรรอบเช่นนี้อย่างต่อเนื่องไปไม่มีที่สิ้นสุดจนกว่าจะร่วมกันวิเคราะห์ได้ว่าการดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ผลสนองต่อนโยบาย

ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลดีแล้ว อย่างไรก็ตามผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติจะต้องตระหนักถึงประโยชน์หรือต้นทุนที่ไม่ได้คาดไว้หรือที่เรียกว่า “ผลกระทบภายนอก” ด้วยสิ่งที่ควรระมัดระวังในการดำเนินนโยบายไปปฏิบัติคือการสื่อข้อความต้องมีความชัดเจน เทียงตรงและมีความคงเส้นคงวา ทรัพยากรต้องมีอย่างพอเพียง ทักษะคติของผู้ปฏิบัติเพราะถ้านโยบายที่ผู้ปฏิบัติได้รับมาไม่ชัดเจนส่งผลให้ผู้ปฏิบัติสามารถใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย โครงสร้างระบบราชการที่ซับซ้อนจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบาย แต่ถ้ามีหลักการพื้นฐานอันได้แก่ระเบียบการปฏิบัติขององค์กรจะสามารถทำให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ ๒-๑ : กรอบแนวคิดของการแปลงแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา

สรุป

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้เริ่มดำเนินงานตามกรอบทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดอนาคตของประเทศไทย โดยการแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ไปสู่การปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานจะมีรูปแบบแผนงาน โครงการ ที่แตกต่างกันไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยงาน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สรุปได้ว่า หลายหน่วยงานมีปัญหาและอุปสรรคในการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ นั้น ได้แก่ ด้านนโยบาย และการบริหารงาน ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความร่วมมือของประชาชน/ชุมชน เป็นต้น ดังนั้นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐- ๒๕๗๙) สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ต้องทำความเข้าใจในบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน รวมถึงนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การประเมินผลแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) และการทบทวนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษาที่ผ่านมา เป็นกรอบการจัดทำแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรของกรมพลศึกษาทุกระดับในการดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา และปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ

การศึกษาในบทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา และปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้อง การดำเนินการที่ผ่านมาโดยมีลำดับของการศึกษา ดังนี้

๑. สถานการณ์ แนวโน้ม และทิศทางการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
๒. สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของโลก
๓. สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของประเทศไทย
๔. ผลการดำเนินงานของกรมพลศึกษา
๕. การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการดำเนินงานของกรมพลศึกษา
๖. สรุป

สถานการณ์ แนวโน้ม และทิศทางการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

๑. แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

การวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน บ่งชี้ว่า ประเทศไทย มีจุดแข็งหลายด้าน ซึ่งหากมีการดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกที่เหมาะสมก็จะทำให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ความไม่สมดุล และกับดักผลิตภาพการผลิตต่ำและก้าวไปเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ในระยะเวลาที่กำหนด จุดแข็งที่สำคัญ ได้แก่ การมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นจุดเชื่อมโยงและกระจายความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาค และเป็นประตูสู่เอเชียที่สำคัญแห่งหนึ่ง การเป็นฐานการผลิตและบริการสำคัญที่หลากหลาย คนไทยโดยเฉลี่ยมีการศึกษาและสุขภาพดีขึ้น ระบบเกือบทุกในครอบครัวไทยเข้มแข็ง และมีความหลากหลายเชิงนิเวศน์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีจุดอ่อนหลายประการที่ต้องขจัดให้หมดไป โดยเฉพาะจุดอ่อนเหล่านี้เมื่อเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ๆ และการแข่งขันที่รุนแรงภายใต้โลกไร้พรมแดนก็จะสร้างความเสียหายและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในระยะเวลา ๑๕- ๒๐ ปี ต่อจากนี้ไป ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทั้งแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติ ผลิตภาพการผลิตยังต่ำ และการพัฒนา และการใช้นวัตกรรมมีน้อย การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา มีน้อย และมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ และส่งผลให้ขาดความสามัคคีสมานฉันท์ในสังคม ขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ยังต่ำ โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และบริการทางสังคมยังต้องยกระดับคุณภาพอย่างทั่วถึง รวมทั้งความอ่อนแอของ

การบริหารราชการแผ่นดิน ที่ยังต้องเร่งปฏิรูประบอบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ลดคอร์รัปชัน และการปฏิรูปกฎระเบียบและกฎหมายให้ทันสมัย

ทั้งนี้เงื่อนไขและการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่สำคัญทั้งที่เป็นโอกาส ความเสี่ยงและความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า อาทิ กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่องนับเป็นโอกาสทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องปรับตัวให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกไร้พรมแดนให้ได้ การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคนำไปสู่ความเชื่อมโยงทุกระบบมากขึ้น ประกอบกับการที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลกเคลื่อนย้ายมาสู่เอเชีย ก็เป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ามากขึ้นอย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาประเทศ และการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้และเทคโนโลยี และสินค้าและบริการลงทุน และต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และการพัฒนานวัตกรรมมากขึ้น เพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ที่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันและพลิกโฉม ซึ่งจะทำให้การแข่งขันมีความยากลำบากมากขึ้น และหากไม่รู้เท่าทันการอาจส่งผลเสียจากการนำมาใช้ไม่เหมาะสม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกประเทศไทยเผชิญปัญหาสำคัญ คือ คนไทยคุณภาพยังต่ำ ยังมีความเปราะบางและอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์เศรษฐกิจ ทางสังคม และวัฒนธรรม คนไทยขาดทักษะและดุลยพินิจในการเลือก รับ ปรับ ใช้ วัฒนธรรมและเทคโนโลยีได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน และขาดวินัย จึงต้องพัฒนาเพิ่มศักยภาพคนไทยในทุกช่วงวัยอย่างเร่งด่วน

นอกจากนี้ ยังมีความเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญ คือ สภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกมีความผันผวน ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน กฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้นและความจำเป็นที่จะต้องเร่งปรับตัวให้การใช้พลังงานมีประสิทธิภาพ พัฒนาพลังงานสะอาดและพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น สร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร รวมทั้งการวางแผนให้สอดคล้องกับความเป็นเมืองที่เติบโตต่อเนื่อง ซึ่งต้องกำหนดรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกันเข้มงวดมากขึ้นตั้งนั้น การกำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวพร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาความมั่นคง ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้

ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน

๒. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

สถานการณ์และแนวโน้มด้านกีฬา พบว่า แนวโน้มระดับสากลเป็นไปในทางบวกเช่นกัน โดยสาเหตุที่สำคัญมาจากกระแสความใส่ใจในสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งยังมีปัจจัยผลักดันด้านเทคโนโลยีต่างๆ เช่น นวัตกรรมด้านกีฬาสสมัยใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ที่ทำให้เกิดช่องทางของการมีส่วนร่วมรูปแบบใหม่ที่จะช่วยยกระดับประสบการณ์ในการเล่นและการชมกีฬาที่ได้อรรถรสมากขึ้น นอกจากนี้ ในด้านเศรษฐกิจยังพบว่า ประเทศต่างๆ สามารถสร้างรายได้จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาได้มากขึ้น ทั้งจากการกีฬาเพื่ออาชีพและการกีฬาเพื่อความบันเทิงและนันทนาการหรือการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในขณะที่เดียวกันด้านการกีฬาในระดับประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังมีศักยภาพด้านการกีฬาที่รอการพัฒนาอยู่หลายประการ กล่าวคือ การศึกษาชี้ให้เห็นว่าอัตราการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายของประชาชนไทยในระยะหลังนั้นลดต่ำลง อีกทั้งเด็กและเยาวชนของไทยมีการออกกำลังกายไม่มากนัก อาจทำให้มีสุขภาพไม่แข็งแรงและการเจ็บป่วยของคนไทยส่วนมาก อย่างไรก็ตาม การศึกษายังชี้ให้เห็นว่า มีปัจจัยเชิงบวกในด้านการกีฬาหลายประการ เช่น ความนิยมในกีฬาฟุตบอลไทยที่เพิ่มสูงขึ้นและสามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังมีนักกีฬาไทยจำนวนมากที่สามารถสร้างชื่อให้แก่ประเทศในวงการกีฬาโลกในหลายๆ ประเภทกีฬาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนับเป็นความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่งของวงการกีฬาของประเทศไทย สำหรับนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาที่สำคัญ มีหลายประการ ได้แก่ การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานและมวลชนในเด็กและเยาวชน การดำเนินการอย่างจริงจังในการสร้างสถานกีฬาให้แพร่หลายทั่วประเทศ การนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาพัฒนาวงการกีฬาของประเทศ และการส่งเสริมกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

จากสถานการณ์และแนวโน้มของตลาดการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬานั้น มีศักยภาพที่โดดเด่นในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ประการแรก ประเด็นความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานตามกำหนดโดยกฎหมาย เช่น ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นบทบาทหน้าที่ของกรมการท่องเที่ยว ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นบทบาทหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการกีฬานันทนาการเป็นบทบาทหน้าที่ของกรมพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา และการกีฬาแห่งประเทศไทย และภารกิจด้านการบริหารนั้นก็มีสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่เป็นเสมือนศูนย์กลางการบริหารของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น และศักยภาพที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งได้แก่ ความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและการกีฬาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่มีประสบการณ์มาก และมีภาพลักษณ์ที่ดี มีบุคลากรที่มีความสามารถจนเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และประการสุดท้าย คือ ความโดดเด่นในด้านเครือข่าย ทำให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานระดับนานาชาติหลายหน่วยงาน เช่น องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่ง

สหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization: UNWTO) คณะกรรมการโอลิมปิกสากล (International Olympic Committee: IOC) เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชนทั้งในประเทศ และในต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬายังมีศักยภาพบางด้านที่รอการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวและการกีฬาของประเทศได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ ประเด็นนโยบายด้านการท่องเที่ยวและกีฬาจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพื่อเติมเต็มศักยภาพที่โดดเด่นที่ตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศมิให้สามารถนำมาขยายผลทางด้านนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกประเด็นหนึ่ง ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับภารกิจและบทบาทของกระทรวง ตลอดจนการกระจายทรัพยากรดังกล่าวไปสู่ระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้สามารถพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งในภาพรวมและในระดับภูมิภาค และศักยภาพที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมประการสุดท้าย ได้แก่ ประเด็นด้านการประสานงานและการบริหารงานในแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและกีฬาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. แผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนา กีฬาและนันทนาการ ได้แก่ โครงสร้างอายุประชากรของประเทศไทย พบว่าจากรายงาน World Population ของ UN คาดว่าประชากรในประเทศไทยในปี ๒๐๔๕ จะมีจำนวนถึง ๗๗.๓ ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นจากปี ๒๐๐๐ ที่มีจำนวนเพียง ๖๐.๙ ล้านคน ถึงร้อยละ ๒๗ และจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า จำนวนประชากรของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุจะแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกใน ๑๐ ปีข้างหน้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชากรเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อแนวโน้มการบริโภค สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชากร ในภาคอุตสาหกรรมจะพยายามเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของประชากร รวมทั้งแรงงานไทยที่มีฝีมือจะเริ่มขาดแคลน เพราะประชากรส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่วัยเกษียณและแรงงานที่มีอยู่ไม่สามารถทดแทนได้ทัน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในอนาคต

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่โครงสร้างสังคมสูงอายุ อัตราการย้ายถิ่น อีกทั้งปัจจุบัน ประชาชนมีแนวโน้มเอาใจใส่ต่อสุขภาพและการออกกำลังกายมากขึ้นเพื่อสอดคล้องกับหน้าที่ของกรมพลศึกษาในการสนับสนุนให้มีการเข้าถึงการออกกำลังกายเล่นกีฬา และกิจกรรมนันทนาการของประชาชน ทุกกลุ่ม กรมพลศึกษาจึงมีทิศทางการดำเนินงานส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการสร้างเครือข่ายการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สร้างและพัฒนารูปแบบองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย และท้องถิ่น มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ลดปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพที่ดีตลอดช่วงชีวิต ที่กำหนดเป้าหมายและ

ตัวชี้วัด คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้นและ สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับ นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และนโยบาย ของรัฐบาล รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ อีกด้วย โดยกรมพลศึกษามีกรอบทิศทางการ ดำเนินงานในแผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่มุ่งสู่การส่งเสริม สนับสนุนด้าน การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สร้างเครือข่ายและบูรณาการ พัฒนาบุคลากรการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการให้มีมาตรฐาน ส่งเสริม พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิตเพื่อการมีสุขภาพที่ยั่งยืน

สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของโลก

๑. สถานการณ์การกีฬา

กระแสโลกาภิวัตน์และวิวัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ได้แปรเปลี่ยนไป ตามยุคสมัย ได้ก่อให้เกิดค่านิยม วิถีชีวิตใหม่ การประกอบอาชีพ และการสร้างมูลค่าในเชิงสังคม และเศรษฐกิจในแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกันออกไป การพัฒนากีฬาทั่วโลกในอดีตที่ผ่านมา มีปรากฏการณ์ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาการกีฬาใน ๒ มิติ ดังนี้

๑.๑ พัฒนาการทางการกีฬาในภาพรวม (Megatrends) ปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อน การเติบโตของการกีฬาและอุตสาหกรรมการกีฬาสามารถจำแนกออกเป็น ๕ ประการหลัก ได้แก่ ๑. ความตื่นตัว การเอาใจใส่สุขภาพและการออกกำลังกายที่เพิ่มมากขึ้น ๒. การผลักดันและส่งเสริม การกีฬามวลชนโดยภาครัฐ ๓. โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจการกีฬาที่เปลี่ยนไป ๔. การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ของประชากร และ ๕. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล

๑.๒ พัฒนาการทางการกีฬาเฉพาะกลุ่ม (Segment - specific trends) สามารถ จำแนกแนวโน้มของการพัฒนาการกีฬาเฉพาะกลุ่มในภาพรวมของโลกและภูมิภาคออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑.๒.๑ กีฬาอาชีพ (Professional Sports) แบ่งออกเป็น ๓ มิติ คือ ๑. ผู้ชม กีฬาทั่วโลกนิยมรับชมกีฬาฟุตบอลเป็นอันดับหนึ่ง ๒. ผลกระทบทางการกีฬา ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และ ๓. รายได้จากกีฬา

๑.๒.๒ กีฬาเพื่อความบันเทิงและนันทนาการ (Recreational Sports) แบ่ง ออกเป็น ๓ มิติ คือ ๑. ผู้เล่นกีฬา ๒. ผลกระทบทางการกีฬาและ ๓. รายได้จากกีฬา

นอกจากนี้ การกีฬาและนันทนาการกีฬาทั่วโลกได้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Gross Value Added: GVA) โดยมีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๘ ประมาณร้อยละ ๒.๒ ต่อปี และคิดเป็นร้อยละ ๑.๒๔ เมื่อเทียบกับค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั่วโลก (Gross Domestic Product: GDP) แสดงให้เห็นว่าการกีฬาและนันทนาการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจของโลกในภาพรวมได้อย่างมีเสถียรภาพ และมีแนวโน้มว่าจะสามารถเพิ่มระดับการสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญในอนาคต โดยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๘ อุตสาหกรรมกีฬาโลกสามารถสร้างรายได้รวม ๕ - ๖ แสนล้านเหรียญสหรัฐ และมีอัตราการเติบโต

อย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละ ๓.๘ ต่อปี โดยรายได้ที่เกิดขึ้นจำแนกได้ ๒ กลุ่มหลัก คือรายได้จากกีฬาเพื่อการอาชีพ (Professional Sports Revenue) และรายได้จากกีฬาเพื่อความบันเทิงและนันทนาการ (Recreational Sports Revenue)

๒. แนวโน้มการกีฬาที่สำคัญ

แนวโน้มของการกีฬาทั้งในภาพรวมของโลกและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก โดยมีพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เกิดจากการผสมผสานของค่านิยมใหม่ในด้านทัศนคติและความตระหนักถึงการมีสุขภาพที่ดีจากการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของประชาชน และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอันส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน ควบคู่กับการเล็งเห็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการต่างๆ ในหลายภูมิภาค ซึ่งเป็นเสมือนปัจจัยผลักดันการพัฒนากีฬาให้มีแนวโน้มเจริญเติบโตในอนาคต โดยสามารถสรุปแนวโน้มการกีฬาที่สำคัญในอนาคตได้ ๗ ประการ ดังนี้

- ๒.๑ ประชาชนเอาใจใส่ต่อสุขภาพและการออกกำลังกายมากขึ้น
- ๒.๒ รัฐบาลหลายประเทศผลักดันการกีฬาเพื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง
- ๒.๓ กีฬาผาดโผน (X - treme Sport) กำลังได้รับความนิยมและแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก
- ๒.๔ การแข่งขันทางการค้าการแข่งขันในวงการธุรกิจการกีฬาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น
- ๒.๕ วิถีชีวิตสมัยใหม่ทำให้เกิดการออกกำลังกายชนิดใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตแบบคนรุ่นใหม่มากขึ้น
- ๒.๖ อาสาสมัครการกีฬามีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนากีฬาของประเทศให้กระจายไปได้ทุกระดับ
- ๒.๗ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบใหม่เพื่อประโยชน์ต่อวงการกีฬา

แนวโน้มในอนาคตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการกีฬาที่มีผลต่อการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ และทุกช่วงวัยเพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนากีฬาในอนาคต โดยเฉพาะการกีฬาเพื่อมวลชน และการส่งเสริมการกีฬาเพื่อสร้างรายได้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อีกทั้งส่งผลให้เกิดรูปแบบการกีฬาใหม่ๆ ที่ตอบสนองกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและความนิยมขึ้นชมเฉพาะกลุ่มคน นอกจากนี้ในยุคสังคมดิจิทัลยังสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบใหม่ รวมทั้งนวัตกรรมทางการกีฬา เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการกีฬาและสุขภาพของประชาชน สร้างความเป็นเลิศในเส้นทางอาชีพการกีฬาและการเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมการกีฬา

๓. การพัฒนากีฬาของประเทศที่สำคัญ

- ประเทศต้นแบบต่างๆ ทั่วโลกจำนวน ๖ ประเทศ มีประเด็นการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้
- ๓.๑ ประเทศแคนาดา มีวิสัยทัศน์การพัฒนากีฬา คือ การให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการกีฬาที่สร้างสรรค์ซึ่งสนับสนุนความเป็นเลิศทางการกีฬา ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทางรัฐบาลแคนาดาได้กำหนด ๕ พันธกิจหลัก ดังนี้ ๑. การพัฒนาจิตสำนึกรักกีฬาและความสามารถในการเล่นกีฬาแก่ประชาชน ๒. การพัฒนากิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา

นั้นหนาการ ๓. การพัฒนานักกีฬา ๔. การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศขั้นสูง ๕. การใช้กีฬาเพื่อยกระดับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีการมุ่งเน้นด้านการเสริมสร้างความตื่นตัวทางด้านการกีฬาและพัฒนานักกีฬาให้มีความเป็นเลิศตั้งแต่ระดับท้องถิ่นสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในระยะยาวโดยการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์การกีฬา

๓.๒ ประเทศสหราชอาณาจักร มีวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬา คือการเพิ่มพูนประโยชน์จากการเล่นกีฬาและอิทธิพลเชิงบวกของการกีฬาต่อสังคม ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวทางรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้กำหนด ๕ พันธกิจหลัก ดังนี้ ๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกาย ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางจิตใจ ๓. การเน้นการพัฒนาเด็กกีฬา ๔. การใช้การกีฬาพัฒนาสังคมและชุมชน ๕. การใช้การกีฬาพัฒนาเศรษฐกิจ จึงได้มุ่งเสริมสร้างสุขภาพ ร่างกายและจิตใจที่ดีของประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กกีฬา และการพัฒนาชุมชน สังคม และเศรษฐกิจผ่านการกีฬา อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๓ ประเทศสิงคโปร์ มีมุมมองต่อการกีฬาคือกิจกรรมสัญลักษณ์ที่สื่อถึงภาวะสุขภาพร่างกายและแรงใจที่ดี สำหรับวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬา คือ การพัฒนาประเทศให้น่าเสนอประสบการณ์ทางกีฬาเพื่อหล่อหลอมประชาชนทุกภาคส่วนให้มีร่างกายที่แข็งแรง ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทางรัฐบาลสิงคโปร์ได้กำหนด ๔ เป้าหมายหลักดังนี้ ๑. การพัฒนาการกีฬาเพื่ออนาคต ๒. การพัฒนาการกีฬาเพื่อสร้างสังคมไร้พรมแดน ๓. การพัฒนาการกีฬาให้เป็นเสมือนภาษาประจำชาติ ๔. การพัฒนาระบบรองรับเพื่อความสำเร็จทางกีฬา จึงได้มุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศทางการกีฬาให้สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมการกีฬาโลกและการชุกกีฬาให้เป็นภาษาแห่งชาติที่สร้างความภาคภูมิใจ

๓.๔ ประเทศญี่ปุ่น มีวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬา คือ การกีฬาสามารถเติมเต็มชีวิตและสร้างสังคมที่ผู้คนมีความสุข ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทางรัฐบาลญี่ปุ่นได้กำหนด ๗ พันธกิจหลัก ดังนี้ ๑. การเพิ่มโอกาสในการเล่นกีฬาให้กับเด็กและเยาวชน ๒. การสร้างกิจกรรมทางการกีฬาให้กับทุกช่วงชีวิต ๓. การยกระดับสิ่งแวดล้อมทางการกีฬา ๔. การยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางการกีฬา ๕. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับสากล ๖. การส่งเสริมการบริหารจัดการกีฬาที่โปร่งใส ๗. การสร้างระบบบูรณาการระหว่างองค์กรกีฬาส่วนกลางและท้องถิ่น จึงได้มุ่งสนับสนุนการกีฬาตลอดช่วงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในหมู่เด็กและเยาวชนหรือผู้สูงอายุ และการสร้างระบบนิเวศการกีฬาที่ครบถ้วน

๓.๕ ประเทศนิวซีแลนด์ มีวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬา คือ เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จทางด้านกีฬาผ่านการสร้างระบบนิเวศการกีฬาที่ยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างแรงบันดาลใจสำหรับคนในชาติ ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทางรัฐบาลนิวซีแลนด์ได้กำหนด ๓ เป้าหมายหลัก ดังนี้ ๑. การเพิ่มสัดส่วนประชากรที่มีส่วนร่วมกับการกีฬา ๒. การพัฒนาการกีฬาสู่ความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติ ๓. การเร่งสร้างความก้าวหน้าของระบบบริหารจัดการกีฬา จึงได้มุ่งเพิ่มอัตราการเล่นกีฬาในทุกะดับของประชาชน พัฒนากีฬาภายในสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพของผู้ฝึกสอน อันจะนำมาสู่โอกาสในการคว้าชัยชนะที่มากขึ้นในการแข่งขันในระดับเวทีนานาชาติ

๓.๖ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬา คือ สร้างประสบการณ์เชิงบวกสำหรับนักกีฬาในทุกระดับ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่เยาวชนในการเล่นกีฬาในระยะยาว ในการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้กำหนด ๔ เป้าหมายหลัก ดังนี้ ๑. การเพิ่มจำนวนนักกีฬาในประเทศ ๒. การพัฒนาทักษะกีฬาพื้นฐาน ๓. การปูทางสำหรับการใช้ศักยภาพทางการกีฬาสูงสุด ๔. การสร้างความสนใจและความรักในการกีฬา จึงได้มุ่งปลูกฝังความรักในกีฬาในทุกช่วงอายุ และสร้างระบบที่สามารถพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพทางการกีฬา

สถานการณ์และแนวโน้มการกีฬาของประเทศไทย

๑. สถานการณ์การกีฬาโดยรวม

การกีฬามีส่วนเกี่ยวข้องกับประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งประชาชนทั่วไป กลุ่มนักกีฬาและผู้เล่นเพื่อการอาชีพ กลุ่มคนพิการ และกลุ่มนักท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเล่นกีฬาของแต่ละกลุ่มบุคคล ปัจจุบันคนไทยมีแนวโน้มการออกกำลังกายและเล่นกีฬาลดลงในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนช่วงอายุ ๑๑ - ๑๔ ปี ซึ่งมีอัตราการลดลงถึงร้อยละ ๑๕ ในช่วงเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) รวมถึงประชากรเพศชายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการกีฬาที่ลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี โดยลดลงจากร้อยละ ๓๓ ของประชากรเพศชายทั้งประเทศ ในปี ๒๕๔๗ เหลือเพียงร้อยละ ๒๗ ในปี ๒๕๕๔ ในขณะที่ประชากรเพศหญิงยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการกีฬาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อยู่ที่ประมาณร้อยละ ๒๕ ของประชากรเพศหญิงทั้งประเทศ เมื่อพิจารณาตามประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกาย พบว่าประชากรเพศชายมีการออกกำลังกายด้วยกิจกรรมแอโรบิกหรือการเดินในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประชากรเพศหญิงมีสัดส่วนการออกกำลังกายประเภทพิทเทนสมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญโดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒ ในปี ๒๕๔๗ เป็นร้อยละ ๒๑ ในปี ๒๕๕๔ โดยเมื่อพิจารณาตามประเภทของกลุ่มประชากรพบว่าในปี ๒๕๕๘ ประชาชนทั่วไป มีจำนวน ๑๖ ล้านคนที่ออกกำลังกาย โดยกลุ่มที่มีอายุน้อย (๑๕ - ๒๙ ปี) เข้าร่วมการออกกำลังกายมากที่สุดถึงร้อยละ ๔๕ ซึ่งสาเหตุหลักในการออกกำลังกายเนื่องมาจากความต้องการมีสุขภาพที่แข็งแรงโดยปัจจัยนี้ส่งผลถึงร้อยละ ๗๖

กลุ่มนักกีฬามีประมาณ ๒๖๐,๐๐๐ ราย ที่จดทะเบียนกับทางการกีฬาแห่งประเทศไทย โดยหากจำแนกตามประเภทกีฬา พบว่ามีนักกีฬาฟุตบอล (ร้อยละ ๑๖) และนักกีฬาลู่ลาน (ร้อยละ ๑๐) นับว่ามีจำนวนมากที่สุดในขณะที่กีฬาประเภทเดี่ยว อาทิ กีฬาแบดมินตัน และเทนนิส ก็ได้รับความนิยมอย่างสูงเช่นกัน นอกจากนี้ ยังพบว่ามีกลุ่มคนพิการประมาณ ๒,๗๐๐ รายต่อปี ที่เข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติและนานาชาติประจำปี ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากสมาคมกีฬาคนพิการแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (ส.ก.พ.ท.) นอกจากนี้ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้รับการส่งเสริมและได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากสถิติตัวเลขได้บ่งชี้ว่าในแต่ละปีมีกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศกว่า ๓ ล้านคน ที่เข้าร่วมกิจกรรมดูหรือเล่นกีฬาในประเทศไทย โดยกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูง ได้แก่ กอล์ฟ มวยไทย ดำน้ำ ชิงจักรยาน วิ่งมาราธอน ชิงจักรยานยนต์ และกีฬาทางน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องและเป็นอย่างดี

ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและได้ส่งนักกีฬาไทยเข้าร่วมมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติหลายรายการ แต่ผลงานในภาพรวมยังขาดความสม่ำเสมอ ดังเห็นได้จากผลงานโดยสรุปของนักกีฬาซึ่งยังไม่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างชัดเจนและยังไม่ต่างจากจุดที่ประเทศเคยยืนอยู่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

ตารางที่ ๓-๑ : สรุปผลงานของนักกีฬาไทย

ปี	สถานที่	จำนวนเหรียญ	อันดับ
โอลิมปิกเกมส์			
๒๕๔๗	เอเธนส์	๘	๒๕
๒๕๕๑	ปักกิ่ง	๔	๓๑
๒๕๕๕	ลอนดอน	๔	๕๗
๒๕๕๙	รีโอเดจาเนโร	๖	๓๕
เอเชียนเกมส์			
๒๕๕๕	ปูซาน	๔๒	๖
๒๕๕๙	โตเกียว	๕๔	๕
๒๕๕๓	กวางโจว	๕๒	๙
๒๕๕๗	อินชอน	๔๗	๖

ที่มา : กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙

๒. สถานการณ์อุตสาหกรรมการกีฬา

อุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศไทยในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๒ สาขาหลัก คือ ๑. ภาคการผลิตสินค้าและ ๒. ภาคบริการการกีฬา โดยภาคการผลิตสินค้าประกอบด้วย อุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้ากีฬา อุปกรณ์วิทยาศาสตร์การกีฬาการก่อสร้างสนามกีฬา ในขณะที่ภาคบริการการกีฬา ประกอบด้วย การศึกษาเกี่ยวกับการกีฬา สโมสรกีฬาอาชีพสโมสรกีฬาเพื่อบริการบุคคลทั่วไป นักวิทยาศาสตร์การกีฬานักกายภาพบำบัด ผู้ประกอบการวิทยาศาสตร์การฟื้นฟูสุขภาพเวชศาสตร์การกีฬา นักกีฬาอาชีพผู้บริหารทางการตลาดการกีฬา เอเยนต์ทางการกีฬา ผู้จัดการนักกีฬา ที่ปรึกษากฎหมายด้านการกีฬา การแข่งขันกีฬาอาชีพ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการกีฬา การเป็นผู้สนับสนุนการกีฬา ผู้ประกอบการและเจ้าของสนามกีฬา โดยสามารถแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาออกเป็น ๑๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑. กลุ่มธุรกิจประเภทสถานที่บริการออกกำลังกาย ๒. กลุ่มสโมสรกีฬาสมัครเล่น ๓. กลุ่มสื่อสารมวลชนกิจกรรมการตลาดและโฆษณา การประชาสัมพันธ์ทางการกีฬา ๔. กลุ่มการจัดการแข่งขันกีฬา ๕. กลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ ๖. กลุ่มการจัดการสิทธิประโยชน์และลิขสิทธิ์ทางการกีฬา ๗. กลุ่มการบริการทางวิทยาศาสตร์การกีฬา ๘. กลุ่มสถาบันผู้ผลิตบุคลากร

การกีฬา ๙. กลุ่มผู้ค้าปลีกและค้าส่งอุปกรณ์กีฬา ๑๐. กลุ่มผู้ผลิตอุปกรณ์กีฬา ๑๑. กลุ่มผู้นำเข้าและส่งออกอุปกรณ์กีฬา ๑๒. กลุ่มกีฬาอาชีพ

ด้านจำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ดำเนินการในธุรกิจสถานออกกำลังกาย แข่งขันกีฬาและให้ความรู้ทางกีฬาคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๑๙ ในปี ๒๕๕๗ รองลงมาคือธุรกิจขายปลีกสินค้าเกี่ยวกับกีฬาคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ ในขณะที่ธุรกิจที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ ธุรกิจขายผลิตและจำหน่ายเครื่องตีมีกีฬา คิดเป็นเพียงร้อยละ ๐.๒๕ โดยในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ อุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวโน้มเชิงบวกของการกีฬาในภาพรวมของโลก ผลประกอบการมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยปีละประมาณร้อยละ ๙.๙ โดยในปี ๒๕๕๗ มีผลประกอบการรวมประมาณ ๘๑,๒๐๐ ล้านบาท ในขณะที่อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๒.๘ ระหว่างช่วงเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ภายใต้อิทธิพลจากการคาดการณ์พบว่าอุตสาหกรรมการกีฬาไทยนั้น จะมีแนวโน้มอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีลดลงภายในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ประกอบกับในสภาวะปัจจุบัน อุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศไทยยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และมีบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา รวมไปถึงการพัฒนาฐานข้อมูลกลางสำหรับเก็บและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการกีฬา ทำให้ภาครัฐขาดเครื่องมือในการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การเติบโตของอุตสาหกรรมการกีฬาไทยที่ผ่านมา มีปัจจัยขับเคลื่อนหลัก คือ ภาคเอกชนและแนวโน้มความนิยมด้านการกีฬาที่เพิ่มขึ้นจากต่างประเทศ ซึ่งแนวโน้มเหล่านี้อาจเปลี่ยนไปตามสภาวะแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจของโลก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาให้ชัดเจน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นทางการ

ผลการดำเนินงานของกรมพลศึกษา

ผลการดำเนินงานตามภารกิจที่สำคัญของกรมพลศึกษาในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ดานกีฬา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพลศึกษาดำเนินภารกิจเพื่อส่งเสริมและพัฒนากีฬาของประเทศ โดยสำหรับการส่งเสริมกีฬาขั้นพื้นฐาน สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕ ของจำนวนเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ และได้สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนไทยได้แสดงศักยภาพและความสามารถด้านกีฬาในระดับนานาชาติ จำนวน ๔๑๗ คน ใน ๙ กิจกรรมเพื่อการคัดเลือกตัวและจัดส่งนักกีฬาตัวแทนนักเรียนไทยไปเข้าร่วมการแข่งขันทั้งในระดับอาเซียนและระดับเอเชีย

ในด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาสำหรับประชาชนทุกกลุ่มวัยทั่วประเทศ กรมพลศึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมออกกำลังกายและเล่นกีฬา จำนวนกว่า ๔,๕๐๐ กิจกรรม โดยในกลุ่มประชาชนผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสได้จัดให้มีกิจกรรมกีฬาสำหรับกลุ่มดังกล่าว ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมกว่า ๔,๙๐๐ คน รวมทั้งสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ อุปกรณ์กีฬา สนามกีฬาให้จังหวัด มีการผลิตสื่อองค์ความรู้ ที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน จำนวน ๓ เรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา เป็นเครื่องมือในการสร้างสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงโดยเฉพาะช่วยลดปัจจัยเสี่ยงของการเจ็บป่วยจากโรคไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด มะเร็งลำไส้ใหญ่ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง อันจะนำมาซึ่งสุขภาพที่ดีของคนไทย

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมกีฬาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อมวลชนสำหรับประชาชนทุกกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งชาติ การจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนคนพิการแห่งชาติ การจัดการแข่งขันกีฬาพื้นบ้านลุ่มน้ำโขง การฝึกสอนกีฬาภาคฤดูร้อน การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การจัดการแข่งขันกีฬาอาเซียนสคูลเกมส์ การจัดการแข่งขันกีฬาและนันทนาการสร้างสัมพันธ์ไทย - มาเลเซีย การจัดการแข่งขันกีฬาและนันทนาการ สร้างเสริมความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชาการจัดการแข่งขันกีฬาและนันทนาการ สร้างเสริมความสัมพันธ์ไทย - เมียนมาร์การจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาเพื่อมวลชน “แชลเลนจ์เดย์” การจัดการแข่งขันกีฬาชาวไทยภูเขาการจัดการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันเยาวชนคนพิการทางกายชิงแชมป์โลกการจัดการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันยิมนาสติกเด็กเล็ก การจัดการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ชิงชนะเลิศแห่งเอเชียการจัดการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันว่ายน้ำนักเรียนชิงชนะเลิศแห่งเอเชียการจัดการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยการจัดการแข่งขันกีฬาผู้เปลี่ยนอวัยวะมหกรรมการแข่งขันกีฬาเด็กเล็กชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยมหกรรมการประกวดศิลปะมวยไทยชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยมหกรรมมวยไทยสมัครเล่นและกึ่งอาชีพนานาชาติและสื่อองค์ความรู้ด้านกีฬาที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน

๒. ดานนันทนาการ

กรมพลศึกษาใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มวัยทั่วประเทศโดยการขยายเครือข่ายนันทนาการให้ครอบคลุมทุกมิติและทุกพื้นที่ของสังคม ตลอดจนดำเนินการศึกษาวิจัยและผลิตสื่อองค์ความรู้ด้านนันทนาการ เพื่อใช้เป็นสื่อช่วยพัฒนาสังคมในทุกๆ มิติ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อาจก่อให้เกิดภาวะความเครียด ความกดดัน ซึมเศร้า และหวาดกลัว กิจกรรมนันทนาการจึงเป็นส่วนสำคัญ ในการช่วยกล่อมเกลาคิดใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพลศึกษาได้จัดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการ จำนวน ๑๔ โครงการ๓๔ กิจกรรม มีประชาชนเข้าร่วม๓๙,๙๘๙,๕๗๔ คน/ครั้ง มีเครือข่ายนันทนาการ จำนวน ๑๔๙ เครือข่าย มีสื่อองค์ความรู้ที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน จำนวน ๓ เรื่อง และงานวิจัยจำนวน ๑ แผนงาน ได้แก่ “รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา” โดยมีโครงการ/กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม

นันทนาการในเด็กและเยาวชนโครงการศูนย์ส่งเสริมนันทนาการโครงการกิจกรรมนันทนาการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตโครงการนันทนาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มบุคคลพิเศษและผู้ด้อยโอกาสโครงการบริหารจัดการทรัพยากรนันทนาการแห่งชาติการประเมินผลแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) โครงการมหกรรมนันทนาการอาเซียนโครงการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียนแห่งประเทศไทยโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำคุณประโยชน์ด้านนันทนาการโครงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายทางนันทนาการโครงการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุโครงการนันทนาการเล่นที่บ้านไทยโครงการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีพัฒนาเด็กและเยาวชนและสื่อองค์ความรู้ด้านนันทนาการที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน

๓. ดานวิทยาศาสตร์การกีฬา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพลศึกษาได้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน ๒๕ กิจกรรม มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ๑๐,๐๒๗,๖๐๔ คน/ครั้ง มีเครือข่ายด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา อาทิ เครือข่ายออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑๖๒ เครือข่าย เครือข่ายการออกกำลังกายเพื่อผู้สูงอายุ จำนวน ๑๖๒ เครือข่าย และเครือข่ายออกกำลังกายในสถานศึกษา จำนวน ๗๗ เครือข่าย มีสื่อองค์ความรู้ที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน จำนวน ๓ เรื่อง และงานวิจัยจำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ “คุณลักษณะทางจิตใจของนักกีฬาเยาวชนไทย:ทักษะการจัดการความเครียดทางการกีฬา” โดยมีโครงการที่สำคัญ ได้แก่โครงการพัฒนาและให้บริการด้านสมรรถภาพทางกาย ดำเนินกิจกรรมพัฒนาและให้บริการด้านสมรรถภาพทางกายในส่วนกลาง (กรุงเทพฯ และปริมณฑล) และส่วนภูมิภาคโครงการบริการด้านเวชศาสตร์การกีฬาดำเนินกิจกรรมให้บริการตรวจประเมินสุขภาพรักษาฟื้นฟูการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย ณ คลินิกการกีฬาและเผยแพร่ความรู้ด้านเวชศาสตร์การกีฬาโครงการวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ดำเนินกิจกรรมให้บริการเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย ณ ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายและดำเนินการพัฒนาเครือข่ายการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพโครงการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางวิทยาศาสตร์การกีฬาดำเนินกิจกรรมพัฒนาและขยายเครือข่ายด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาในสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาชมรมเครือข่ายออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 4 ภาคโครงการวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุโครงการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในประเทศเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาโครงการวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อการพัฒนาศักยภาพการกีฬาขั้นพื้นฐานและสื่อองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาที่เผยแพร่

๔. ดานพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพลศึกษาได้ดำเนินการกิจเพื่อส่งเสริม พัฒนาบุคลากรด้านการพลศึกษา สุขภาพการกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และนักบริหารจัดการการกีฬาให้เป็นต้นแบบได้มาตรฐาน ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมของกรมพลศึกษาไปพัฒนาฝึกสอน ตัดสินให้ประสบความสำเร็จโดยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จัดทำสื่อ/คู่มือประกอบการฝึกอบรม และจัดการฝึกอบรมผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักบริหารจัดการกีฬาและผู้นำนันทนาการ จำนวนกว่า ๗,๒๐๐คน ภายใต้การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ได้แก่โครงการพัฒนาผู้นำการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการโครงการพัฒนาผู้ฝึกสอนกีฬาโครงการพัฒนาผู้ตัดสินกีฬา

โครงการพัฒนานักบริหารจัดการการกีฬากิจการจัดทำมาตรฐานวิชาชีพบุคลากรด้านการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาโครงการพัฒนาการกีฬาและนันทนาการมวลชนและสื่อ/คู่มือประกอบการฝึกอบรมและเผยแพร่

๕. ดานการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐและการปฏิบัติงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพลศึกษาได้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการดำเนินงานดานการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐและการปฏิบัติงาน ได้แก่ โครงการประสานแผนการดำเนินงานสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลตามแนวทาง HR scorecard พ.ศ. ๒๕๕๙- ๒๕๖๒ โครงการจัดกิจกรรมเชิงรุกการประชาสัมพันธ์ของกรมพลศึกษา (วิทยุออนไลน์)

การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการดำเนินงานของกรมพลศึกษา

การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามที่มีผลต่อการดำเนินงานของกรมพลศึกษา เพื่อประเมินศักยภาพของกรมพลศึกษาในปัจจุบัน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. จุดแข็ง (Strengths)

- ๑.๑ มีผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา
- ๑.๒ มีหน่วยงานทดสอบสมรรถภาพที่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะกีฬานักเรียน นักศึกษา ก่อนที่จะส่งไปยังระดับที่สูงขึ้น

๒. จุดอ่อน (Weaknesses)

- ๒.๑ จำนวนและทักษะความเชี่ยวชาญของบุคลากรหลัก และสายสนับสนุนยังไม่เพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจขององค์การที่ต้องดำเนินการ
- ๒.๒ ไม่มี การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ๒.๓ ขาดการดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ตามแผนงานที่วางไว้

๓. โอกาส (Opportunities)

- ๓.๑ กระแสโลกให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย คนมีความต้องการในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา รักสุขภาพ
- ๓.๒ แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนาประเทศและนโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการออกกำลังกาย และการพัฒนาด้านการกีฬา เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
- ๓.๓ มีเครือข่ายนักบริหารจัดการด้านการกีฬา มีเครือข่ายผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินกีฬา และเครือข่ายผู้นำนันทนาการ

๔. ภัยคุกคาม (Threats)

- ๔.๑ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ส่งผลให้มีความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป
- ๔.๒ การเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้มีต้นทุนในการดำเนินงานสูงขึ้น
- ๔.๓ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายจากภายนอกกรมพลศึกษา

๔.๔ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ส่งผลให้มีความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้อง การดำเนินการที่ผ่านมา ผลการศึกษาต่อวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง ๒ ข้อดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า ปัจจุบันกรมพลศึกษา ได้เริ่มดำเนินงานตามกรอบทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดอนาคตของประเทศไทย โดยในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ๓ ประเด็น ได้แก่

๑. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ได้มีความสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ของกรมพลศึกษาที่มีเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสุขที่ดีในทุกช่วงวัย สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รักการเล่นกีฬา โดยกรมพลศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้เฉพาะชัดเจนในการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศโดยการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมิน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดีพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้มีความเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษาในเรื่องการกระจายบริการทางสังคมให้แก่ประชาชน ทุกกลุ่ม ให้สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันกรมพลศึกษาได้มีการส่งเสริม สนับสนุน การให้บริการด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ในระดับพื้นฐาน และมวลชน โดยกรมพลศึกษาได้มีการก่อสร้างสนามกีฬาประจำตำบล และประจำอำเภอเพื่อให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคมีสถานที่ในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา อีกทั้งยังมีเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอมีหน้าที่ให้บริการทางด้านข้อมูลข่าวสาร และความรู้ด้านการออกกำลังกายและเล่นกีฬา จำนวน ๙๕๔ คน ทั่วประเทศ

๓. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เนื่องจากกรมพลศึกษาเป็นส่วนราชการ จึงต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายชาติในการให้ภาครัฐเป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติ พัฒนาการให้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล บริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า จากบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกรมพลศึกษา พบปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ไปสู่การปฏิบัติ หลายปัจจัย ได้แก่ ด้านงบประมาณเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องมีการโอน

เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขรายละเอียดของโครงการตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะหน่วยงานในท้องถิ่นที่อาจจะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของกรมพลศึกษาได้ เนื่องจากข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ และบทบาทของแต่ละหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ด้านนโยบายและการบริหารงาน เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่ได้พิจารณาเรื่องของการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน และไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งการประเมินดัชนีตัวชี้วัดดังกล่าว ยังไม่ได้คำนึงถึงความเชื่อมโยง ความชัดเจน ความสอดคล้องต่อกัน ระหว่างแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์กับประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการนำไปวางแผนและกำหนดวิธีวัดผลที่อาจจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ตั้งไว้ และด้านบุคลากร ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างถ่องแท้ อาจทำให้ไม่สามารถถอดความและแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น

บทที่ ๔

วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา

การศึกษาในบทที่ ๔ ศึกษาในกรอบของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

- วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค
- กำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ
- สรุป

วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค

กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ ในด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิตควบคู่ไปกับการมีความสำนึกในระเบียบวินัยและน้ำใจนักกีฬา โดยการใช้กีฬาขึ้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชนและนันทนาการ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนให้มีศักยภาพเพียงพอในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีแนวทางการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๕ ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างและพัฒนางานความรู้ นวัตกรรมด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสู่องค์กรคุณภาพ

ปัจจุบันกรมพลศึกษา ได้เริ่มดำเนินงานตามกรอบทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดอนาคตของประเทศไทย โดยในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดเป้าหมายภาพอนาคตของประเทศไทยที่ต้องบรรลุภายในปี ๒๕๗๙ ในด้านคุณลักษณะของคนไทย คือ คนไทยมีคุณภาพและมีความเป็นสากล (Quality Thais and Global Citizen) มีรายได้สูง ความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข คนไทยในอนาคตมีศักยภาพในการพัฒนาร่วมกันในประเทศสามารถปรับตัวและรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม คุณค่าความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบ เป็นรากฐานที่มั่นคงของชุมชน สังคม รักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคง ๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔. ยุทธศาสตร์ด้าน

การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

จากบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกรมพลศึกษา พบปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษาหลายปัจจัย ได้แก่

๑. กรมพลศึกษามีการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการก่อนยุทธศาสตร์ชาติจะแล้วเสร็จ จึงอาจทำให้บางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ยังไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดทำคำของบประมาณประจำปีของหน่วยงาน เป็นเหตุให้การดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องมีการโอนเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขรายละเอียดของโครงการ ตามกระบวนการ บริหารงบประมาณ

๒. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีการตั้งเป้าหมายในระดับชาติ ซึ่งอาจกว้างเกินกว่าภารกิจ หรืออำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับกรม จำเป็นต้องทำงานอย่างบูรณาการและสร้างเครือข่าย ให้มีความครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งในสภาพความเป็นจริง การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จดังที่คาดหวัง เนื่องจากข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ และบทบาทของแต่ละหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้หน่วยงานในท้องที่ไม่อาจจะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของกรมพลศึกษาได้

๓. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็น เครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน โดยไม่ได้ คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๔. เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่ได้ พิจารณาเรื่องของการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความ สามัคคีของประชาชน

๕. ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างถ่องแท้ อาจทำให้ไม่สามารถถอดความและแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง และตรงประเด็น

๖. การกำหนดเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยส่วนใหญ่ใช้ดัชนีตัวชี้วัด กลางที่ใช้กันเป็นมาตรฐานประเมินระดับโลก เช่น ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากร (World Happiness Index) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI : Human Development Index) ดัชนีการประกอบการ (GEI : Global Entrepreneur Index) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๓ (SDG3 : Sustainable Development Goals) การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA : Programme for International Student Assessment) ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI : Corruption Perception index) ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) ประสิทธิภาพของภาครัฐจากการสำรวจของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นต้น ซึ่งการประเมินดัชนีตัวชี้วัดดังกล่าว ยังไม่ได้คำนึงถึงความเชื่อมโยง

ความชัดเจน ความสอดคล้องต้องกัน ระหว่างแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์กับประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการนำไปวางแผนและกำหนดวิธีวัดผลที่อาจจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ตั้งไว้

กำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ได้มีการสังเคราะห์ผลของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประยุกต์แนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรของกรมพลศึกษาทุกระดับในการดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นกรอบการพัฒนาประเทศระยะยาวเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ขณะเดียวกันกรมพลศึกษาในฐานะหน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑.๑ ศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยจัดอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหาร และบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านนโยบายและแผน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้มีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจหลักการ ระบบงาน เครื่องมือ เทคนิค วิธีการ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการ

๑.๒ รวบรวมแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ได้แก่ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) พร้อมทั้งถอดบทเรียนจากแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ฉบับที่ผ่านมา เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบปัจจัยสู่ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการจากหน่วยงาน ทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้บริบทของหน่วยงานและประเทศไทย

๑.๓ จัดทำร่างแผนปฏิบัติการของกรม ระยะ ๒๐ ปี โดยกำหนดเป้าหมาย กลไก การดำเนินงาน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในกรม รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย เพื่อวัดการบรรลุผลการดำเนินงานตามผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้

๑.๔ จัดประชุมระดมความคิดเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ โดยเชิญบุคลากรจากหน่วยงานภายในกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดแผนที่มีศักยภาพและประโยชน์สูงสุด

๑.๕ ปรับปรุง/พัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการฯ ฉบับสมบูรณ์

๑.๖ ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒. แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ

แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรมีแนวทางและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ดังนี้

๒.๑ การใช้กีฬาสร้างความสมานฉันท์และสร้างความสามัคคีให้กับคนในชาติ เพื่อลดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากการเมืองหรือสังคม

๒.๒ การส่งเสริมการออกกำลังกายให้กลายเป็นวิถีชีวิตเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประชาชนที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ

๒.๓ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬามวลชนระดับนานาชาติ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมด้านกีฬาให้เข้ามาในประเทศ ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายโดยตรงจากนักท่องเที่ยวและเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาให้เกิดการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เพื่อหล่อหลอมให้ประชาชนมีวินัย เคารพกฎ เคารพสิทธิ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี

๒.๕ การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อต่อยอดไปสู่กีฬามวลชนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ

๒.๖ การสร้าง/พัฒนานวัตกรรมทางการกีฬาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ ๔.๐ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจและสังคม

๓. โครงการ/กิจกรรม

๓.๑ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจและปลูกฝังความรักในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ในทุกช่วงอายุ

๓.๒ สร้าง พัฒนา เผยแพร่องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและทั่วถึง

๓.๓ จัดหาอุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมและทั่วถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

๓.๔ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการสำหรับประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาเข้าถึงการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

๓.๕ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรและผู้นำการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ ที่มีความรู้ความสามารถอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๓.๖ จัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างภาคต่าง ๆ ที่มีการพาเที่ยวชม เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น

๓.๗ การจัดกิจกรรมกีฬามวลชน ระดมทุนในการช่วยเหลือประชาชนในภาคต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นประชาชนในพื้นที่ปัญหา เห็นถึงน้ำใจจากประชาชนภาคอื่นๆ

๓.๘ การเพิ่มวิชาพลศึกษาในโรงเรียนเพื่อสร้างวินัย สร้างจิตสำนึก “การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย” และเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี ให้กับประชาชนตั้งแต่อายุยังน้อย

๓.๙ การพัฒนากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษด้านกีฬาเป็นรายบุคคล เพื่อต่อยอดไปสู่ การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและอาชีพ

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ มุ่งที่จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดแนวทางการ จัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรมีการศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยจัดอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ เพื่อให้มีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจหลักการ ระบบงาน เครื่องมือ เทคนิค วิธีการ ตลอดจนทักษะ ในการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการและรวบรวมแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับกรมพลศึกษา พร้อมทั้งถอดบทเรียนจากแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษาฉบับที่ผ่านมา เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบปัจจัยสู่ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี จากนั้นจัดประชุมระดมความคิดเห็น ต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ เชิญบุคลากรจากหน่วยงานภายในกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด แผนที่มีศักยภาพและประโยชน์สูงสุด นำมาปรับปรุง/พัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ชาติ ๒๐ ปี สุดท้ายควรมีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยประเด็นพัฒนาหลายประเด็น ได้แก่ การใช้กีฬาสร้างความสมานฉันท์และสร้างความ สามัคคีให้กับคนในชาติ เพื่อลดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากการเมืองหรือสังคม การส่งเสริมการออกกำลังกายให้กลายเป็นวิถีชีวิตเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่าง มีคุณภาพมาตรฐานและยั่งยืน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬา มวลชนระดับนานาชาติ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมด้านกีฬาให้เข้ามาในประเทศ การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย การพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อต่อยอดไปสู่กีฬามวลชน กีฬาเป็นเลิศ และกีฬาอาชีพ การสร้าง/พัฒนานวัตกรรมทางการกีฬาให้ สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ ๔.๐

อย่างไรก็ตามโครงการ/กิจกรรมที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของ กรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจและปลูกฝังความรักในการออก กกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ในทุกช่วงอายุการสร้าง พัฒนา เผยแพร่องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดหาอุปกรณ์และสถานที่ใน การออกกำลังกาย เล่นกีฬา และจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมและทั่วถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ สำหรับประชาชนทุกช่วง วัยทั่วประเทศ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรและผู้นำการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และ

นันทนาการ ที่มีความรู้ความสามารถอย่างมีมาตรฐาน การจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างภาคต่างๆ ที่มีการพาเที่ยวชม เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดกิจกรรมกีฬามวลชน ระดมทุนในการช่วยเหลือประชาชนในภาคต่างๆ การเพิ่มวิชาพลศึกษาในโรงเรียน และการพัฒนากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษด้านกีฬาเป็นรายบุคคล

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย ๑. เพื่อศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องการ ดำเนินการที่ผ่านมา ๓. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ จากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยใช้การ วิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดยเมื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดระเบียบแล้ว นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบกับแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งได้ “การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการ กรมพลศึกษา” ซึ่งในบทที่ ๕ นี้ จะนำเสนอ ๒ ประเด็น คือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม จากผลการวิจัย โดยมีรายการดังต่อไปนี้

สรุป

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า จากเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑. ประเด็นแนวทางการ พัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีความสอดคล้องกับ ภารกิจและหน้าที่ของกรมพลศึกษาที่มีเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสุขภาพที่ดีในทุกช่วง วัย สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รักการเล่นกีฬา ๒. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้มี ความเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ในเรื่องการกระจายบริการทางสังคมให้แก่ประชาชน ทุกกลุ่มให้ สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง และ ๓. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษาเนื่องจากกรมพล ศึกษาเป็นส่วนราชการ จึงต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายชาติในการ ให้ภาครัฐเป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งต้องยึดประชาชน เป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในทุกมิติ พัฒนาการให้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล บริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ให้มีความเป็นมืออาชีพ ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผน ปฏิบัติการกรมพลศึกษานั้น ต้องทำความเข้าใจในบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน รวมถึงนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน

โอกาส และภัยคุกคามที่มีผลต่อการดำเนินงานของกรมพลศึกษา ซึ่งจากการประเมินศักยภาพของกรมพลศึกษาในปัจจุบัน พบปัญหา ข้อขัดข้อง จากการดำเนินการที่ผ่านมาหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านงบประมาณเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องมีการโอนเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขรายละเอียดของโครงการตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ด้านองค์กรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะหน่วยงานในท้องที่ไม่อาจจะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของกรมพลศึกษาได้ เนื่องจากข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ และบทบาทของแต่ละหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ด้านนโยบายและการบริหารงาน เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่ได้พิจารณาเรื่องของการใช้ กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน และไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งการ ประเมินดัชนีตัวชี้วัดดังกล่าว ยังไม่ได้คำนึงถึงความเชื่อมโยง ความชัดเจน ความสอดคล้องต้องกัน ระหว่างแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์กับประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะส่งผล ต่อการนำไปวางแผนและกำหนดวิธีวัดผลที่อาจจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ ตั้งไว้ และด้านบุคลากร ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่าง ถ่องแท้ อาจทำให้ไม่สามารถถอดความและแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่าง ถูกต้องและตรงประเด็น

ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ สรุปได้ว่า แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของ กรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ที่มีความสำคัญ ประกอบด้วย ๑. กระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา โดยการศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวบรวมแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรมพล ศึกษา จัดทำร่างแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี จัดประชุมระดมความคิดเห็นต่อ ร่างแผนปฏิบัติการฯปรับปรุง/พัฒนาแผนปฏิบัติการฯ และติดตามความก้าวหน้าและประเมินผล แผนปฏิบัติการฯ เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒. แนว ทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การใช้กีฬาสร้างความสมานฉันท์และสร้างความสามัคคีการส่งเสริมการออก กำลังกายให้กลายเป็นวิถีชีวิตการสร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬามวลชนระดับนานาชาติ การสร้างนิสัยรักกีฬา และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน และการสร้าง/พัฒนานวัตกรรม ทางการกีฬาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ ๔.๐ และ ๓. โครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการกรมพล ศึกษาได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ในทุกช่วงอายุกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา กิจกรรมการจัดหา อุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทัวถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ กิจกรรมการพัฒนา บุคลากรและผู้นำการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างภาค ต่าง ๆ ที่มีการพาเที่ยวชม เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมกีฬามวลชน ระดมทุนในการ ช่วยเหลือประชาชนในภาคต่างๆ โครงการเพิ่มวิชาพลศึกษาในโรงเรียนและโครงการพัฒนากลุ่ม ผู้มีความสามารถพิเศษด้านกีฬาเป็นรายบุคคล เพื่อต่อยอดไปสู่การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในเชิงนโยบายในลักษณะดังนี้

๑.๑ กรมพลศึกษาต้องปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตาม มาตรา ๗๑ หมวด ๖ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กำหนดว่า รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาก่อสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจที่เข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๑.๒ คณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินโยบายการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อจัดทำนโยบายยุทธศาสตร์ด้านการกีฬาในทุกระดับ รวมทั้งกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานด้านแผนงานด้านการกีฬา โดยต้องให้ความสำคัญกับการกีฬาในระดับพื้นฐานและมวลชน และกำหนดทิศทางอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานในด้านนโยบาย และการบริหารการกีฬาของประเทศ มีเอกภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ หรือปรับใช้ในแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาในลักษณะ ดังนี้

๒.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ควรมีการกำหนดหรือระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หากในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ มีการกำหนดโครงการขนาดใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ควรพิจารณาว่าสามารถดำเนินการร่วมกันได้หรือไม่ และระบุหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานสนับสนุน

๒.๒ การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา นอกจากแปลงมาจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีแล้ว ควรพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของแผน/ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นต้น

๒.๓ จัดทำแนวทางการพัฒนาตามลำดับก่อนหลังอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่สามารถผลักดันและขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจน

๒.๔ การจัดทำคำของบประมาณประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมพลศึกษา ควรเสนอของบเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไว้ด้วย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๕ การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เพียงพอ และมีมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒.๖ การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขัน โดยการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความสามัคคีของประชาชนมิใช่การมุ่งเน้นด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจเท่านั้น

๒.๗ จัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้เชิงประจักษ์ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการอย่างถูกต้องและตรงประเด็น แก่ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานของกรมพลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการบริหารงานในอันที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะ ดังนี้

๓.๑ ควรทำการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรกีฬาในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบและสามารถนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาการดำเนินงานของกรมพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๒ ควรมีการวิจัยซ้ำ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอื่น เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงที่แท้จริงให้มีความหลากหลาย และครอบคลุมทุกบริบทของกรมพลศึกษา

๓.๓ ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการทบทวนและประเมินผลการดำเนินงานของกรมพลศึกษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ณัฐพันธ์ เขจรนันทน์ และ จินตนา บุญบงการ. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๔.
- ท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรมฟิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๙.
- พลศึกษา, กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, กรม. แผนยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔). กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและแผนงาน, ๒๕๖๐.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. การบริหารเพื่อมุ่งอนาคต. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, ๒๕๕๖.
- วิทยากร เชียงกุล. ทางรอดของประเทศไทย : ปฏิวัติกรอบวิธีคิดและระบบการเรียนรู้ใหม่. กรุงเทพฯ : เรือนปัญญาจำกัด, ๒๕๕๔.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, ๒๕๓๙.
- สุวิมล ติรากานันท์. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- เสรี พงศ์พิศ. เครือข่าย : ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มข้น ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, ๒๕๕๘.
- อนิวัช แก้วจำนง. จริยธรรมทางธุรกิจ. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา, ๒๕๕๕.

วารสาร

- สาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด และโรงพยาบาลเกษตรวิสัย, สำนักงาน. “รูปแบบการนำแผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยบริการปฐมภูมิอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น ปีที่ ๒๐ (๑), ตุลาคม ๒๕๕๕ - มีนาคม ๒๕๕๖. หน้า ๙-๑๘.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

- ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนากีฬาชาติ”. รายงานการวิจัย, จุฬาลงมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- สมล ภาติโกโชดก. “ปัญหาและอุปสรรคในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ราชภัฏสวนสุนันทา, มหาวิทยาลัย. “แผนงานรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษา”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http : www.dpe.go.th](http://www.dpe.go.th), ๒๕๖๐.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Bryson, John M. Strategic Planning for Public and Nonprofit Organization : A Guide to Strengthening Organization Achievement. San Francisco : Jossey-Bass Publishers, 1995.

Hill, C. W. L., & Jones, G. R. Essentials of strategic management. Mason OH : South-Western/Cengage Learning, 2009.

Johnson, G. and Scholes. K. Exploring Corporate Strategy. Texts and Cases. 5 th ed. Hemel Hempstead : Prentice Hall, 2003.

ภาคผนวก

ผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูล

๑. ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน
นายอารัญ บุญชัย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๒. ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่แผนปฏิบัติการ จำนวน ๑ คน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ วันลา รองคณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๓. ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน ๓ คน
 - ๓.๑ นายสันติ ป่าหวาย รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
 - ๓.๒ นายบุญสรณ์ ประเสริฐกุลชัย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
 - ๓.๓ นางสาวณนันท สิ้นธุศิริ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔. ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา จำนวน ๓ คน
 - ๔.๑ นางบงกชรัตน์ โมลี ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ
 - ๔.๒ นางสาวปาริชาติ ชูดำ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
 - ๔.๓ นางสาวอรุณนีย์ เอื้อเพื่อสุข ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน

ผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ชาติ

นายอารัญ บุญชัย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีความเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีการวางเป้าหมายในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าให้คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น สอดคล้องกับภารกิจของกรมพลศึกษาในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากิจการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬานันทนาการ เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ของกรม คือ "คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ เป็นวิถีชีวิตเพื่อสุขภาวะที่ยั่งยืน" โดยมีประเด็นตามแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษาดังนี้

๑.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นเรื่องการบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

๑.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น/นักศึกษา ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และช่วงวัยผู้สูงอายุ ให้มีการสร้างเสริมสุขภาพ ฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ

๑.๓ การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับทุกประเภท การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเด็กด้อยและเยาวชนนานาชาติ

๑.๔ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม ในด้านการสร้างความรู้ด้านสุขภาวะ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

๑.๕ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๑.๖. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นในด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต การส่งเสริมให้มวลชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง อย่างไร

๒.๑ หน่วยงานมีการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการก่อนยุทธศาสตร์ชาติ จะแล้วเสร็จ จึงอาจทำให้บางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ยังไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดทำค่าของงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

๒.๒ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างถ่องแท้ อาจทำให้ไม่สามารถถอดความและแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด อย่างไร

แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในระยะยาวที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติไทย คือ การนำประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเป็นประเทศที่พัฒนา ด้วยการนำหลักตามปรัชญาแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรม เช่น การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต รวมทั้งการส่งเสริมการใช้กีฬาและกิจกรรมนันทนาการเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและยั่งยืน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬารู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เพื่อหล่อหลอมให้ประชาชนมีวินัย เคารพกฎ เคารพสิทธิ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี เพื่อสร้างความสามัคคีของคนในชาติ โดยไม่ลืมที่จะพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อต่อยอดไปสู่กีฬามวลชน ในมิติของการเป็นกลไกขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการดำเนินงานด้านกีฬาที่ใช้นวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0

๔. ท่านคิดว่า กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

๔.๑ ศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยจัดอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านนโยบายและแผน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้มีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจหลักการ ระบบงาน เครื่องมือ เทคนิค วิธีการ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการ

๔.๒ รวบรวมแผน ยุทธศาสตร์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรม พร้อมทั้งถอดบทเรียนจากแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษาฉบับที่ผ่านมา เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบปัจจัยสู่ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้บริบทของหน่วยงานและประเทศไทย

๔.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการของกรม ระยะ ๒๐ ปี โดยกำหนดเป้าหมาย กลไกการดำเนินงาน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในกรม รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย เพื่อวัดการบรรลุผลการดำเนินงานตามผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้

๔.๔ จัดประชุมระดมความคิดเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ โดยเชิญบุคลากรจากหน่วยงานภายในกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดแผนที่มีศักยภาพและประโยชน์สูงสุด

๔.๕ ปรับปรุง/พัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการฯ ฉบับสมบูรณ์

๔.๖ ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา อย่างไรบ้าง

๕.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นแผนระดับชาติ ที่มีเป้าหมายกว้างและครอบคลุม ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรม จึงควรเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของกรมโดยตรง เพื่อนำไปสู่การกำหนดโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในระยะ ๒๐ ปี ได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ การจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ควรมีการกำหนดหรือระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หากในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ มีการกำหนดโครงการขนาดใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ควรพิจารณาว่าสามารถดำเนินการร่วมกันได้หรือไม่ และระบุว่าหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานสนับสนุน

๕.๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา นอกจากแปลงมาจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีแล้ว ควรพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของแผน/ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นต้น

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ วันลา รองคณบดี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
ข้อ ๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

เนื่องจากกรมพลศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และการพัฒนาบุคลากรสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุนด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สร้างเครือข่ายและบูรณาการ พัฒนาบุคลากรการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ จนเป็นวิถีชีวิต เพื่อการมีสุขภาวะที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ข้อ ๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

ข้อ ๔.๒.๑ การกระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางสังคมให้มีคุณภาพในทุกพื้นที่และทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง

เนื่องจากกรมพลศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และการพัฒนาบุคลากรสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุนด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สร้างเครือข่ายและบูรณาการ พัฒนาบุคลากรการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ จนเป็นวิถีชีวิต เพื่อการมีสุขภาวะที่ยั่งยืน

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการ ในด้านใดบ้าง อย่างไร

การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จดังที่คาดหวัง เนื่องจากข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ และบทบาทของแต่ละหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้หน่วยงานในท้องที่ไม่อาจจะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของกรมพลศึกษาได้

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด
อย่างไร

ให้ความสำคัญต่อประชาชนไทย รู้จักตระหนักถึงการมีสุขภาพที่ดีจากการออกกำลังกายและเล่นกีฬา สร้างโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ วัย ทุกกลุ่มและทุกพื้นที่เข้าถึงการให้บริการและส่งเสริมให้มีผู้นำการออกกำลังกายและอาสาสมัครการกีฬาและการออกกำลังกาย/ครอบคลุมทุกชุมชน เพื่อสร้างความยั่งยืน

๔. ท่านคิดว่า กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

๔.๑ การศึกษาและรวบรวมภารกิจ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ การค้นหา วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง

๔.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เรียงลำดับความสำคัญ โดยดูจากโอกาสและปัจจัยความสำเร็จ เพื่อจัดทำแผน QUICK-WIN และ MEDIUM-TERM ซึ่งต้องระบุผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

๔.๔ มีแผนการสื่อสารสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕ จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม ประเมินผลความสำเร็จของแผน เพื่อกำกับและรายงานผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา อย่างไรบ้าง

ในการดำเนินการต้องมีการประเมินแผนปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอ โดยต้องกำหนดระยะเวลาการประเมินอย่างชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้แผนมีความยืดหยุ่น และแก้ไข ปรับปรุงข้อขัดข้องในการปฏิบัติ

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

นายสันติ ป่าหวาย รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดเป้าหมายภาพอนาคตของประเทศไทย ที่ต้องบรรลุภายในปี ๒๕๗๙ ในด้านคุณลักษณะของคนไทย คือ คนไทยคุณภาพและมีความเป็นสากล (Quality Thais and Global Citizen) มีรายได้สูง มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข คนไทยในอนาคตมีศักยภาพในการพัฒนาร่วมกันในประเทศ สามารถปรับตัวและรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม คุณค่าความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบ เป็นรากฐานที่มั่นคงของชุมชน สังคม รักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา คือ การพัฒนาคน/ทรัพยากรมนุษย์ให้มีสุขภาพกาย จิตใจที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการด้านการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชน

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ข้อ ๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี โดยมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพที่เอื้อต่อสุขภาพ การส่งเสริมรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สนับสนุนการมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี สร้างและเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพพัฒนารูปแบบการกีฬาเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

กรมพลศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬานันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และการพัฒนาบุคลากรสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุนด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สร้างเครือข่ายและบูรณาการพัฒนาศูนย์การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ จนเป็นวิถีชีวิต เพื่อการมีสุขภาพที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ข้อ ๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

ข้อ ๔.๒.๑ การกระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางสังคมให้มีคุณภาพในทุกพื้นที่และทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง กรมพลศึกษามีหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุน การให้บริการด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ในระดับพื้นฐานและมวลชน โดยกรมพลศึกษาได้มีการก่อสร้างสนามกีฬาประจำตำบล และประจำอำเภอเพื่อให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคมีสถานที่ในการ

ออกกำลังกายและเล่นกีฬา อีกทั้งยังมีเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอมีหน้าที่ให้บริการทางด้านข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านการออกกำลังกายและเล่นกีฬา จำนวน ๙๕๔ คนทั่วประเทศ

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง? อย่างไร?

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีการตั้งเป้าหมายในระดับชาติ ซึ่งอาจกว้างเกินกว่าภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับกรม จำเป็นต้องทำงานอย่างบูรณาการและสร้างเครือข่ายให้มีความครอบคลุมทุกมิติ

๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน โดยไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด? อย่างไร?

๓.๑ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการสำหรับประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

๓.๒ จัดหาอุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมและทั่วถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

๓.๓ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรและผู้นำการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ ที่มีความรู้ความสามารถอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๔. ท่านคิดว่ากระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง?

ขั้นตอนที่ ๑ จัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในทุกระดับ

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของกรมพลศึกษาที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นกรอบ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา 20 ปี โดยคณะทำงานจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากทุกหน่วยงานในกรมพลศึกษา

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอร่างแผนปฏิบัติการต่อคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้แทนจากทุกหน่วยงานในกรมพลศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๔ ประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการสำนัก/กลุ่ม และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ และระยะเวลาที่ชัดเจน

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการ
กรมพลศึกษาอย่างไรบ้าง?

ควรใช้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา โดยให้มีความเชื่อมโยงกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมพลศึกษา และแผน/ยุทธศาสตร์
อื่นๆ รวมทั้งให้มีความสอดคล้องและบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้
การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

นายบุญสรรค์ ประเสริฐกุลชัย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา? เพราะอะไร?

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๑.๑.๓ ส่งเสริมสภาพแวดล้อม/แนวทาง/กลไก ที่สามารถขจัดสาเหตุของปัญหาความมั่นคงฯ และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม

๓.๑.๒ การบูรณาการเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๓.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๓.๒.๒ ช่วงวัยเรียน

๓.๒.๓ ช่วงวัยรุ่น/นักศึกษา

๓.๓ การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม

๓.๓.๑ ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ระบบปฐมวัย และอุดมศึกษา

๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง ?อย่างไร?

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่ได้พิจารณาเรื่องของการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด? อย่างไร?

หากถอดจากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาฯ ควรที่จะมุ่งเน้นการใช้กีฬา และการพลศึกษา เป็นเครื่องมือ ๑. สร้างความสมานฉันท์ เพื่อลดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากการเมืองหรือสังคม และ ๒. สร้างสุขภาพที่ดีให้แก่ข้าราชการ บุคลากรภาครัฐ และประชาชน เพื่อลดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประชาชนที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ และ ๓. สร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬามวลชนระดับนานาชาติ เพื่อดึงดูดนักกีฬาหรือนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมด้านกีฬา ให้เข้ามาในประเทศไทย นอกจากเกิดการใช้จ่ายโดยตรงจากนักท่องเที่ยว ยังเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกีฬาให้เกิดการเติบโตอีกด้วย

๔. ท่านคิดว่า กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง? อย่างไร?

ขั้นตอนที่ ๑ : ถอดเป้าหมายจากตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ออกเป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ภายใน ๑/๓/๕ ปี เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการฯ

ขั้นตอนที่ ๒ : ถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาจากแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ในฉบับก่อน ๆ พร้อมกับศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยสู่ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการของต่างประเทศ ที่ประสบความสำเร็จ เปรียบเทียบกับข้อจำกัดต่าง ๆ ของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ ๓ : จัดประชุมระดมสมอง โดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความเห็นต่อความเป็นไปได้ของโครงการต่าง ๆ ภายใต้อำนาจ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดที่กรมพลศึกษาถอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

ขั้นตอนที่ ๔ : จัดการประชุมพิจารณาแผนการปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี โดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความเห็นต่อแผนปฏิบัติการฯ ในภาพรวม

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา อย่างไรบ้าง?

การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี นั้น ควรคำนึงถึงบทบาทที่กรมพลศึกษาสามารถทำได้ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติอื่น ๆ ด้วย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๓.๔ การพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ : ควรระบุเป็นการเฉพาะถึงบุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม

๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

๔.๒.๑ กระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม : ควรเพิ่มเรื่องการส่งเสริมการจัดหาสถานที่ออกกำลังกาย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และเพียงพอ

๔.๔ การสร้างความสมานฉันท์ในสังคม : ควรพิจารณาถึงการใช้ “กีฬาและนันทนาการ” เพื่อลดความขัดแย้ง สร้างความสามัคคีให้กับคนในชาติ เช่น การจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างภาคต่าง ๆ ที่มีการพาเที่ยวชม เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือการจัดกิจกรรมกีฬามวลชน ระดมทุนในการช่วยเหลือประชาชนในภาคต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นประชาชนในพื้นที่ปัญหาเห็นถึงน้ำใจจากประชาชนภาคอื่น ๆ

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

นางสาวณนันท์ สินธุศิริ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา? เพราะอะไร?

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม

๓.๑.๒ การบูรณาการเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๓.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๓.๒.๒ ช่วงวัยเรียน

๓.๒.๓ ช่วงวัยรุ่น/นักศึกษา

๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี เพราะเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎกระทรวง

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง ?อย่างไร?

โครงการที่เสนอขอรับงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้จัดทำล่วงหน้าไปก่อนที่ยุทธศาสตร์ชาติจะได้รับการประกาศใช้ ซึ่งอาจจะทำให้เป้าหมายของโครงการไม่ตรงกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่วางไว้ เป็นเหตุให้การดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องมีการโอนเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขรายละเอียดของโครงการตามกระบวนการบริหารงบประมาณ

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด? อย่างไร?

แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาฯ ควรที่จะมุ่งเน้นการใช้กีฬา และการพลศึกษา สร้างความสมานฉันท์ และความกลมเกลียวที่เกิดขึ้นจากการเมืองหรือสังคม และ เสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้แก่ประชาชน ลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประชาชนที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ

๔. ท่านคิดว่า กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง? อย่างไร?

ขั้นตอนที่ ๑ : กำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการฯ

ขั้นตอนที่ ๒ : ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการ กรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี

ขั้นตอนที่ ๓ : จัดประชุมเพื่อจัดทำโครงการภายใต้ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ซึ่งกรมพลศึกษามีส่วนรับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ ๔ : จัดประชาพิจารณ์แผนการปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา อย่างไรบ้าง?

การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปีนั้น
ควรคำนึงถึงบทบาทที่กรมพลศึกษาสามารถทำได้ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติอื่น ๆ ด้วย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๓.๓ ควรมีการเพิ่ม วิชาพลศึกษา เข้าเป็นศาสตร์สำคัญที่ต้องพัฒนา เนื่องจากพลศึกษาจะสร้างวินัย สร้างจิตสำนึก “การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย” อีกทั้งเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี ให้กับประชาชนตั้งแต่อายุน้อย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม

๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

๔.๒.๑ กระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม : ควรเพิ่ม
เรื่องการส่งเสริมการจัดหาสถานที่ออกกำลังกาย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา

นางบงกชรัตน์ โมลี ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

ประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา คือ การพัฒนาคน/ทรัพยากรมนุษย์ให้มีสุขภาพร่างกายและ จิตใจที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการด้านการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องตามวิสัยทัศน์และภารกิจของกรมพลศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีสุขภาพที่ยั่งยืน และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดเป้าหมายภาพอนาคตของประเทศไทย ที่ต้องบรรลุภายในปี ๒๕๗๙ ในด้านคุณลักษณะของคนไทย คือ คนไทยคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ข้อ ๓.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ข้อ ๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

ข้อ ๔.๒.๑ การกระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางสังคมให้มีคุณภาพในทุกพื้นที่และทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง? อย่างไร?

การทำความเข้าใจและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด? อย่างไร?

กรมพลศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และกิจกรรมนันทนาการให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้มีความพร้อม ทั้งกาย ใจ และสติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดย

๓.๑ สร้าง พัฒนา เผยแพร่องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านการออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและทั่วถึง

๓.๒ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการสำหรับประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

๓.๓ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรและผู้นำการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ ที่มีความรู้ความสามารถอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๔. ท่านคิดว่ากระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง?

๔.๑ ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานการปฏิบัติงานของกรมพลศึกษาที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ดำเนินการจัดทำแผนโดยคณะกรรมการของกรม มีการอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๔.๓ เสนอร่างแผนปฏิบัติการต่อคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้แทนจากทุกหน่วยงานในกรมพลศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๔.๔ จัดทำประชาพิจารณ์ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ และประชาชนที่มีส่วนร่วม เข้ามาให้ข้อมูล

๔.๕ ประชุมสร้างการรับรู้แผนปฏิบัติการแก่ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการสำนัก/กลุ่ม และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ และระยะเวลาที่ชัดเจน

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาอย่างไรบ้าง?

การจัดทำแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาควรมีการศึกษา วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และจัดทำแนวทางการพัฒนาตามลำดับก่อนหลังอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งนี้ ให้กำหนดบทบาทหน่วยงานผู้รับผิดชอบโดยกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่สามารถผลักดันและขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจน

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา

นางสาวปาริชาติ ชูดำ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

ข้าพเจ้าเห็นว่ายุทธศาสตร์ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ได้แก่

๑.๑ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพราะประเด็นยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายให้คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีวินัย และเป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมพลศึกษา โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านกาย มีเป้าหมายให้คนไทยมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รักการเล่นกีฬา โดยได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้เฉพาะชัดเจนในประเด็นยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ซึ่งมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดีพัฒนาคุณภาพชีวิต

๑.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพราะในสถานะที่กรมพลศึกษาเป็นส่วนราชการ จึงต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายชาติในการให้ภาครัฐเป็น ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติ พัฒนาการให้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล บริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง? อย่างไร?

ข้าพเจ้ามีข้อขัดข้องในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในเรื่องที่ตามร่างยุทธศาสตร์กำหนดเป้าหมายของแผนโดยส่วนใหญ่ใช้ดัชนีตัวชี้วัดกลางที่ใช้กันเป็นมาตรฐานประเมินระดับโลก เช่น ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากร (World Happiness Index) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI : Human Development Index) ดัชนีการประกอบการ (GEI : Global Entrepreneur Index) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๓ (SDG3 : Sustainable Development Goals) การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA : Programme for International Student Assessment) ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI : Corruption Perception index) ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) ประสิทธิภาพของภาครัฐจากการสำรวจของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นต้น ทำให้การจะขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์จำเป็นต้องรู้ว่าในรายละเอียดการประเมินแต่ละดัชนีตัวชี้วัดต่างๆ เหล่านี้ มีประเด็น/เรื่องใดที่ต้องพัฒนาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ต้องแสดงความเชื่อมโยงให้เห็นชัดเจนในแนวทางการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ และแผนงานโครงการที่ต้อง

มีการกำหนดเป้าหมายที่รองรับกัน ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้เป็นกรอบแนวคิดที่ต้องคำนึงถึงสำหรับหน่วยงานต่างๆ ในการนำไปวางแผนและกำหนดวิธีวัดผลเพื่อให้สามารถตอบสนองกับเป้าหมายในระดับต่อไป

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใด? อย่างไร?

ข้าพเจ้าคิดว่าแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว กล่าวคือต้องนำยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในระยะต่างๆ มาเป็นเป้าหมายในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรม โดยต้องกำหนดแผนงานโครงการที่สำคัญในแต่ละระยะที่สอดคล้องและส่งผลผลิตเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในช่วงเวลาต่างๆ และยั่งยืนเพียงพอที่จะทำให้เป้าหมายในระยะ ๒๐ ปี บรรลุผลสำเร็จ

๔. ท่านคิดว่ากระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง?

ข้าพเจ้าคิดว่าการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรดำเนินการภายใต้กระบวนการคิดเชิงยุทธศาสตร์ คือ การวิเคราะห์ด้วยห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานที่เป็นไปได้ในการจะบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์กิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 ต้องมีส่วนในการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับการดำเนินการกิจการและการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ กิจกรรมหลักจะทำงานประสานงานกันได้ดีจนก่อให้เกิดคุณค่าได้จะต้องอาศัยกิจกรรมสนับสนุน การมองอย่างเชื่อมต่อของกิจกรรมในห่วงโซ่คุณค่า จะเป็นการสร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินงาน โดยในแต่ละกิจกรรมจะมีหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในกิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การวิเคราะห์ด้วยห่วงโซ่คุณค่าจะสามารถช่วยให้เห็นว่ากิจกรรมใดที่ไม่สร้างมูลค่าควรตัดออกและเพิ่มเติมในกิจกรรมที่สร้างมูลค่า ทั้งนี้ในขั้นตอนการแปลงยุทธศาสตร์ ต้องสร้างให้บุคลากรกรมมีความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมหลักและสนับสนุน โดยเฉพาะรับรู้บทบาทหน้าที่และเป้าหมายของกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ จึงอาจต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับกรม และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานปฏิบัติในทุกระดับ เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน เห็นภาพการบูรณาการและมุ่งภารกิจร่วมกันอย่างจริงจัง ตลอดจนสร้างตัวชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินการตามแผนได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่องเป็นระบบต่อไป

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษาอย่างไรบ้าง?

ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการในแต่ละด้านดังนี้

๕.๑ ด้านกีฬา ด้านนันทนาการ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และด้านการพัฒนาบุคลากรกรมพลศึกษาและการกีฬา

๕.๒ ควรศึกษาเป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เข้าใจและนำมาซึ่งทิศทางการดำเนินงาน

ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผน ซึ่งต้องมองภาพที่เปิดกว้างเชื่อมโยงกันทั้งหน่วยงานภายในกรมและภายนอก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละระยะ

๕.๓ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐและการปฏิบัติงาน
ควรศึกษาเป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และนำมากำหนดแนวปฏิบัติที่เหมาะสมให้แก่หน่วยปฏิบัติงานในกรม
เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินภารกิจหลักบรรลุเป้าหมาย ภายใต้ทิศทางตามเป้าหมายชาติของการ
พัฒนาระบบการบริหารราชการเป็น ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา

นางสาวอรุณนีย์ เอื้อเพื่อสุข ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน

๑. ท่านคิดว่ามีประเด็นใดบ้างในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เพราะอะไร

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

กรมพลศึกษา เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มีบทบาทและหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากิจการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและการพัฒนาบุคลากรสาขาที่เกี่ยวข้อง (ตามกฎกระทรวง ๑๑ ข้อ) เพื่อให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการเป็นวิถีชีวิต เพื่อสุขภาวะที่ยั่งยืน กรมพลศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีว่าด้วยประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งกรมพลศึกษา มีบทบาท ภารกิจในการส่งเสริมให้คนมีความสุขที่ดี อีกทั้ง ครอบคลุมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดี ในทุกพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา นันทนาการจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และจำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม และพัฒนาลักษณะนิสัยให้เด็ก เยาวชนมีน้ำใจนักกีฬา วินัย ปฏิบัติตามกฎกติกา มารยาท และความสามัคคี เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๒. ท่านมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการในด้านใดบ้าง อย่างไร

กรมพลศึกษาได้แปลงแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการโดยได้กำหนดไว้ในแผนแม่บทระยะ ๒๐ ปี ของกรมพลศึกษา และในแผนยุทธศาสตร์ของกรมพลศึกษาระยะ ๕ ปี ก็ได้นำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดไว้

๓. ท่านคิดว่า แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรให้ความสำคัญกับเรื่องใดอย่างไร

จากแนวโน้มประชาชนไทยเอาใจใส่ต่อสุขภาพและการออกกำลังกาย เริ่มตระหนักเริ่มตระหนักถึงการมีสุขภาพที่ดีจากการออกกำลังกายและเล่นกีฬา กรมพลศึกษาจึงให้ความสำคัญกับ

การทำให้ประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม โดยการสร้างโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ วัย ทุกกลุ่มและทุกพื้นที่เข้าถึงการให้บริการเรื่องการดูแลสุขภาพ พัฒนาและส่งเสริมให้มีอาสาสมัคร/จิตอาสา(จิตอาสาพระราชัฐ)ชุมชนเป็นพลังขับเคลื่อนในการให้ความรู้ ดูแลเรื่องการออกกำลังกาย เล่นกีฬา นันทนาการในระดับชุมชน (เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง) กรมพลศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนองค์ความรู้ มาตรฐาน สร้างความตระหนัก รอบรู้ จัดทำนโยบาย แนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (สวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา กิจกรรมนันทนาการ) เพื่อการมีส่วนร่วม ยั่งยืนของคนชุมชน

๔. ท่านคิดว่า กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ควรประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

๔.๑ ผู้บริหารถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิบัติการให้ครอบคลุมทุกหน่วยงาน หรือถึงระดับบุคคล เครือข่ายในพื้นที่ให้รับรู้ เข้าใจ ชัดเจน

๔.๒ มีความชัดเจนและสื่อสารสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ระยะสั้น (๑ปี) ระยะกลาง (๕ปี) และระยะยาว จัดลำดับความสำคัญและจำเป็นในแต่ละประเด็นในการดำเนินการให้เหมาะสม (QUICK-WIN ,MEDIUM-TERM) กำหนดแผนงาน/กิจกรรม ตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

๔.๔ จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม ประเมินผลความสำเร็จของแผน

๔.๕ ผู้บริหารให้ความสำคัญ ส่งการ ติดตาม

๕. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา อย่างไรบ้าง

๕.๑ ด้านกีฬา

๕.๒ ด้านนันทนาการ

๕.๓ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา

๕.๔ ด้านพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา

๕.๕ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐและการปฏิบัติงาน

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ : นางสาวดารณี ลิขิตวรศักดิ์
- วัน เดือน ปีเกิด : ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๖
- การศึกษา : การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวิทยา
: การศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต
สาขากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยมหิดล
: การศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประวัติการทำงาน
โดยย่อ : นักพัฒนาการกีฬา ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่ม
พัฒนาเทคโนโลยีทางการกีฬา
: ผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา
: ผู้อำนวยการสำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา
: รักษาราชการแทนรองอธิบดีกรมพลศึกษา
: รองอธิบดีกรมพลศึกษา
- ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้ตรวจราชการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง การแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา

ผู้วิจัย นางสาวดารณี ลิขิตวรศักดิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดขึ้นเพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งมีกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญคือ การสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมี “ทักษะด้านสุขภาวะ” ที่เหมาะสม ซึ่งการกีฬาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สุขภาวะทางกายและอารมณ์ที่เหมาะสมและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชากรไทย พบว่า สัดส่วนประชากรที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๓.๔ ในปี ๒๕๕๘ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๒๖.๑ ในปี ๒๕๕๔ ทั้งนี้การมีสุขภาพดีของประชาชนโดยการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นวิถีชีวิต สามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของประเทศจากการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังซึ่งเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขของโลก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย ซึ่งกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปี และมากกว่า) โดยสัดส่วนประชากรสูงอายุไทยจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นประมาณร้อยละ ๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือใช้เวลาเพียงประมาณ ๒๐ ปี ในการเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุเป็นเท่าตัว ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ ๗๐ ปี ถึงกว่า ๑๐๐ ปี ซึ่งสะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้น

ความสำคัญของการพัฒนาด้านการกีฬาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศ และรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงไปของโครงสร้างประชากรโดยเฉพาะสังคมสูงอายุ โดยมีมิติด้านสังคมให้ความสำคัญในการรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นความสำคัญและตื่นตัวในการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย และประกอบกิจกรรมนันทนาการ และสนับสนุนให้มีกิจกรรมการกีฬา การออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการ การจัดสร้างสถานกีฬาส่งเสริมการใช้และบริหารจัดการสถานกีฬา สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ ใช้กีฬาเพื่อการออกกำลังกาย ประชาชนมีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัยจากโรคที่รักษาได้ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลลดลง สามารถนำไปพัฒนาและสร้างความเจริญในด้านอื่นของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับชาติที่ผ่านมา มักจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร โดยสาเหตุหลักมาจากการขาดการแปลงไปสู่การปฏิบัติ หากจะให้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ต้องให้ความสำคัญและแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่การปฏิบัติ

กรมพลศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่พัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน และนันทนาการ รวมถึงด้านการวิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา โดยมีพันธกิจหลักในการขับเคลื่อนการนำนโยบายด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และมุ่งเน้นในการส่งเสริมให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการเป็นวิถีชีวิตเพื่อสุขภาวะที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน ดังนั้น การศึกษาเพื่อแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนให้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา
๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้อง การดำเนินการที่ผ่านมา
๓. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ด้านพื้นที่ หน่วยวิเคราะห์ สำนัก/กอง ตามโครงสร้างของกรมพลศึกษา และกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๒. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา การศึกษายุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

ยุทธศาสตร์กรมพลศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่ การจัดทำกลยุทธ์ และการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะต่างๆ ใน ๒๐ ปี

๓. ด้านประชากร ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี จำนวน ๓ คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่แผนปฏิบัติการ จำนวน ๓ คน ผู้เชี่ยวชาญ จากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน ๓ คน และผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา จำนวน ๓ คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวม ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก

ผลการวิจัย

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีประเด็นการ พัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา ประกอบด้วย ๑. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ได้มีความสอดคล้องกับภารกิจและ หน้าที่ของกรมพลศึกษาที่มีเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย สุขภาพ สมบูรณ์แข็งแรง รักการเล่น ๒. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้มีความเกี่ยวข้องกับ กรมพลศึกษา ในเรื่องการกระจายบริการทางสังคมให้แก่ประชาชน ทุกกลุ่ม ให้สามารถเข้าถึงบริการ ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันกรมพลศึกษาได้มีการส่งเสริม สนับสนุน การให้บริการด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ในระดับพื้นฐาน และมวลชน โดยกรมพลศึกษาได้มีการก่อสร้างสนามกีฬาประจำตำบล และประจำอำเภอ อีกทั้งมีเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอ และ ๓. ประเด็นแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมพลศึกษา เนื่องจากกรมพลศึกษาเป็นส่วน ราชการ จึงต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายชาติในการให้ภาครัฐเป็น ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในทุกมิติ

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า จากบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก กรมพลศึกษา พบปัญหา ข้อขัดข้อง ในการแปลงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ไปสู่การปฏิบัติ หลายปัจจัย ได้แก่ ด้านงบประมาณเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องมีการโอน เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขรายละเอียดของโครงการตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ด้านองค์กร ที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะหน่วยงานในท้องที่ไม้อาจจะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของกรมพล ศึกษาได้ เนื่องจากข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน เนื่องจากเป้าหมาย

ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไม่ได้พิจารณาเรื่องของการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน และไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา อีกทั้ง การประเมินดัชนีตัวชี้วัดยังไม่ได้คำนึงถึงความเชื่อมโยง ความชัดเจน ความสอดคล้องต่อกัน ระหว่าง แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์กับประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ และด้านบุคลากร ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างถ่องแท้

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ สรุปได้ว่า แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการของ กรมพลศึกษา ระยะ ๒๐ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี นั้น กรมพลศึกษาควรให้ความสำคัญ กับการใช้กีฬาสร้างความสมานฉันท์และสร้างความสามัคคี การส่งเสริมการออกกำลังกายให้กลายเป็น วิถีชีวิต การสร้างกิจกรรมที่เป็นงานกีฬามวลชนระดับนานาชาติ การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน และการสร้าง/พัฒนานวัตกรรมทางการกีฬาให้สอดคล้อง กับยุคไทยแลนด์ ๔.๐ และควรมีโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการกรมพลศึกษา ได้แก่ กิจกรรม การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ในทุกช่วงอายุ กิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม ด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา กิจกรรมการจัดหาอุปกรณ์และ สถานที่ในการออกกำลังกายทั่วถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรและผู้นำการออก กาย กีฬา และนันทนาการ กิจกรรมกีฬาเชื่อมสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมกีฬามวลชน โครงการเพิ่มวิชาพลศึกษาในโรงเรียน และโครงการพัฒนากลุ่มผู้มีความสามารถ พิเศษด้านกีฬาเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ หรือปรับใช้ในแผนปฏิบัติการ กรมพลศึกษา ในลักษณะดังนี้

๒.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา ควรมีการกำหนดหรือระบุ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หากในการจัดทำแผนปฏิบัติ การฯ มีการกำหนดโครงการขนาดใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับ เป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ควรพิจารณาว่าสามารถดำเนินการร่วมกันได้หรือไม่ และระบุว่าหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานสนับสนุน

๒.๒ การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมพลศึกษา นอกจากแปลงมาจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีแล้ว ควรพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของแผน/ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น แผนพัฒนา การกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นต้น

๒.๓ จัดทำแนวทางการพัฒนาตามลำดับก่อนหลังอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ โดยกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่สามารถผลักดันและขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจน

๒.๔ การจัดทำค่าของงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมพลศึกษา ควรเสนอขอเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไว้ด้วย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๕ การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เพียงพอ และมีมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพ ตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒.๖ การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในด้านการแข่งขัน โดยการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ รู้จักน้ำใจนักกีฬา หรือสร้างความสามัคคีของประชาชน มิใช่การมุ่งเน้นด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจเท่านั้น

๒.๗ จัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้เชิงประจักษ์ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการอย่างถูกต้องและตรงประเด็น แก่ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานของกรมพลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการบริหารงานในอันที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะ ดังนี้

๓.๑ ควรทำการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรกีฬาในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบและสามารถนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาการดำเนินงานของกรมพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๒ ควรมีการวิจัยซ้ำ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอื่น เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงที่แท้จริง ให้มีความหลากหลาย และครอบคลุมทุกบริบทของกรมพลศึกษา

๓.๓ ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการทบทวนและประเมินผลการดำเนินงานของกรมพลศึกษา